

T.C
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI
RESİM PROGRAMI

20.YY BATI RESİM SANATINDA
İNSAN-KÖPEK DOSTLUĞUNUN TUVALE YANSIMASI

(Sanatta Yeterlik Eser Metni)

Hazırlayan:
20066128 N.Mine SÜREKEN

Danışman:
Prof.Fuat Acaroğlu

İSTANBUL-2012

T.C
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI
RESİM PROGRAMI

20.YY BATI RESİM SANATINDA
İNSAN-KÖPEK DOSTLUĞUNUN TUVALE YANSIMASI

(Sanatta Yeterlik Eser Metni)

Hazırlayan:
20066128 N.Mine SÜREKEN

Danışman:
Prof.Fuat Acaroğlu

İSTANBUL-2012

Nektar Mine SÜREKEN tarafından hazırlanan **20.YY.Batı Resim Sanatında İnsan-Köpek Dostluğunun Tuvale Yansıması** adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri üyelerince Oybirliğiyle / ~~Oyçokluğuyla~~ Sanatta Yeterlik Eser Metni olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 01 / 06 / 2012

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Prof. Fuat ACAROĞLU (Danışman)

Jüri Üyesi : Doç. İhsan DOĞRUSÖZ (Çanakkale 18 Mart Ün.Öğr.Üy.)

Jüri Üyesi : Yrd.Doç. Ahmet Umur DENİZ

Jüri Üyesi : Yrd.Doç. Şive Neşe BAYDAR (Sakarya Ün.Öğr.Üy.)

Jüri Üyesi : Yrd.Doç. Şebnem UZUNARSLAN (MSGSÜ.Mimarlık Fak.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	II
ÖZET.....	IV
SUMMARY.....	V
RESİM LİSTESİ.....	VI
SEMBOLLER(KISALTMALAR)LİSTESİ.....	XVI
1.GİRİŞ.....	1
2.KÖPEĞİN İNSAN HAYATINDAKİ YERİ VE TARİHİ.....	8
3.RÖNESANS VE BAROK RESİM SANATINDA KÖPEK.....	11
4.18. VE 19.YYDA KÖPEK FİGÜRÜNÜN RESİM SANATINDA KULLANILMASI.....	61
5.MODERN RESİM SANATINDA KÖPEK FİGÜRÜ.....	124
6.TÜRK RESMİNDE KÖPEK FİGÜRÜNÜN KULLANILMASI.....	148
7. SONUÇ.....	178
8. BU KONUNUN BENİM RESİMLERİMDE DIŞAVURUMU.....	182
9.KAYNAKLAR.....	192
ÖZGEÇMİŞ.....	195

ÖNSÖZ

Sanat tarihine baktığımızda ressamların genellikle iki ana temadan yola çıktığını görüyoruz: ya çevrelerinden gözlemledikleri, algıladıkları dünya, yada iç dünyalarının dışa vurumu. Ressamı da sanatçı yapan şeyin yeteneğinden ya da el becerisinden çok bu iki temayı nasıl ifade ettiğine dayandığı kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor. Ya dış dünyayı gözlemleyerek ve kendi süzgecinden geçirerek anlamlandırıyor ya da dış dünyadan içine yansıyan şeyi sanat aracılığıyla dışa vuruyor sanatçı.

Ben de bu iki kuralın dışına çıkmadım resimlerimde. İkincisine daha yakın bir duruşla kendi oluşturduğum dünyayı yansıtmaya çalıştım. Bu konuyu seçmemin ise sebepleri var elbette. Bu daha çok kendi kişisel tarihimin oluşturduğu bir tezahürden başka bir şey değil.

Hayatımın belli bir noktasında, yaşadığım hayatın sıradanlığı sonucu sadece yapmam “gereken” şeyleri bir robot gibi yaptığımı fark ettim ve durdum. Hayatımı gözden geçirdim ve değiştirmeye karar verdim, resim yapmaya, kitap okumaya, “sadece” ve “yavaş” yaşamaya başladım. Doğayı gözlemlemeye başladım, güneşin doğuşunu, mevsimlerin değişimini, hayvanları...Onlarla iç içe yaşamaya başladım.

Hayvanlarımdan öğrendiğim en önemli şey; “olduğu gibi” olmayı, doğal olmayı, -mış gibiden uzak olmayı öğrendim. Onlarda özlediğim cennete ait nüveler buldum saf sevgi, dostluk, vefa...

Kendimle baş başa kaldığım bu dönemde ihtiyacımız olduğu empoze edilen şeylerin aslında doğru olmadığını, gerçek ihtiyacın kişisel farkındalık, bilinç ve ruhsal tatmin olduğunun farkına vardım. Gerçek bilginin insanı “dönüştüren” şey olması gerekliliğini fark ettim. Yalınlığın, sadeliğin insanın iç huzuru için ne kadar gerekli olduğunu keşfettim. İnsanların hayatlarındaki anlam eksikliği yüzünden dünyadaki tüm bu kaosa sebep olduklarının ayırdına vardım. İşte tüm bunları ben köpeklerimden öğrendim. Ve bu konuyu resimlerimle insanlara yansıtmaya karar verdim.

Bu konu yerine;

Bir azınlık vatandaşı olarak kimlik sorununu, yersiz yurtsuzluğu,

Annemin ölümünü genç yaşta yaşayan biri olarak ölüm acısını ve yalnızlığı,

Eğitimci olarak varoşlarda çalıştığım, bulunduğum için oradaki sosyal adaletsizliği ya da yabancılaşmayı,

Bir kadın olarak yaşadığım haksızlıkları ya da

Ressam olarak bu ülkede ya da ailemde karşılaştığım sorunları,

Evli bir insan olarak sosyal açıdan ailenin bulunduğu durumu ve mahalle baskısını...

daha aklıma gelmeyen pek çok konuyu işleyebilirdim resimlerimde. Çünkü bunların hepsini yaşadım.

Veya en azından plastik bir sorunu ele alabilirdim: Işığın ya da rengin oluşturduğu resimsel kontrastları, formların kompozisyon içinde oluşturduğu plastik düzenlemeler gibi. Ama hiçbirini yapmadım.

Bu konuyu seçtim zira, yaşamak “zorunda olduğum” hayatı değil, “kendi oluşturduğum” dünyada, yaşamak istediğim hayat “bu” olduğu için bu konuyu seçtim. **Mecbur olduğum değil, kendi oluşturduğum hayatı resmetmek istedim.**

Bunu yaparken hayata dair şöyle bir alternatif sunmak istedim izleyiciye;

“İnsanın “kendisinin” oluşturduğu dünyada yaşaması gereklidir, kendine ait bir dünyası olması gerekir.”

Sonuç olarak bu çalışmamı oluştururken, özgür düşünce şekli ve desteğiyle güç veren çok değerli tez danışmanım Prof.Fuat Acaroğlu'na ve varlıklarıyla bana ilham veren köpeklerime teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

Bu çalışmada Batı resminde insanla köpeğin dostluğunun kökenleri araştırılarak Rönesans'tan Modern Sanata kadar köpek figürünün çeşitli anlamları irdelenmiş dönem dönem bu konuda ortaya çıkan eserler incelenmiş bu eserlerin sanat tarihindeki yeri ve önemi belirlenmeye çalışılmıştır. Sanat tarihinde günümüze kadar dayanan resim sanatında konuyla ilgili ele alınan eserler biçim ve içerik özellikleri ile dönemlerinin sosyal ve kültürel yapısıyla ilişkilendirilerek araştırılmıştır.

Batılı anlamda resim tarihinde Rönesans'tan itibaren köpek figürünün her dönemde ele alındığı görülmekle beraber her geçen dönemde köpeğin anlamının toplumun sosyal durumuyla birlikte değiştiği gözlemlenir. Köpeğin resimlerde öncelikle ana rolünün avlanma olduğunu, bu yöndeki eserlerde sahibinin yanında bir eleman olarak kullanıldığına şahit oluruz. Aynı zamanda köpek cinselliğın sembolü, bilgeliğın simgesi ,dini, mitolojik kompozisyonların bir öğesi, ev hayatının bir parçası, hayvanseverliğın bir sembolü, aristokrat zevkinin ve modasının bir simgesi, yüksek sosyetenin statüsünün bir göstergesi, köpek türlerinin bir yansıması, köpeğın kabiliyetlerinin görüntülenmesi anlamlarıyla kullanılmıştır. 16.yydan itibaren köpekler artık sadece birer sembol veya sahiplerinin statüsünü temsil eden varlıklar olarak resmedilmekten çok onların sevgili dostları olarak ele alınmaya başlanmışlardır. Zira köpeğın sanat tarihi boyunca öne çıkan en önemli rolü "sadakât"tır. Aynı dönemde köpekler yüz ifadelerinin resme yansıtıldığı bağımsız portrelerinin oluşturulması gündeme gelmiştir. 17.yy'daysa Janr resminin vazgeçilmez bir elemanı olarak karşımıza çıkarlar. Bu konudaki en büyük gelişim 18.yyla birlikte olmuştur.Yüzyılın getirdiğı duygusallık, kahramanlığa duyulan hayranlık gibi özelliklerle insan figüründeki abartılı ifadelerin bir yansıması sonucu köpeklerin ifadelerini içeren portreleri yapılmaya başlanmış, insandan bağımsız köpek figürlerinin yaygınlaşması bu yüzyılda gerçekleşmiştir. 19.yyla beraber köpek portreleriyle birlikte insanla köpeğın dostluk temasının resme damgasını vurduğunu görürüz. Modern sanatta ise köpeğın portresini resimleme olgusu köpeğın kişiselleştirilme noktasına gelip dayanmıştır. Türk Resmindeki örneklerde köpek figürünün genellikle kendi anlamının dışında kullanılmadığını, bu konudaki eserlerin daha çok 20.yyla birlikte yaygınlaştığını görürüz.

Son olarak yüzyıllara ve sanatsal üsluplara göre kategorize edilerek irdelenen insanın köpekle dostluğu temasının kendi resimlerimdeki yansıması ele alınarak çalışma sonlandırılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Hayvan,Köpek,Anlam,Avlanma,Sadakât,Dostluk

SUMMARY

In this text it is aimed to research the origin of the human and dog's attachment theme and according to this aim from Renaissance to Modern Art it is explicated the meanings of dog figure period by period, paintings are examined in detail in order to identify positions and significance of them in the history of art. In the study, the selected artworks of history of art extant drawing art of present day are analysed in terms of their forms and contexts and the sociocultural structure of their period.

As we can see that in western art history from the beginning of Renaissance, dog figure has explored in detail, all through historical period the significance of dogs' meanings have changed according to social situation of society. The basic role of the dog in drawings was hunt process, according to this theme we can also see that it was used as only an component besides his master. Beside that meaning it is used as the symbol of sexualizm, wisdom, it was the element of religious ,mythological compositions, component of home-life, symbol of animal breeding, the sign of aristocratic gusto and style, the emblem of aristocrathic dignity, it was drawn to identify the verity of dog species, to show the talents of his kind. From 16th century they were not only the symbols of statute they become best friends of their owners. As through art history their magnificent role was "fidelity". In the same period it has began to consider the expressions of dogs in their free portraits. In 17th Century they were indispencable figures in the paintings. The most gorgeous change has become in 18th century. The facts such as sentimentalizm, adoration of heroic themes of 8th century made expressions of figures more exsessive that effected the portrait of dogs; they were made more expressive, the dog portraits without human beings were more prevalent at that century.

In 19th Century the dog portraits and the bond between human and dog theme was current than every period. In Modern Art the suspect of making of a dog portrait turned into personification of dog animal. In Turkish Painting examples we see that they were used in their own roles in the paintings, these kind of themes were spread mostly at 20th century.

Emphasized by categorizing according to centuries and artistic styles the final of this study ends with examples of my paintings about the bond or the attachment between humanbeing and dog theme.

KEY WORDS: Animal, Dog, Signification, Hunt, Fidelity, Attachment

RESİM LİSTESİ

Res 1,Sevimli Köpek Lassi Sahibi ile

Res 2,Tenten köpeği Fındık ile.

Res 3,Red Kit'in meşhur köpeği Rin Tin Tin

Res 4,Heidi köpeği Josef ile

Res 5,Çakmaktaşlar köpekleri(o dönemde dinazordur)Dino ile

Res 6,Kartal Tibet'in canlandırdığı Tarkan çok sevdiği köpeği Kurt ile.

Res 7(a,b,c,d) Yunanistan'da ayaklanma sırasında başkaldırının sembolü haline gelen,eylem kaçırmayan köpek (her alanda başkaldıranların yanındaıdı.)

Res 8,Doğu yada Arap çölünden insanın köpekle av sahnesini gösteren bir Petroglyph,Neolitik kaya buluntusu,M.Ö.4000-2000

Res 9,Limbourg Brothers,December,the Book of Hours of the Duke of Berry.1416 Musee Condé,Chantality

Res 10,PISANELLO,The Vision of Saint Eustace,1438-42,National Gallery,London

Res 11,Albrecht DÜRER,St.Gerome While Working 1514 Private Collection

Res 12,Leonardo da VINCI,The Study of a Pomeranian Dog,Desen, Royal Library

Res 13,Jan van EYCK,Giovanni Arnolfini and his Wife,1434,National Gallery,London

Res 14, Piero della Francesca,Sigismondo Pandolfo Malatesta Kneeling Before Saint Sigismondo,1451,fresco,Chapel of Relics,Tempio Malatestiano,Rimini

Res 15, Andrea Mantegna,Ludovico,1465-74,fresco,Camera degli Sposi,Palazzo Ducale,Mantua

Res 16,Pinturicchio"Departure of Aeneas Silvius Piccolomini for Basel"1503-7,fresco,Cathedral Library,Siena

Res 17,Lucas Cranach,"Saxony Duke Henry the Pious and his wife Catherine of Macklenburg"(1514)TÜYB,Staatliche Kunstsammlungen,Gemaldegalerie

Res 18 Antonio Mor"Cardinal Granvelle's Dwarf and Dog" (1550),TÜYB, Musee du Louvre,Paris

Res 19,Bartolomeo Passarotti"Portrait of a Man with a Dog"(1585)TÜYB,Pinacoteca Capitolina,Roma

Res 20, Piero di Cosimo A Satyr Mourning over a Nymph,1510,tahta ÜYB,National Gallery,London

Res 21,Parmigianino'nun "Diana ve Actaeon"(1513-24)Camerino,RoccaSanvitale,Fontanellato

Res 22,Jacopo da Pontormo,Vertumnus ve Pomona(1520-21)Gran Salone,Villa Medici,Poggio a Caiano

Res 23,Dosso Dossi "Circe and her Lovers in a Landscape"1511-12,TÜYB,National Gallery of Art,Washington D.C.

Res 24,Federico Barocci "Madonna del Popolo"(1575-79)TÜYB,Galleria degli Uffizi,Floransa

Res 25, Carpaccio 1495, TÜYB, Museo Correr, Venice

Res 26, Carpaccio, 1502, TÜYB, Scuola di San Giorgio degli Schiavoni, Venice

Res 27, Titian Federico II Gonzaga Duke of Mantua, 1510, tahta ÜYB, Museo Nacional del Prado, Madrid

Res 28, Titian, Charles V Standing with his Dog" (1533), TÜYB, Museo Nacional del Prado, Madrid

Res 29, Titian, "Eleonnara Gonzaga della Roverre, Duchess of Urbino" (1537), TÜYB, Galleria degli Uffizi, Floransa

Res 30, Titian, Clarice Strozzi, 1562, TÜYB, Staatliche Museen, Gemaldegalerie, Berlin

Res 31, Titian, Urbino Venüsü, (1538), TÜYB, Galeria degli Uffizi, Floransa

Res 32, Manet, Olimpia, 1862-63, TÜYB, Musee d'Orsay, Paris

Res 33, Tiziano "Danaé" (1553-54) TÜYB, Museo del Prado, Madrid

Res 34, Titian, "Venüs ve Adonis" (1553-54) TÜYB, Museo del Prado, Madrid

Res 35, Titian, "Flaying of Marsyas" (1575) TÜYB, Archiepiscopal Palace, Kremsier

Res 36, Titian, Boy with Dog, 1570-76, TÜYB, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam

Res 37, Jacopo Bassano, Adoration of Magi" (1539) Burghley, Stamford, Lincolnshire

Res 38, Bassano, Lazarus and the Rich Man" (1554) TÜYB, Cleveland Museum of Art

Res 39, Bassano, Good Samaritan" (1557), TÜYB; National Gallery, London

Res 40, Bassano, Two Hunting Dogs, 1548-50, TÜYB, Musee du Louvre, Paris

Res 41, Tintoretto, Christ Washing the Disciples' Feet, 1548-49, TÜYB, Museo del Prado, Madrid

Res 42, Tintoretto, *St. Roch Curing the Plague*, 1560, TÜYB

Res 43, Paolo Veronese, The Feast in the House of Simon the Pharisee" (1560) TÜYB, Galleria Sabauda, Turin

Res 44, Paolo Veronese, Supper at Emmaus, 1560, TÜYB, Musee du Louvre, Paris

Res 45ve 46, Paolo Veronese, Marriage at Cana & ayrıntı, 1562-63, TÜYB, Musee du Louvre, Paris

Res 47ve 48, Paolo Veronese, Stanza del Cane'de Fresk & ayrıntı, 1561, Villa Barbaro, Maser

Res 49, Paolo Veronese, Cupid with Two Dogs" (1580-83), TÜYB, Alte Pinakothek, Munich

Res 50, Sofonisba Anguissola, Three Children with a Dog, TÜYB

Res 51, Ribera, Saint Roch, TÜYB

Res 52, Justus Susterman "Franoesco Medici" (1622), TÜYB, Galleria degli Uffizi, Floransa

Res 53, Tiberio di Tito, 1620-25, TÜYB, Özel Koleksiyon, Londra

Res 54, Velasquez, Cardinal Infante Don Ferdinando" (1632-33), TÜYB, Museo del Prado, Madrid

Res 55, Velasquez, King Philip" (1632-35), TÜYB, Museo del Prado, Madrid

Res 56ve 57,Velasquez," Prens Balthasar Carlos" & ayrıntı(1635-36),TÜYB,Museo del Prado,Madrid

Res 58ve 59,Velasquez," Infante Felipe Prospero & ayrıntı(1659),TÜYB,Kunsthistorisches Museum,Gemaldegalerie,Vienna

Res 60,Velasquez,Las Meninas(1656-57),TÜYB,Museo del Prado,Madrid

Res 61,Anthony van Dyck Bir Kadının Portresi,1620,TÜYB, Lord Romsey, Broadlands, Hampshire

Res 62,Anthony van Dyck Philippe Le Roy"(1631)TÜYB,Wallace Collection,London

Res 63,Anthony van Dyck,Marie de Raet,1631,TÜYB

Res 64,Anthony van Dyck,I.Charles' Children,1635,TÜYB,The Royal Collection,London

Res 65,Anthony van Dyck,Portrait of James Stuart,1633,TÜYB,The Metropolitan Museum of Art,New York

Res 66,Jan Bruegel& Peter Paul RubensDiana's Departure for the Hunt,1620,TÜYB,Musee de la Chasse et de la Nature,Paris

Res 67,Jan Bruegel& Peter Paul Rubens Sleeping Nymphs ve Satyrs 1621 TÜYB,Musee de la Chasse et de la Nature,Paris

Res 68,Jan Bruegel ,Studies of dogs1616,Tahta ÜYB,Kunsthistoriches Museum,Gemaldegalerie,Vienna

Res 69, Jan Bruegel The hunters in the snow,1535,Panel ÜYB,Kunsthistoriches Museum,Vien

Res 70,Peter Paul Rubens "Raising of the Cross"(1610-11)TÜYB,Cathedral,Antwrep

Res 71,Peter Paul Rubens, Morning Call of Hunting,TÜYB

Res 72,Peter Paul Rubens Venus and Adonis,TÜYB

Res 73,Frans Snyders ,Hounds bringing down a boarb,TÜYB

Res 74,Paul de VOS,A Boar Hunt,1625-30,TÜYB,Museum of Fine Arts,Boston

Res 75,Jan FYT,The big dog,dwarf and the boy,TÜYB

Res 76,Gerard ter Borch "A Boy Caring for his Dog,1655,TÜYB,Alte Pinakotek,Munich

Res 77,Jan Steen,"The Doctor's Visit" 1661-62,TÜYB,Wellington Museum,London

Res 78,Franz van Meiris "Inn Scene"1658,TÜYB,Mauritshuis,The Hague

Res 79,Franz van Meiris Little Dog,1660,TÜYB,State Hermitage Museum,St.Petersburg

Res 80,Ludolf de Jongh "Boy Training his Dog"1661,TÜYB, Virginia Museum of Fine Arts,Ricmond

Res 81,Rambrandt,Good Samartian,1633,Desen

Res 82, Emanuel de Witt,Interior of the Oude,Kerk,Delft,1651,TÜYB

Res 83,REMBRANDT,Portrait of the Artist with his Dog ,TÜYB

Res 84,Jan Baptist Weenix Hound with a Joint of Meat and a Cat,1650-55TÜYB

Res 85,Paulus POTTER,Bear Hunt1649TÜYB,Rijkmuseum,Amsterdam

Res 86,Paulus Potter,A Watchdog Chained to his Kennel,1650-52,TÜYB,The State Hermitage Museum,St Petersburg

Res 87 ve 88,REMBRANDT,Sleeping Watchdog, Sleeping Puppy

Res 89,Gerrit DOU,A Sleeping Dog Beside a Terracotta Jug and a Pile of Kindling Wood1650,TÜYB

Res 90,Gerrit DOU,The Spinner's Prayer

Res 91,Abraham Hondius,Amsterdam Dog Market,Tahta ÜYB

Res 92,Desportes,Self Portrait as a Hunter,1699,TÜYB,Musee du Louvre,Paris

Res 93,Jean-Baptiste Oudry The Marquis de Beringhen 1722 TÜYB National Gallery of Art,Washington D.C

Res 94,CHARDIN,The Seal Maker 1732 TÜYB

Res 95,George Stubbs,Thomas Smith Senior and Thomas Smith Junior of the Brocklesby Hunt, with the hound Wonder', about 1766,TÜYB,Walker Art Gallery,Liverpool

Res 96,J.B.Huet,Pastoral Landscape with shephard family and herd.oil on copper

Res 97,T.Gainsborough, "John Plampin"1752,TÜYB,The National gallery,London

Res 98,Sir Joshua Reynolds love me love my dog,TÜYB privte collection

Res 99,William Hogarth,Painter and his Pug,1745,TÜYB,The National Gallery,London

Res 100,Giovanni Battista Tiepolo The Banquet of Cleopatra1746-47fresk National Gallery of Victoria, Melbourne, Australia

Res 101,Pompeo Batoni,Portrait of Charles Compton1737-1763, TÜYB, FitzwilliamMuseum, Cambridge, England

Res 102,J.H.Fragonard Portrait of a woman with a Dog 1769 TÜYB

Res 103,Philip Reinagle,Portrait of an Extraordinary Musical Dog,1805,TÜYB,Virginia Museum of Fine Arts

Res104,PhilipReinagle,TheAfternoonShoot,TÜYB

Res 105,James Ward,John levett Receiving Pheasant from Retriever on Hls Estate at Wychnor,TÜYB

Res 106 ve Res 107,Goya, "María del Pilar Teresa Cayetana de Silva y Álvarez de Toledo, 13th Duchess of Alba" ve "The Dog" 1820-23 TÜYB

Res 108,Jaques-Louis David The Farewell of Telemachus and Eucharis",1818,TÜYB,Getty Museum

Res 109,J.L.Agasse,Romulus and Remus and the she-Wolf,1805,TÜYB,Musee d'art et d'Histoire, Geneve

Res 110,Sir Edwin Henry Landseer Windsor şatosu Modern Zamanlarda(1841–1845)(Kraliçe Victoria ve ailesi Windsor Şatosunda)TÜYB

Res111, Landseer Saved (1856) TÜYB

Res 112, Landseer, Attachment, 1829, TÜYB St. Lois Art Museum

Res 113, Richard Ansdell, The gamekeeper, TÜYB, Private Collection

Res 114, Richard Ansdell, The english gamekeeper, TÜYB, Private Collection

Res 115, Richard Ansdell, The scotch gamekeeper, TÜYB, Private Collection

Res 116, Alexandre Decamps, Duck Shooting, 1824, TÜYB

Res 117, Alfred de Dreux Lady sitting with two greyhounds, TÜYB

Res 118, GERICAULT, Jean-Baptist Isabey with his daughter, TÜYB, Musee du Louvre, Paris

Res 119, Constant Troyon, promenade, TÜYB, Private Collection

Res 120, J.E.Stevens, The Athenaeum - Man's Best Friend, TÜYB

Res121, E.J. Verboeckhoven "Princess Louise- Marie d'Orleans with a black Newfoundland", TÜYB

Res 122, John Sargent Noble The Keeper's Bothie, 1879, TÜYB

Res 123, Thomas Blinks, Waiting to Pounce, TÜYB

Res 124 & Res 125, John Emms, "Two St. Bernards" ve "Waiting for Guns", 1888, TÜYB

Res 126, George Earl, Going North King's Cross Station, 1893, TÜYB, National Railway Mueum

Res 127, George Earl, Coming South Perth Station, 1895, TÜYB, National Railway Mueum

Res 128 Arthur Wardle, Afternoon Promenade TÜYB, Private Collection

Res 129, Arthur Wardle, After the Ball, TÜYB, Private Collection

Res 130, Gustave Courbet, Self Portrait with Black Dog, 1842-44, Musee du Petit Palais, Paris

Res 131, Gustave Courbet, A Burnial at Ornans, 1849-50, Musee d'Orsay, Paris

Res132, Gustave Courbet, "The Meeting: Bonjour Monsieur Courbet, 1854, TÜYB, Musee Fabre, Montpellier

Res 133, Claude Monet, Le Déjeuner sur l'harbe, 1865, TÜYB, Pushkin Museum of Fine Arts, Moscow

Res 134, Edouard Manet, Music in the Tuileries Gardens 1862, TÜYB, National Gallery, London

Res 135, Pierre-Auguste Renoir, The Inn of Mother Antony, 1866, Nationalmuseum, Stockholm

Res 136, Courbet, After Dinner at Ornans, 1848-49, TÜYB, Musee des Beaux-Arts, Lille

Res 137, Diego Velazquez, Las Meninas, 1656, TÜYB, Museo del Prado, Madrid

Res 138, Gustave Caillebotte, Pont de l'Europe, 1876, TÜYB, Musee du Petit Palais, Geneva

Res 139, Gustave Caillebotte, Richard Gallo with his Dog Dick at Petit Gennevilliers, 1878, private collection

Res 140,Edgar Degas,Place de la Concorde:vicomte Ludovic Lepic and his Daughters,1875,TÜYB,State Hermitage Museum,St.Petersburg

Res 141 & Res 142 Honore Daumier,M.Coquletvoulant offrir un bouquet de violette a Mlle.Palisandre... ve Sans doute M.Riflot le droit de petition est sacre...1839Litographs,

Res 143,Manet,The Artist(Marcellin Desboutin),1875,TÜYB,Museu de Arte Moderna,Sao Paulo

Res 144,Degas,In a Cafe(Absinthe)1875-76,TÜYB,Musee d'Orsay,Paris

Res 145,George Seurat A Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte,1866,TÜYB,Art Institute of Chicago

Res 146,Renoir,La Grenouillere1869

Res 147,Monet,La Grenouillere,1869

Res 148,Eugene Boudin,Empress Eugénie and Her Suite at Trouville,1863,TÜYB,Burrell Collection, Glasgow

Res 149,Seurat,Drawing of a Dog for La Grande Jatte,Conte crayon,1884-85,British Museum,London

Res 150,Paul Cezanne A Modern Olympia,1873,musee d'Orsay,Paris

Res151, Fragonard,the Ring Bisquit:Young Girl Playing with a Dog on her Bed,1775

Res 152,Paul Cezanne,Large Bathers,1895-1906,TÜYB,Barnes Foundation,Merion,Pennsylvania

Res 153,Pierre-Auguste Renoir,Bather with Griffon,1870,TÜYB,Museu de Arte Moderna,Sao Paulo

Res 154 Courbet,The Young Ladies of the Banks of the Seine,1856-57,TÜYB,Musee du Petit Palais

Res 155,Frederic Bazille,Family Reunion on the Terrace at Méric,1867,TÜYB,Musee du Petit Palais

Res 156,Degas,The Bellelli Family,1858-60,Musee d'Orsay Paris

Res 157,Degas,A Carriage at the Races,1869,TÜYB,Museum of Fine Arts,Boston

Res 158,Degas,The Song of the Dog,1878,TÜYB,Private collection

Res159,Renoir,Luncheon of the Boating Party,1880-81,TÜYB,Phillips Collection,Washington D.C.

Res160,Renoir,Madame Charpentier and her Children,1878,TÜYB,The Metropolitan Museum of Art,Catharine Lorillard Wolfe Collection,Wolfe Funde

Res 161,Mary Cassatt,Little Girl in a Blue Armchair,1878,TÜYB,National Gallery of Art,Washington D.C.

Res 162,Berthe Morrisot Young Woman with a Dog,1887,TÜYB,Armand Hammer Museum,L.A

Res 163,Berthe Morrisot Young Woman with Greyhound,1893,TÜYB,Musee Marmottan,Paris

Res 164,MANET,The Balcony

Res 165,GOYA,Majas on a Balcony

Res 166,Manet,The Railroad:Gare Saint-Lazare,1872-73,TÜYB,National gallery of Art,Washington

Res 167, Van Gogh, Dog, desen

Res 168, Gauguin, The Red Dog, 1892, T  YB, Musee d'Orsay, Paris

Res 169, Lautrec, Monsieur, Madame and the Little Dog"1893, kağıt   YB

Res 170, Lautrec, Lady with a Dog, 1891, Kağıt   YB, national Gallery of Art, Washington D.C.

Res 171, Henri Matisse. Interior with Dog. 1934. The Baltimore Museum of Art: The Cone Collection, formed by Dr. Claribel Cone and Miss Etta Cone of Baltimore, Maryland,

Res 172, Henri Matisse Two Female Figures and a Dog

Res 173, Derain, the painter's dog 1915, Musee d'Art Moderne, Donation Levy, Troyes, France

Res 174, Vlaminck, Woman with a Dog, 1906, T  YB, Private Col., Courtesy Barbara Divver Gal., New York.

Res 175, W.H. Beard, The Dog Congress, 1876, T  YB, Wadsworth Atheneum Museum of Art, Hartford

Res 176, Wilhelm Trübner, Crossing the Rubicon, 1878-79, T  YB, Staatliche Kunsthalle, Karlsruhe

Res 177, Jean-Leon Gerome, An Arnaut Guard Blowing Smoke at his Dog, 1882, T  YB

Res 178, J.L. Gerome, Optician's Sign, 1902, T  YB,   zel Koleksiyon

Res 179, Picasso, The boy with a dog, 1905

Res 180, Picasso, Two Acrobats with a Dog, T  YB

Res 181, Picasso, Buffet Henry and Armchair with a Dog

Res 182, Picasso, The dog

Res 183, Giacomo Balla, Dynamism of a Dog on a Leash, 1912, T  YB, Albright-Knox Art Gallery, Buffalo

Res 184, Franz Marc, Siberian Dogs In the Snow, 1909-10, T  YB, Nat. Gal. of Art, Wash. D.C.

Res 185, W. Frank Calderon, A Lady of Quality, 1913, T  YB,   zel Koleksiyon

Res 186, Paul, Klee, Howling Dog, 1928, T  YB, The Minneapolis Institute of Arts

Res 187, Joan Miro, Dog Barking at the Moon, 1926, T  YB, Philadelphia Museum of Art

Res 188, Joan Miro, Dog Barking at the Moon, 1926, T  YB, detay

Res 189, Keith Harding, Untitled, 1982, Kağıt   zerine Akrilik,   zel Koleksiyon

Res 190 , Frida Kahlo, Self portrait with small monkey, 1945, T  YB

Res 191 , Frida Kahlo, Self Portrait with Itzcuinti Dog, 1938, T  YB

Res 192, Alberto Giacometti, 1951, T  YB, Bronz, The Hirshborn Museum, Washington D.C.

Res 193, Francis Bacon, Man With Dog, 1953, T  YB, Albright-Knox Art Gallery, Buffalo

Res 194, D. Wirth-Miller, Running Dog, 1951, T  YB, Courtesy James Birch

Res 195, Andrew Wyeth, Raccoon, 1958, Tahta üz. Tempera, Brandywine River Museum,

Res 196, A. Wyeth, The Master's Bedroom

Res 197, A. Wyeth, Night Sleeper,

Res 198, Paulo Rego, Girl Lifting up her Skirt to a Dog, kağıt Ü. Akrilik

Res 199, Paula Rego, Dogwoman

Res 200, Paula Rego, Grooming

Res 201, Georg Baselitz, Two Upward Dogs, 1968, TüYB, Courtesy Micheal Warner Gallery

Res 202, David Hockney, Dog Paintings from Dog Days, 1995, TüYB, Özel Koleksiyon

Res 203&Res 204, David Hockney, Dog Paintings from Dog Days, 1995, TüYB

Res 205, Andy Warhol, Ginger, 1976, Tü Sentetik polyester, Özel Koleksiyon

Res 206, A. Warhol, Dog

Res 207, A. Warhol, The Portrait of Maurice

Res 208, L. Freud, Man and Dog, TüYB

Res 209, L. Freud, Double Portrait, 1988-90, TüYB, The USB Art Collection

Res 210, Lucien Freud, Eli, 2002, TüYB, Özel Koleksiyon

Res 211, L. Freud, David and Eli, TüYB

Res 212, Amadeo Preziosi, Çeşme Başında, 1879, Suluboya

Res 213, Şeker Ahmet Paşa, Manzara, TüYB, ARHM

Res 214, Jean Leon Gerome, Leaving the Greek Arabian Mosque, 1903, TüYB

Res 215, Osman Hamdi, Harem, 1870, TüYB

Res 216, Osman Hamdi, Feraceli Kadınlar, 1887, TüYB

Res 217, İbrahim Çallı, Hesene Cimcoz Portresi, TüYB, ARHM

Res 218, Feyhaman Duran, Köpekli Kız, TüYB, ARHM

Res 219, Ali Avni Çelebi, Uçurtma, TüYB

Res 220, Cevat Dereli, Horoz Dovusu, T. U. Y. B.

Res 221, Şeref Akdik, Köpekli Kadın, 1930, TüYB, İRHM

Res 222, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Han Kahvesi, TüYB, İRHM

Res 223, Avni Arbaş, Küçük Kız, 1950, Pastel

Res 224, Cihat Burak, Ziyafet Sofrası, 1962, TüYB

Res 225, Yüksel Arslan, Arture 334, 1984, Arture

Res 226,Yüksel Arslan,Arture 89 Nietzsche,1965,Arture

Res 227,Fikret Mualla,İsimsiz,1958,Kağıt üzerine Guaj

Res 228,Fikret Mualla,Sokakta,1958,Kağıt üzerine Guaj

Res 229,Fikret Mualla,Sokakta,1958,Kağıt üzerine Guaj,Ayrıntı

Res 230,Mehmet Gülerüz,Sevgiden Nefret Doğar,1978,TÜYB

Res 231,Mehmet Gülerüz,Provokasyon,1977-78,TÜYB

Res 232,Neşe Erdok,Ortaköy,1997,TÜYB

Res 233,Neşe Erdok,Isınanlar,1981,TÜYB,Özel Koleksiyon

Res 234,Neşe Erdok,Çoban,TÜYB,Özel Koleksiyon

Res 235,Nedret Sekban,Kabataş Parkı,TÜYB

Res 236,Ahmet Umur Deniz,Kağıt Toplayanlar,TÜYB

Res 237,Fuat Acaroğlu,Tanrıların Korumaları,TÜYB

Res 238, Timur Kerim İncedayı,Köpek Yarışı,TÜYB

Res 239,Filiz Başaran Özayten,Yaşlı Kadın,Tahta ÜYB,Özel Koleksiyon

Res 240,Tülin Göksayar,Ziyafet sofrası,TÜYB,Özel Koleksiyon

Res 241 “Şanslı”

Res 242, “Lady”

Res 243,Şanslı & Lady

Res 244,İsimsiz,2009,TÜYB

Res 245,İsimsiz,2009,TÜYB

Res 246,İsimsiz,2011,TÜYB

Res 247,İsimsiz,2010,TÜYB

Res 248,İsimsiz,2010,TÜYB

Res 249,İsimsiz,2011,TÜYB

Res 250,İsimsiz(Piero di Cosimo-A Satyr Mourning over a Nymph resminden esinlenme),2012,TÜYB

SEMBOLLER(KISALTMALAR)LİSTESİ

A.g.k : Adı geçen kitap

A.g.t : Adı geçen tez

ARHM :Ankara Resim Heykel Müzesi

İRHM :İstanbul Resim Heykel Müzesi

Res. :Resim

TÜYB :Tuval üzerine yağlı boya

1.GİRİŞ

Günümüzde en üst düzey insani değerler nelerdir? Dürüstlük, masumiyet, sevgi, vefa, huzur? “Günümüzde” kelimesi yanlış oldu sanırım çünkü bu değerlerin günümüzde insanlar için “hala” değer taşıdığından pek emin değilim maalesef. Eğer bunlar en üstün değerlerse, bu özelliklere sahip olan varlığın insandan çok hayvan olması, üzerinde düşünülmesi gereken bir konu. Bu açıdan düşündüğümüzde ise, hayvanların insanlardan üstün olduğu savı ortaya çıkıyor; hem de önemli derecede bir üstünlük. Çünkü yaşadığımız hayatta pek az insan bu değerlere sahip olabiliyor.

Yüksek lisans tezimi tekrar incelediğimde yalnızlık duygusuna ne kadar saplandığımı, resimlerimde bu duyguyu ifade etmek için ne kadar çabaladığımı gördüm ama şimdi yalnızlığımın bu tatlı varlıklarla yerini gerçek bir dostluğa ve iç huzuruna bıraktığını görerek sevinç duyuyorum. Evet o küçümsediğimiz, insanlar kadar akıllı(!) olmadıkları için değer vermediğimiz varlıklar gün geliyor bizim yalnızlığımızın hüznümüzün yegane paylaşımcıları olup çıkıyorlar.

İki tane sevimli dostumun yüzlerine her baktığımda “masumiyet kelimesinin anlamı bu olsa gerek” diyorum. Öyle huzurlu öyle sevimli öyle içten bir halleri var ki. Bu duyguyu, bu durumu tüm dünyayla paylaşmak, benim gördüğümü herkese gösterebilmek gibi de bir coşkuya kapılıyorum hemen. Sanki mutsuzluğun pençesindeki insanlar eğer benim gördüğümü keşfederlerse, onların yüzündeki o güzelliği görebilirlerse, bir nebze olsun mutluluğu tadacaklar yada biraz olsun ümitsizliklerinden uzaklaşabileceklermiş gibi...Mutsuzluğu yaratan insanların, kabalık, korkaklık, ikiyüzlülük, kıskançlık, bayağılıktan kurtulup huzurun, sevginin, masumiyetin sıcaklığını az da olsa hissedebileceklerini düşünüyorum.

Köpekler için şu kadarını söyleyebilirim: onlar sizi aldatmazlar, yalan söylemezler, kıskanmazlar, toplumsal statünüzün onlar için hiçbir önemi yoktur, onlarla dostluk yapmak için para sahibi olmanız gerekmez, meslekte başarılı olup olmadığınıza bakmazlar, dedikodu yapmazlar, arkanızdan iş çevirmezler...daha aklıma gelmeyen insanların yaptığı fakat onların yapmadığı pek çok şey sayabilirim. Onlar sadece iki şeyi düşünürler; karınlarının doyması ve saf sevgi. Kayıtsız şartsız sevgi. Sadece sevgi.

Tez hocam Fuat Acaroğlu bana,“öyle bir an geliyor ki bir insana bir dakika bile katlanamıyorum ama bir kediye hiç sıkılmadan iki saat seyredebilirim” demişti. Öyle doğru ki...Hangi insanı hayranlıkla iki saat seyredebilirsiniz, oysa ki kedinizi yada köpeğinizi? En sevdiğiniz insana bile katlanamadığınız zamanlar olmuyor mu? Oysa hayvanlarımız o sevimli halleriyle o sıcaklıklarıyla bizi daima huzura gark etmiyorlar mı?

Tüm resim öğrenimim boyunca resmin konusu olabilecek şeylerin yalnızlık, ölüm, savaş, yoksulluk gibi insanlığı ilgilendiren “ciddi” şeyler olması gerektiğini düşünüp durdum. Sanki neşe, coşku mutluluk gibi kavramlar sanatın derinliğine göre daha hafif kaçacak konulardı. Şimdi ise hayatımın bu döneminde insanı mutlu eden dostluğun, sevginin, yakınlığın da pekala resimlerde işlenebileceğini düşünüyorum. Evet dünya pek de mutlu bir yer değil; insanlar çeşitli sebeplerden dolayı acı çekiyor, savaşlar var, insanlar ölüyor hastalıklar var; işkence, siyasal ve düşünsel anlaşmazlıklar var bunları görüyor ve kabul ediyorum hatta ben de her an dünya böyle olduğu için acı duyuyorum. Belki de sırf bu yüzden buna bir karşı duruş olarak, tüm bunlara “rağmen” bu konuyu ele almak istiyorum.

Zaten sizin de görebileceğiniz gibi mutluluk ve hüznün yanı sıra el ele resimlerimde. Yani bir canlının başka bir tanesiyle dostluğu işleniyor ama baktığınızda neşeli cıvılcıvılcı resimler değil bunlar. Aslında insanlığın veremediği yakınlığın, vefanın başka bir canlı olan ve insan kadar akıllı yada yetkin olmayan(!)bir hayvan tarafından verilmesi ne tuhaf bir çelişki değil mi?

İşte benim de dünyaya vermek istediğim mesaj bu. Tüm o yüksek anlam içeren politika-siyaset, insanların acıları, umutsuzluklarına karşı belki de naif bir duruş. Eğer insanın yaşama amacı mutlu olmaksa neden bu da sanatın bir konusu olmasın? Eğer hayvanlar da varlıklarıyla buna vesile oluyorsa neden sanatın içinde yer almasınlar?

Bununla beraber tezimden de anlaşılacağı üzere batı resminde sanatçılar bu konuyu hiç de hafife almadan sıklıkla ele almışlar. Öyle ki sadece köpek resmi yapan ressamların sayısı azımsanmayacak kadar fazla.

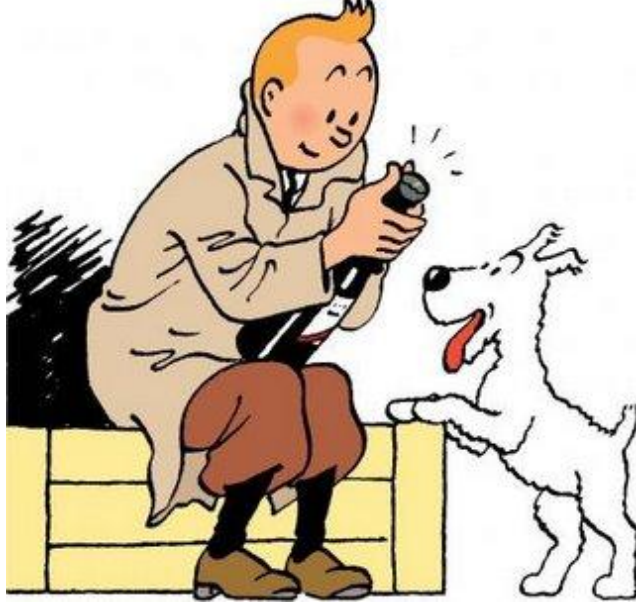
Ayrıca onlar biz farkında olmasak da zannettiğimizden çok daha fazla hayatımızın içindeler. Hayatın her aşamasında karşımıza çıkıyorlar fakat biz insanlar kendi dünyamızda dertlerimize o kadar boğulmuş oluyoruz ki onların farkına pek de vardığımız söylenemez.

Hayvanlar, özellikle de köpekler, Dünya edebiyatında çokça işlenmiş bir konu olmasının yanı sıra, sinemada da karşımıza çıkan figürler. Örneğin çocukluğumuzun kahramanı sevimli köpek “Lassi”, **(Res 1)**

Res 1,Sevimli Köpek Lassi Sahibi ile.

yine küçüklüğümüzün çizgi filmleri Ten ten'de “Fındık”, **(Res 2)**

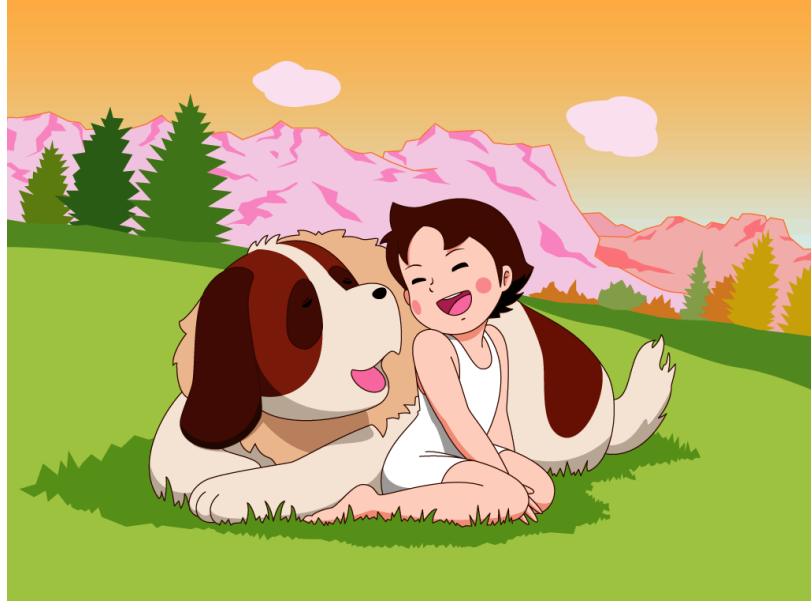
Res 2,Tenten köpeği Fındık ile.

Red Kit'te “Rin Tin Tin”,**(Res 3)**

Res 3,Red Kit'in meşhur köpeği Rin Tin Tin.

Haidi'de "Josef", (Res 4)

Res 4, Heidi köpeği Josef ile.

Taş Devrinde "Dino", (Res 5)

Res 5, Çakmaktaşlar köpekleri(o dönemde dinazordur)Dino ile.

unutulmaz karakterler. Türk yazınında ve sinemasındaysa Tarkan'ın köpeği "Kurt" onun çoğunlukla hayatını kurtarır.(Res 6)

Res 6,Kartal Tibet'in canlandirdığı Tarkan çok sevdiği köpeği Kurt ile.

Bunun dışında gerçek hayatta iki yıl önce Yunanistan'daki eylemlerde sembol haline gelen köpek hafızalarımıza kazınmamış mıdır? **(Res 7a,b,c,d)**

Res 7(a,b,c,d) Yunanistan'da ayaklanma sırasında başkaldırının sembolü haline gelen, eylem kaçırmayan köpek (her alanda başkaldıranların yanındaıdı.)

Bu itibarla bu çalışmayla öncelikle sanat tarihinde, batı resminde köpek figürünün dönem dönem resimlerde nasıl ele alındığını algılayacak,

tarih boyu köpeğe atfedilen anlamları keşfedecek,

Türk resmindeki örnekleri inceleyecek,

insanla köpeğin dostluğunun en güzel örneklerini görecek,

ressamların sevimli dostlarını ne kadar önemsediklerinin ayırdına varacaksınız.

Daha sonra da benim resimlerimde bu dostluğun yansımalarını göreceksiniz.

Çalışmam süresince ulaştığım kitaplarla ve internet kaynaklarıyla elde ettiğim bilgiler ve görselleri izleyeceksiniz.

2.KÖPEĞİN İNSAN HAYATINDAKİ YERİ VE TARİHİ

Köpekler insanoğluyla en uzun ve en sıcak ilişkisi olmuş evcil hayvanlardan biridir. Nasıl ve ne zaman tam olarak bu ilişki başlamış ve ilk olarak kim onları anlamaya, eğitmeye ve beslemeye başlamış şüphelidir, cevabı arkasında hiçbir kayıt bırakmamış toplumlara aittir. Yunanlı ve Romalı filozoflar geniş araştırmalar içeren metinler yazmışlardır öyle ki Rönesans'a kadar bu metinler köpekleri anlamakta kaynak niteliği taşımıştır.

Aristoteles M.Ö. 350'de "Hayvanların Tarihi" adında ayrıntılı bilgiler içeren bir kitap yazmıştır. Bir kategorileştirme şeması oluşturmuş köpeği kırmızı kanlı ve dört ayaklı kısa ömürlü hayvanlar grubuna "viviparous quadrupeds" ismiyle sokmuştur. Filozof aynı zamanda hikayelerine ve fabllarına köpeği konu edinmiştir. Aynı dönemde Pliny Aristo'nun yazdıklarına dayanarak "Natural History" adındaki kitabında köpeklerin karakteristiğini ve özelliklerini kapsamlı olarak açıklamıştır.¹

Ortaçağda bu çalışmaları meraklarını sınırlandırdıkları için fazla ortaya çıkarmamışlardır botanik iyileştirme özelliği yüzünden zooloji gelişmiştir fakat imparator Friedrich II'nin araştırmaları dışında geri kalmıştır. İlk Hristiyanlık döneminin sembolizminde köpek canavar yaratıklardandı: Eski Ahit'te Aziz Christopher köpek-başlı bir canlıyken Hristiyanlığı kabulüyle tam bir insana dönüşmüştü. Ortaçağın sonlarına doğru ise bu imaj değişmiş köpekler gerçekliğin, adaletin, şefkatin sembolü haline gelmişlerdir.²

Köpek, orijinal ismiyle "Canis lupus familiaris" tarih boyunca bizim canlılar arasındaki en eski ve en yakın dostumuzdur. Bazen evimizi yabancılardan koruyan, bazen kuyruk sallayarak bizi kendine esir eden bir varlıktır. Bu sevimli hayvanlar ilk olarak ne zaman ve nasıl bizim en yakın dostumuz oldular?³ Arkeologlar ve biyologlar bu soruların cevabını yıllar içerisinde araştırmışlardır. En yaygın kanı özellikle de Darwin'e göre, kurt olarak başlayıp çevresel ve bölgesel faktörlerle köpeğe dönüştükleri yönündedir.

¹ Carolyn Rose REBBERT, *The Dog in Art from the Renaissance to Today*, Notes on the Nature of Dogs, 133-134

² A.g.k 134

³ A.g.k 134

Bilim adamları köpeğin ne şekilde kurt olmaktan sıyrılıp köpeğe dönüştüğünü sorgulamışlardır. Güney Fransa'da bulunan Paleolitik dönemden kalma mağara girişindeki kurt kafatası fosilleri, yüz binlerce yıl evvel insanların kurtlarla yaşamı en azından "aynı alanda" paylaştıklarının kanıtıdır.

En eski köpek benzeri kemik kalıntısı 14.000 yaşındadır ve Almanya'da ortaya çıkmıştır.12.000 yaşındaki daha geç kalıntılar İsrail ve Irak'ta bulunmuştur. İsrail'deki mezar kalıntıları köpek yavrusu kemiklerinin beşiğidir, bu da bize insanların o dönemlerde köpekleri yaşamlarına dahil ettiğinin ispatıdır. Neolitik dönemle birlikte 5000 ve 2500 yıl önce insan hayatında yer almış köpeğin ilk resimsel buluntuları Afrika'nın Arap yarımadasında ve batısında bulunmuştur.**(Res.8)**⁴

Res 8,Doğu yada Arap çölünden insanın köpekle av sahnesini gösteren bir Petroglyph,Neolitik kaya buluntusu,M.Ö.4000-2000

Bu kanıtlara göre, insanların 15000 yıl önce kurtları evcilleştirildiği ve bu evcilleştirmenin değişik insan toplulukları tarafından uygulandığı uzmanlar tarafından fark edilmiştir.11500 yıl önceden beri "Homo sapiens sapiens(Cro Magnon)"yani insan göçebe bir avcıdır ve bir teoriye göre ilk insanlar av süresince yararlanmak üzere kurtları ehlileştirmişlerdir. Sosyal yapıdaki av metodlarındaki benzerlik insanla kurt arasında bağ kurulmasına sebep olmuştur. Ehlileştirilmiş kurtlar insanlarla yaşaya yaşaya avcılık hünerlerini kaybetmiş ve zamanla yabani yönlerini yitirerek vahşi soylarından ayrı

⁴ A.g.k 140-141

düşmüşlerdir. Bu teoriye karşı çıkan pek çok bilim adamı köpeğin kurttan ayrı özellikler gösterdiğini, insanın kurdu ehlileştirerek ayrı bir cins olan köpeği yaratamayacağını öne sürmüşlerdir.⁵

Modern paleontologların çalışmalarına göre hikaye 37 milyon yıl önce köpek ailesinin ilk temsilcisi olan *Candiae* kalıntılarının Kuzey Amerika'da bulunmasıyla başlar. Batılı anlamda ilk köpek olan *Candiae Hesperocyon Gregarius*'un fosilleri Kuzey Amerika'da bulunmuştur.

Her nasıl olmuş olursa olsun köpekle insanın dostluğu 12000 yıl öncesine dayanmaktadır. İnsanlar tarım toplumuna geçtikçe köpekler pek çok rol üstlenmişlerdir; koyunların güdülmesi, ev bekçiliği, ev halkıyla arkadaşlık...gibi. İlk insanlar büyük ihtimalle bu görevlere uygun yapıda olanları seçtiler, uymayanları ise yok ettiler. Tarihi köpek resimlerindeki ayırt edici özelliklere göre insanların onları görevlerini yerine getirebilmeleri için çok hızlı bir biçimde eğitmeyi öğrendiklerini göstermektedir. Örneğin; M.Ö.2000-1000 yılları arasında Mısır'daki av sahneleri saluki tipindeki tazıları, M.Ö.645'ten bir Asya resim kalıntısı ise çoban köpeklerini yılan avında ve savaş sahnelerinde gösterirler.⁶

Dinlerin ortaya çıkmasıyla insanlar hayvanların kendileri için yaratılmış varlıklar olduklarını düşünmüşlerdir. Asıl insanın hayvana ihtiyacı olduğu halde akıl unsuru nedeniyle “zayıf” olanın hayvan olduğuna karar vermişlerdir. Bu düşünce sebebiyle onları hayatlarını kolaylaştırabilecek her türlü hizmette kullanmışlardır hatta daha da ileri gidip onlara eziyet edenler olmuştur. Yine de köpekler zaman içinde insanların vazgeçilmez bir parçası olmayı başarmış hayvanlardır.

---

⁵ A.g.k 141

⁶ A.g.k 142

3.RÖNESANS VE BAROK SANATINDA KÖPEK

Köpekler Batı Sanatının ortak görsel motifidir ve hayattaki rolleri açısından "sanatçının en iyi dostu" olarak adlandırılırlar.Rönesans ve Barok sanatına yakından baktığımızda resim sanatında köpeklerin en evcil ve en sevilen tür olarak kabul edilmeleri kaçınılmazdır. Rönesans sanatçılarının güncel yaşamlarında çevrelerindeki köpeklerin ilham verici bir malzeme olması gayet doğaldır.

Ortaçağın başlangıcından beri köpekler sosyete, din adamlarının evlerinde, bahçelerinde bir nevi oyun aracı olarak görülürler. Köpekler sevildikçe dini ve dünyevi hayattaki rolleri, anlamları çeşitlenir. Örneğin;köpekler o dönemlerde sahipleri öldüklerinde öbür dünyada koruması için sahibinin ayak ucuna gömülmektedirler. Süslü çizimleri yapılır veya elişlerinde motiflerine rastlanır. Fakat onların asıl varlık sebebi avlanmadır. Bu durum Gaston Phebus'un 14.yyda kaleme aldığı "Avcılık" kitabında coşkuyla betimlenmiştir. 14.yyda pek çok asilzade avlanmak için büyük sayıda köpek beslemiştir.(Res.9) Saatler Kitabı takviminden Aralık ayı İllüstrasyonu **Limbourg Kardeşler** resimlemiştir.⁷

Res 9, Limbourg Brothers, December, the Book of Hours of the Duke of Berry.1416 Musee Condé, Chantilly

⁷ Edgar Peters BOWRON, **The Dog in Art from Ren.to Today**, Dogs in Rens.and Baroque,1

Rönesans boyunca köpekler çoğunlukla bir av sahnesinin elemanı, dini, mitolojik veya alegorik kompozisyonun bir ögesi yada sahibinin portresinde yanibaşında resmedilmiş olarak karşımıza çıkar. Bu dönemin resimlerinde köpek figürünü sivil hayatın bir parçası, hayvanseverliğin bir sembolü, aristokrat zevkinin ve modasının bir simgesi, yüksek sosyetenin avlanma statüsünün bir örneği, köpek türlerinin bir yansıması, köpeğin kabiliyetlerinin görüntülenmesi olarak gözlemleyebiliriz.⁸

Rönesansta ilk büyük hayvan araştırmacısı **Pisanello** Paris'te doğadan titizlikle resmedilmiş köpek figürleri yapmıştır. Bu etüdları "The Vision of St.Eustace"**(Res.10)**adlı tablosunda kullanmıştır. Yarım asır sonra Albrecht Dürer köpekleri portre işçiliğiyle gravürlerine taşımış o dönemdeki hayatı tüm realistiğiyle temsil etmiştir.⁹

Res 10,PISANELLO,The Vision of Saint Eustace,1438-42,National Gallery,London

⁸ A.g.k, 2

⁹ A.g.k 3-4

Rönesansta resmedilen köpek figürleri her zaman hayatı simgeleyen formlar veya resimsel araştırmanın ürünü değillerdi. Bununla beraber pek çok sanatçı hayvanları sadece şaşırtıcı bir yapının nakledilmesi ve aykırı semboller olarak görüyorlardı. İtalyan resminde genç Tobias'ın balık avındaki arkadaşları olarak görülürken aynı zamanda toplum dışına bırakılmış olmanın yükünü taşıyorlardı. Eski ahitte köpekler şeytan veya kötü şeylerle anılıyorlar yeni ahitte ise İsa'nın savunucuları olarak anılıyorlardı.

Köpek Aziz Dominic'in, Cortonalı Margeret'in ve Rochun, avcı Diana, Adonis ve Cephalus'un sadık dostuydu fakat aynı zamanda cinselliğin sembolüydü. Kilise babaları, bilginler, şairler ve hümanistler köpek figürüyle sembolize ediliyorlardı. Örneğin **Dürer**'in gravürü "St.Gerome while Working"de Aziz Gerome mektupları ve çevirileri üzerinde çalışırken, köpeği düşünce hayatının bir sembolü olarak onun yakınında uyurken resmedilmiştir.¹⁰(Res 11)

Res 11, Albrecht DÜRER, St. Gerome While Working 1514 Private Collection

¹⁰ A.g.k,6

Leonardo da Vinci'nin bile bu konuda eskizleri vardı.(Res 12)

Res 12, Leonardo da VINCI, The Study of a Pomeranian Dog, Desen, Royal Library

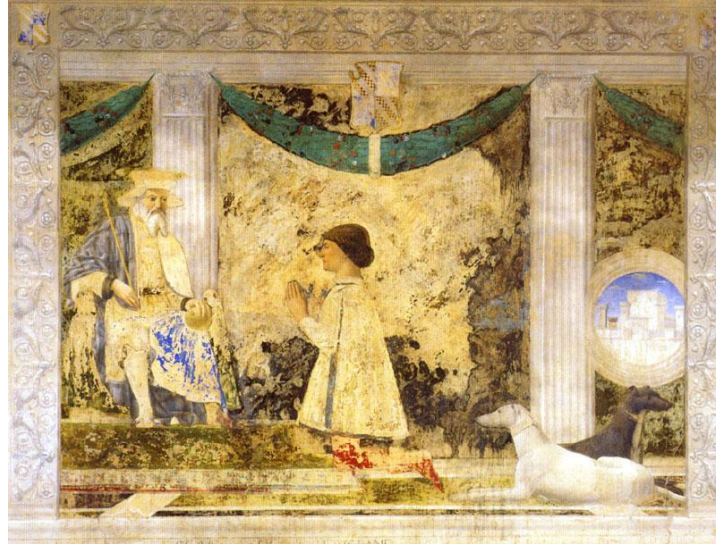
15.yyın 2.yarısında köpekler bağımsız olarak ele alınmaya başlamışlardır. Mantuna, Ferrera, Floransa aileleri kendi güçlerinin ve prestijlerinin bir sembolü olan köpeklerinin portrelerinin resmedilmesini istemişlerdir. 18.yya kadar pek tercih edilmeyen bir anlayış olmasına rağmen Rönesans patronları köpeklerin portrelerini ciddiye almışlardır. Köpekler günümüzde dahi sanki popüler bir aksesuar olarak veya sahibinin zevkini ve ilgi alanını temsil eden bir sembol olarak ele alınmaktadır. Erken Rönesansta bile hayattan bir alıntı olarak resmedilmişlerdir. Örneğin **Jan Van Eyck**'ın "Giovanni Arnolfini and his Wife" resminde küçük köpek aile ve sadakatin bir simgesi olarak karşımıza çıkar.(Res.13)

Res 13, Jan van EYCK, Giovanni Arnolfini and his Wife, 1434, National Gallery, London

Çok dikkat çekici bir örnek de **Piero della Francesca**'nın "Sigismondo Pandolfo Malatesta Kneeling Before Saint Sigismondo" resmindeki iki adet köpektir. Avcılıkta kullanılmalarına karşın büyük bir lüks içinde yaşayan bu köpekler Pier Francesco di Lorenzo Medici'nin hediyesiydiler. Bu köpekler sadakatin sembolü olmalarına karşın aynı zamanda Rönesansın pahalı av köpeklerine örnek teşkil ediyorlardı ve Piero'nun natüralizm konusunda yardımcı oluyorlardı. **(Res 14)**¹¹

¹¹ A.g.k 6

Res 14, Piero della Francesca, Sigismondo Pandolfo Malatesta Kneeling Before Saint Sigismondo, 1451, fresco, Chapel of Relics, Tempio Malatestiano, Rimini

Mantua Markizi Ludovico II Gonzaga'nın çok sevdiği köpeği Rubino'nun ölümü üzerine **Andrea Mantegna**'ya resim sipariş eder. Bunun üzerine Mantegna'nın "Ludovico" resimlerinde köpeğe rastlarız. **(Res 15)**

Res 15, Andrea Mantegna, Ludovico, 1465-74, fresco, Camera degli Sposi, Palazzo Ducale, Mantua

Rönesansın Freskleri içinde köpek figürü taşıyan bir diğer örnek ise **Pinturicchio**'nın "Departure of Aeneas Silvius Piccolomini for Basel" adlı duvar resmidir. Köpek bu resimde neredeyse Papa Pius II kadar önemlidir. **(Res 16)**

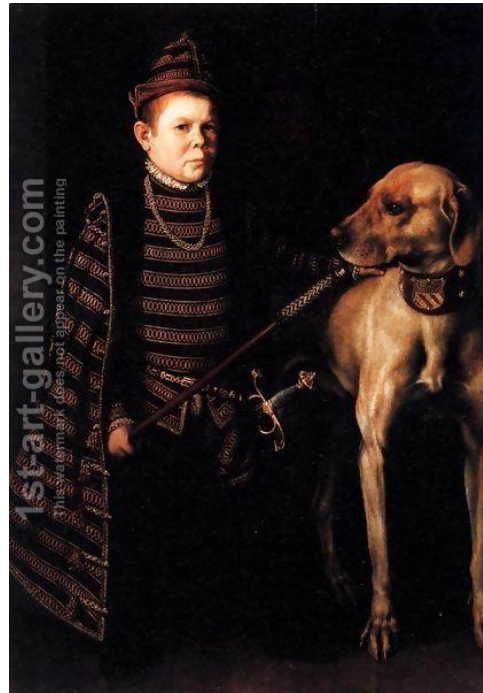
Res 16, Pinturicchio "Departure of Aeneas Silvius Piccolomini for Basel" 1503-7, fresco, Cathedral Library, Siena

16.yyda köpekler sahiplerinin karakterlerini yansıtan güç ve asaletin temsilcileri olarak resmedildiler. **Lucas Cranach**'ın "Saxony Duke Henry the Pious ve his wife Catherine of Macklenburg" resminde asillerin ayırımına işaret edilir: süs köpekleri dişiliği, av köpekleri ise erkekliğin gücünü temsil ederler. **(Res 17)**

Res 17, Lucas Cranach, “Saxony Duke Henry the Pious and his wife Catherine of Macklenburg” (1514) TÜYB, Staatliche Kunstsammlungen, Gemaldegalerie

Antonio Mor’un “Cardinal Granvelle’s Dwarf and Dog” resmindeki köpeklerin büyüklüğü ve belirginliği hayvanın sahibini ne derecede temsil ettiğinin en belirgin örneklerinden biridir. (**Res 18**)

Res 18, Antonio Mor “Cardinal Granvelle’s Dwarf and Dog” (1550), TÜYB, Musee du Louvre, Paris

16.yyda köpekler artık sadece birer sembol veya sahiplerinin statüsünü temsil eden varlıklar olarak resmedilmekten çok onların sevgili dostları olarak ele alınmaya başladılar. Polonyalı sanatçı **Bartolomeo Passarotti** –ki köpekleri son işlerinde ele almıştır- çağın anlayışını “Portrait of a Man with a Dog” resminde köpeklere duyulan sıcaklığı özetlemiştir.(Res 19)¹²

Res19,Bartolomeo Passarotti,“Portrait of a Man with a Dog”,1585,TÜYB,Roma

16.yy ressamaları bu varlıkları ne kadar benimsedikleri ve sevdiklerini ifade eden resimler üretmişlerdir. Kenneth Clark için **Piero di Cosimo**’nun yas tutan köpeğin acısını betimleyen “A Satyr Mourning over a Nymph” adlı eseri en sevilen Rönesans köpeğidir ve batı resminde bu konudaki kilometre taşlarından biridir(Res.20)¹³

Res20,Pierodi CosimoA Satyr Mourning over a Nymph,Ayrıntı,1510,tahtaÜYB,N.G.London

¹² Bkz(7) BOWRON,6,7,8

¹³ Kenneth CLARK,Animals and Men:Their Relationship as Reflected in Western Art from Prehistory to the Present Day,49

İnsan ve hayvan karakterlerinin uyumunu gösteren diğer ilgi çekici örnekler ise **Parmigianino**'nun "Diana ve Actaeon" freskosundaki köpek, (**Res 21**)

Res 21 **Parmigianino** "Diana ve Actaeon" (1513-24) Camerino, Rocca Sanvitale, Fontanellato

Jacopo da Pontormo'nun "Vertumnus ve Pomona" daki köpeği (**Res 22**)

Res 22, **Jacopo da Pontormo**, Vertumnus ve Pomona (1520-21) Gran Salone, Villa Medici, Poggio a Caiano

Dosso Dossi'nin "Circe and her Lovers" adlı resmindeki beyaz ve kahverengi köpekler(**Res 23**)

Res 23, Dosso Dossi "Circe and her Lovers in a Landscape" 1511-12, TÜYB, National Gallery of Art, Washington D.C.

Federico Barocci'nin "Madonna del Popolo" resmindeki kahverengi-beyaz köpek olarak sayılabilir. (**Res 24**)¹⁴

Res 24, Federico Barocci "Madonna del Popolo" (1575-79) TÜYB, Galleria degli Uffizi, Floransa

¹⁴ Bkz (7), BOWRON, 8

Venedikli sanatçılar **Carpaccio**, **Titian**, **Bassano** ve **Veronese** de bu akıma kendini kaptırmış sanatçılardır. Günlük yaşamı ilk kez konu alan Rönesans sanatçılarından biri olan **Carpaccio** köpeğe iki ayrı konsept yüklemiştir.1.cinselliğin sembolü veya saray halkının ayak dibine oturan bir varlık,(**Res 25**)

Res 25, Carpaccio 1495, TÜYB, Museo Correr, Venice

2.St.Augustine'in çalışmasında bilim adamının yanında bilgeliğin bir sembolü olarak.(**Res26**)

Res 26, Carpaccio, 1502, TÜYB, Scuola di San Giorgio degli Schiavoni, Venice

Natürel formlara ilgisiyle **Titian** köpeğin resmedilmesinde önemli bir rol oynamıştır. “Federico II Gonzaga Duke of Mantua”nın Portresinde Malta tipi beyaz köpeği sahibine sevgisini gösterirken, sahibinin de ona ve 111 köpeğine duyduğu sevgiyi hissedebiliyoruz.**(Res.27)**

Res 27 Titian Federico II Gonzaga Duke of Mantua,1510,tahta ÜYB,Museo Nacional del Prado,Madrid

Titizlikle incelenmiş köpek figürleri Titian'ın portrelerinde çok somut ve gerçekçidir, duygusal ve ikna edicidir. Örn.“Charles V Standing with his Dog”**(Res 28)**

Res 28, Titian,Charles V Standing with his Dog”(1533), TÜYB, Museo Nacional del Prado,Madrid

“Eleonnara Gonzaga della Roverre,Duchess of Urbino”(Res 29)

Res 29, Titian, “Eleonnara Gonzaga della Roverre,Duchess of Urbino”(1537),TÜYB,Galleria degli Uffizi,Floransa

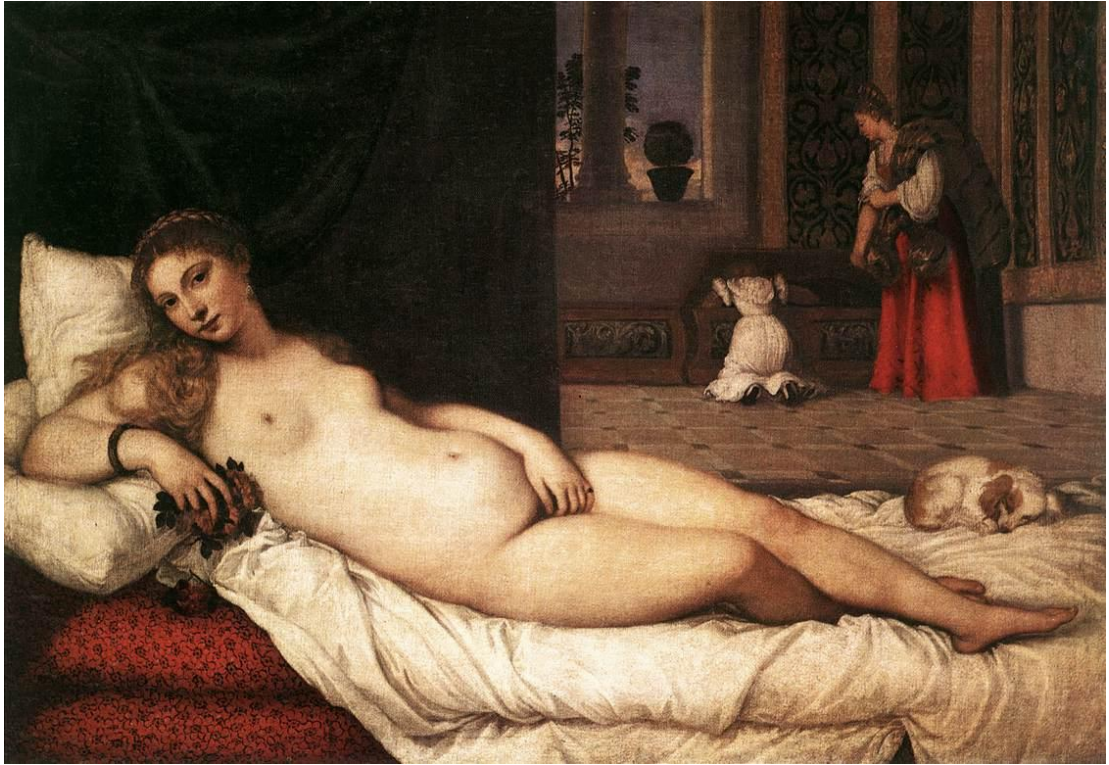
“Captain with a Cupid and a Dog”(1550-52), “Clarice Strozzi” olarak sayılabilir.(Res 30)¹⁵

Res 30, Titian,Clarice Strozzi,1562,TÜYB,Staatliche Museen,Gemaldegalerie,Berlin

¹⁵ Bkz(7)BOWRON,8

Titianın “Urbino Venüsü” resminde köpek, Venüs temasına atfedilerek yanında resmedilmiştir.**(Res 31)**Eski dönemlerde asilzadelerin mezarlarında ayakucuna yerleştirilen köpekler gibi sahibinin ayakucunda resmedilen bu köpek sadece Venus’e duyduğu sadakati değil Venüs’ün Urbino Dükü’ne duyduğu sadakati temsil eder.¹⁶

Res 31, Titian, Urbino Venüsü, (1538), TÜYB, Galeria degli Uffizi, Floransa

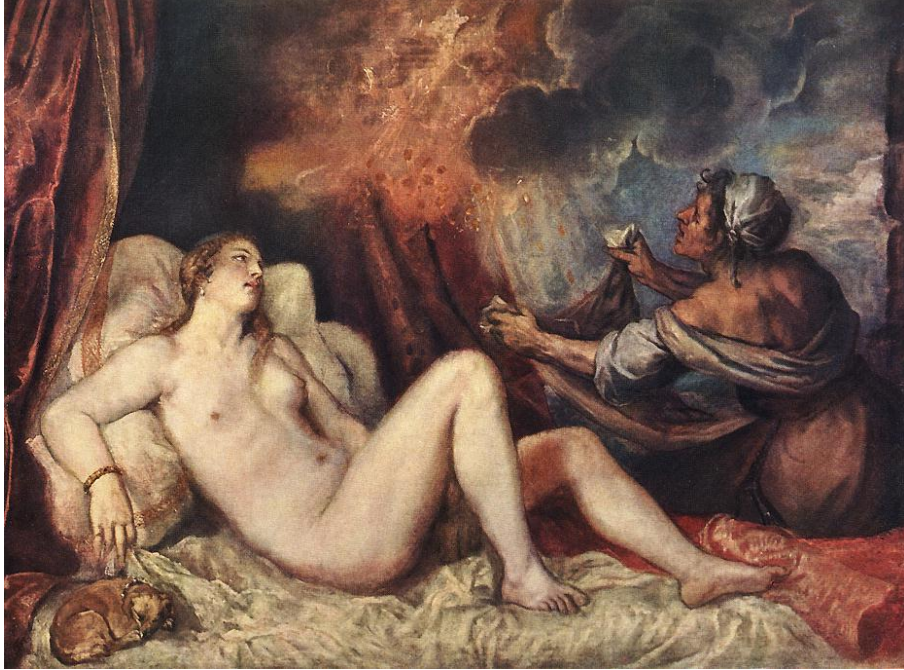
(Birkaç asır sonra bu resimden yola çıkan Manet Olympia’sını resmederken köpek yerine Venüs’ün sadakatine ve masumiyetine tezat olarak Olympia’nın ayakucuna seksin sembolü olan kediye koyacaktır.)**(Res 32)**

Res 32, Manet, Olympia, 1862-63, TÜYB, Musee d'Orsay, Paris

¹⁶ Bkz.(7)BOWRON,10

Buna mukabil Tiziano'nun "Danaé" resminde köpek tecavüzün sembolü olarak yer alır.(Res 33)

Res 33,Tiziano"Danaé"(1553-54)TÜYB,Museo del Prado,Madrid

"Venüs ve Adonis"te ise av sahnelerinde köpekler çok realist bir biçimde karşımıza çıkarlar,(Res 34)

Res 34, Titian, "Venüs ve Adonis"(1553-54)TÜYB, Museo del Prado,Madrid

“Flaying of Marsyas”nde köpekler figürlerin çevresinde resmedilmişlerdir.(Res 35)

Res 35, Titian, “Flaying of Marsyas” (1575) TüYB, Archiepiscopal Palace, Kremsier

Fakat bu çalışmaların içinde özellikle köpeği merkeze alan eseri “Boy with Dog” resminde doğanın ve sanatın tamamlayıcılığı ve uyumunu yansıtır, yavrularını emziren köpek ve çocuğun yanındaki yetişkin köpek doğanın kendiliğindenliğini ve sanatın eğiticiliğinin kontrastını yansıtır.(Res.36)¹⁷

Res 36, Titian, Boy with Dog, 1570-76, TüYB, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam

¹⁷ A,g,k.,10

Jacopo Bassano hayvanlara olan ilgisini pek çok köpek resmiyle göstermiştir. 40 yılı aşkın sürede yaptığı tarihi, dini ve janr resimlerinden ilki "Adoration of Magi"dir. Meryemi ziyarete gelen alimlerin ayak ucunda köpek bulunmaktadır.(Res 37)

Res 37, Jacopo Bassano, Adoration of Magi (1539) Burghley, Stamford, Lincolnshire

"Lazarus and the Rich Man" resminde Lazarus'un ayakları altındaki köpekleri gayet gerçekçi bir şekilde resmetmiştir.(Res 38)

Res 38, Bassano, Lazarus and the Rich Man (1554) TüyB, Cleveland Museum of Art

“Good Samaritan”de köpekler yaralı adamın kanını yalarken gösterilmiştir.(Res 39)

Res 39, Bassano, "Good Samaritan" (1557), TüYB; National Gallery, London

16.yyın ortalarında **Bassano** iki avlanan köpeğin portresini yaparak yeni bir geleneğin başlangıcını oluşturmuştur. O gelenek köpeklerin psikolojik durumlarının portre biçiminde resmedilmesidir yani köpeklerin insanlardan bağımsız olarak resmin ana teması halinde ele alınmasıdır.(Res 40)¹⁸

Res 40, Bassano, "Two Hunting Dogs" (1548-50), TüYB, Musée du Louvre, Paris

¹⁸ A.g.k,10-11

Tintoretto ise bu resimdeki köpek figürlerinden fazlaca etkilenecek “Christ Washing the Disciples’ Feet” resmine soldaki köpeğin benzerini yerleştirmiştir. **(Res 41)**¹⁹

Res 41, Tintoretto, Christ Washing the Disciples’ Feet, 1548-49, TÜYB, Museo del Prado, Madrid

Tintoretto bir diğer tablosunda köpeklerin azizi olan St. Roch’u resmetmiştir. **(Res 42)** Hasta insanları üzerlerinde haç çıkararak iyileştiren bu Aziz kendisi hastalanınca iyileşmek için dağda yaşamaya başlar. Bir asilzadeye ait bir köpek ona yiyecek getirmeye başlar ve yaralarını yalayarak iyileştirir. Asilzade bir gün köpeğini izleyerek Azizi yattığı yerde bulur ve korumasına alır. Bu hikaye asırlar boyu dilden dile dolaşır.²⁰

Res 42 Tintoretto, St. Roch Curing the Plague ,1560, TÜYB

¹⁹ Bkz(7)BOWRON,12

²⁰ <http://en.wikipedia.org/Tintoretto>

Paolo Veronese İtalyan sanatında köpekleri en çok seven ressam olarak anılır. Dini sahnelerde mitolojik ve alegorik işlerinde ve portrelerinde her türden köpeği resmetmiştir.²¹ “The Feast in the House of Simon the Pharisee” Veronese’in erken dönem ziyafet konulu işlerinden biridir, bu resimde masanın altında iki adet köpek çalışmıştır ki bunlar George Vasari’den John Ruskin’e kadar büyük bir hayranlık uyandırmıştır.(Res 43)

Res 43, Paolo Veronese, The Feast in the House of Simon the Pharisee (1560) Tüyb, Galleria Sabauda, Turin

Sanatçının “Supper at Emmaus”unda çocukları ve köpekleri oynarken resmetmekten büyük zevk aldığı hissedilir.(Res 44)

Res 44, Paolo Veronese, Supper at Emmaus, 1560, Tüyb, Musee du Louvre, Paris

²¹ Bkz (13), CLARK, 181

“Marriage at Cana”de ise bir çift beyaz tazı izleyicinin dikkatini kompozisyonun merkezine toplarlar.(Res.45&46)²²

Res 45ve 46,Paolo Veronese,Marriage at Cana & ayrıntı,1562-63,TÜYB,Musee du Louvre,Paris

²² Bkz (7) BOWRON,12

Maserdeki Villa Barbaro'nun duvarlarında Veronese'in 1561 yılında aldığı sipariş üzerine Stanza del Cane adlı odada resmettiği zengin ikonografik freskosundaki küçük köpek figürü göze çarpar.(**Res 47&48**)

Res 47ve 48, Paolo Veronese, Stanza del Cane'de Fresk & ayrıntı, 1561, Villa Barbaro, Maser

Veronese'in çalışmalarında köpek öylesine sevecen işlenmiştir ki sanatçının hayvanlara duyduğu hislerin bir yansıması olmuşlardır. O kadar çeşit ve çoklukta köpek figürü resmetmiştir ki belirli bir sembolik anlam yüklenemez. Kendi köpeği de dahil pek çok köpek portresi yapmıştır fakat en etkileyicilerinden biri "Cupid with Two Dogs"de kanatlı Cupid siyah beyaz iki tane av köpeğini zincirle tutmaktadır. Bu resim sevginin çelişkisi, sadakati ve hayvan sevgisinin dizginlenmesini sembolize eder(**Res 49**)²³

Res 49, Paolo Veronese, Cupid with Two Dogs (1580-83), TÜYB, Alte Pinakothek, Munich

Bu arada dönemin kadın ressamı **Sofonisba Anguissola** (1532-1625)'nin da portrelerinde köpek figürüne sıkça rastlarız. En meşhur resmi üç saraylı çocuğun portrelerinden oluşan resminde çocuklardan bir tanesinin kucağında köpek figürünü görürüz. (**Res 50**)²⁴

²³ A.g.k 12-13

²⁴ [http://wikipedia.org/Sofonisba Anguissola](http://wikipedia.org/Sofonisba_Anguissola)

Res 50, Sofonisba Anguissola, Three Children with a Dog, TÜYB

Bununla beraber İspanyol ressam **Ribera**'nın da "Saint Roch" resminde sahibine ilgiyle yaklaşan köpeğe dikkat etmemek imkansızdır. **(Res 51)²⁵**

Res 51, Ribera, Saint Roch, TÜYB

²⁵ <http://wikipedia.org/Ribera>

İtalyan ailelerde köpeklerle duyulan ilgi 17.yyda gittikçe arttı özellikle Floransa'da Medici ailesi üyeleri portrelerine gururla köpeklerini dahil ettiler. Saray ressamı **Justus Susterman** "Franoesco Medici" portresinde Dalmaçyalı köpeği 8 yaşındaki çocuğun yanında resmetmekle kalmamış; köpekleri tek başına da ele almıştır. **(Res 52)**

Res 52,Justus Susterman "Franoesco Medici"(1622),TÜYB,Galleria degli Uffizi, Floransa

Bu sevgiyi gösteren örneklerden biri de **Tiberio di Tito**'nun resminde köpek bakıcısı bir Medici cücesi kurdeleler ve ziynet eşyasıyla süslenmiş süs köpekleriyle çevrelenmiştir. **(Res.53)**

Res 53,Tiberio di Tito,1620-25,TÜYB,Özel Koleksiyon,Londra

Bu tür küçük köpekler o dönem pek çok Medici portresinde yer alırlar. İleri ortaçağ döneminden itibaren küçük köpeklere özel bir ilgi vardır. Abraham Fleming 1576'da "ne kadar küçük olurlarsa o kadar mutluluk verirler" diye belirtmiştir. "Çocuklarla kucaklaşırlar, yataklarında uyku arkadaşı olurlar, sevgilerinin bir göstergesi olarak ayak uçlarında yatarlar ve sahiplerinin dudaklarından yalarlar."²⁶

Velasquez pek tabii ki kendinden önceki ressamların köpekleri nasıl ele aldıklarını ve onların sahiplerinin yanında nasıl resmedildiklerini, onların yüz ifadelerine özellikle dikkat etmiş ve bu ifadeyi İspanyol resmine nakletmiştir. "Cardinal Infante Don Ferdinando"**(Res 54)**

Res 54, Velasquez, Cardinal Infante Don Ferdinando (1632-33), TÜYB, Museo del Prado, Madrid

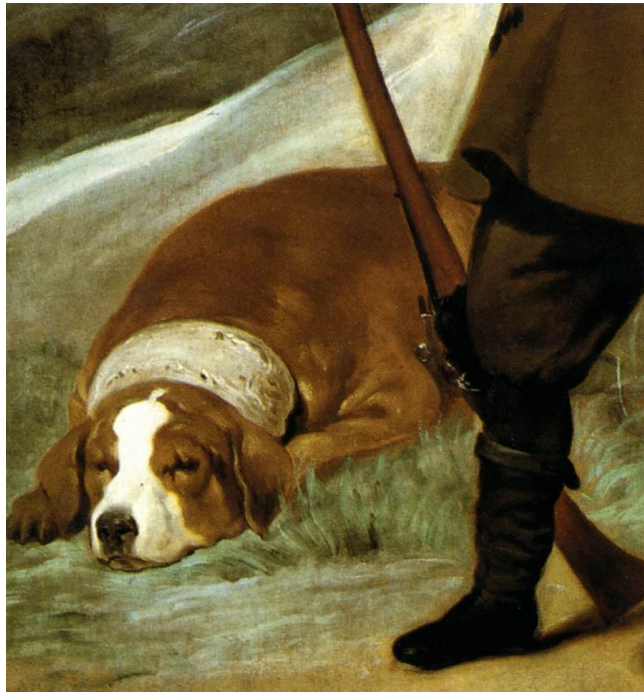
²⁶ Bkz (7), BOWRON, 14-15

“King Philip”, (Res 55)

Res 55, Velasquez, King Philip” (1632-35), TÜYB, Museo del Prado, Madrid

ve "Prens Balthasar Carlos" (Res 56&57)

Res 56ve 57,Velasquez," Prens Balthasar Carlos" & ayrıntı(1635-36),TÜYB,Museo del Prado,Madrid

büyük bir titizlik ve ustalıkla resmedilmişlerdir. Küçük beyaz bir Spaniel “Infante Felipe Prospero” resminde bir köpekle bir çocuk arasında kurulabilecek sevginin ne denli güçlü olabileceğinin bir ispatı gibidir.(Res 58&59)²⁷

Res 58ve 59,Velasquez,Infante Felipe Prospero & ayrıntı(1659),TÜYB,Kunsthistorisches Museum,Gemaldegalerie,Vienna

²⁷ Bkz (7) BOWRON,18-19

Ve pek tabii ki çok konuşulan “Las Meninas” resmindeki köpek için Kenneth Clark “sanatta olagelmiş en harika köpek” tanımını yapmıştır, o İspanyol sarayında o dönem yaşayan bir köpeğin tüm özelliklerini gözler önüne serer.(Res.60)²⁸

Res 60, Velasquez, Las Meninas (1656-57), TüYB, Museo del Prado, Madrid

Flaman ressam **Anthony van Dyck** portrelerinde unutulmaz bir seri köpek resmi yapmıştır, hayvanlar önem bakımından neredeyse sahipleriyle aynı statüdedirler. 1620’de yaptığı bir kadının portresindeki köpek standart olarak sembolü olduğu sadakati temsil eder. Sanatçının Antwerp dönemi resmidir, köpeğin hacimli etekli sahibesine karşı yaramaz ifadesini resmederken bu konuda ne kadar yetenekli olduğunu göstermiştir.(Res 61)

²⁸ Bkz (13) **CLARK**, 150

Res 61, Anthony van Dyck Bir Kadının Portresi, 1620, TÜYB, Lord Romsey, Broadlands, Hampshire

Sanatçının 2. Antwerp döneminde köpekler daha sıklıkla karşımıza çıkar. “Philippe Le Roy” çalışmasındaki av köpeği Titian’ın örneğine bir gönderme yapar. **(Res 62)**

Res 62, Anthony van Dyck Philippe Le Roy (1631) TÜYB, Wallace Collection, London

Le Roy'un karısı Marie de Poet'in boy portresindeki köpek ise Lucas Cranach'ın köpekleriyle tam bir kontrast oluşturur.**(Res 63)**

Res 63,Anthony van Dyck,Marie de Raet,1631,TÜYB

Bununla beraber Van Dyck'ın yeteneğinin en fazla göze çarptığı ülke İngiltere'dir. Özellikle I.Charles'ın üç çocuğunun portrelerinde yeteneğini fazlasıyla göstermiştir.**(Res 64)**

Res 64,Anthony van Dyck,I.Charles' Children,1635,TÜYB,The Royal Collection,London

Bunlardan birinde iki adet King Charles Spanieli –ki büyük bir ustalıkla resmedilmişlerdir- İngiliz sanat tarihinin en iyi köpek figürleri olarak övgüye değer bulunmuşlardır. Van Dyck'ın en unutulmaz köpek çalışmalarından biri hiç şüphesiz Lennox'un 4.Dükü ve Richmond'un I.Dükü olan "Portrait of James Stuart" resmidir. Buradaki mükemmel av köpeği hayranlıkla sahibine bakmaktadır. Her ne kadar buradaki rolü asaletin ve monarşinin sembolü olmaksada, kompozisyondaki önemi sahibiyle köpek arasındaki etkileşim ve karısının hayatını bir av sırasında kurtarması itibariyle sahibinin ona duyduğu minnetin bir ifadesidir(Res.65)²⁹

Res 65, Anthony van Dyck, Portrait of James Stuart, 1633, TüYB, The Metropolitan Museum of Art, New York

²⁹ Bkz (7) BOWRON.19

Köpeğin resmedilmesi 17.yyda Kuzey Avrupa’da natüralist bir yaklaşımla başarısını sürdürmüştür. Natürmort, manzara, alegorik ve mitolojik eserler veren yaşlı **Jan Bruegel** köpek ressamı olarak çok yönlü ve çok yeteneklidir.1620lerde **Peter Paul Rubens**’le işbirliği içinde mitolojik kompozisyonlarda pek çok av köpeği resmetmiştir. Örneğin;“Diana’s Departure for the Hunt” (**Res 66**)

Res 66,Jan Bruegel& Peter Paul Rubens Diana’s Departure for the Hunt,1620,TÜYB,Musee de la Chasse et de la Nature,Paris

ve “Sleeping Nymphs ve Satyrs”.(**Res 67**)

Res 67,Jan Bruegel& Peter Paul Rubens Sleeping Nymphs ve Satyrs 1621 TÜYB,Musee de la Chasse et de la Nature,Paris

Bu iki resim de iki düzine resim barındırır, burada karakteristik pozlar vermişlerdir: ayakta, uzanırken, uyurken vs. Bu köpek çeşitliliği ve Bruegel'in karakterize etmekteki duyarlılığı onun patronu Avusturya Arşidük'ü Albert'in köpeklerle ne kadar içli dışlı olduğunu göstergesidir. Viyana'da yapılan küçük bir yağlıboya etüdü Bruegel'in köpekleri incelemek için yaptığı çalışmalara örnektir. **(Res 68)** Bunlardan bazılarını Arşidüşes İsabella'yı Paris'te mitolojik kompozisyonlarda resmettiği tablolarında kullanmıştır.³⁰ Ayrıca en güzel kış resimlerinden biri olan "The Hunters in the Snow"da çeşitli köpek figürleri vardır. **(Res 69)**

Res 68 Jan Bruegel, Studies of dogs 1616, Tahta ÜYB, Kunsthistorisches Museum, Gemaldegalerie, Vienna

Res 69 Jan Bruegel The Hunters in the Snow, 1535, Panel ÜYB, Kunsthistorisches Museum, Viena

³⁰ A.g.k 20

Peter Paul Rubens çok yetenekli bir hayvan ressamıdır. “Raising of the Cross”resmine Sir Jashua Reynolds 1781deki Hollanda ziyareti sırasında hayran kalmıştır.³¹ Bu resim av sahnelerinin bir yansıması olarak nitelendirilebilir. **(Res 70)**

Res 70,Peter Paul Rubens “Raising of the Cross”,1610-11,TÜYB,Cathedral, Antwrep

Rubens’in köpek figürü içeren pek çok resmi vardır. Örneğin “Morning Call of Hunting”(Res 71)

Res 71,Peter Paul Rubens, Morning Call of Hunting,TÜYB

³¹ Bkz (7)BOWRON,23-25

Yada “Venus and Adonis”te olduğu gibi.(Res 72)³²

Res 72, Peter Paul Rubens Venus and Adonis, TÜYB

Frans Snyders köpek figürünün resimde insansız, yalnız olarak kullanan ilk ressam olması onu sanat tarihi açısından çok önemli bir yere konumlandırır. Sanatçı ilk defa köpeği tek başına resmin ana teması olarak kullanan ressamdır.(Res 73)³³

Res 73, Frans Snyders ,Hounds bringing down a boar, TÜYB

³² <http://wikipedia.org/Rubens>

³³ Bkz (7) BOWRON,20

Bu konuda en yetenekli Hollandalı ressamı Syders'ın kayınbiraderi **Paul de Vos (Res 74)** ve **Jan Fyt** sanatçıdan etkilenecek dövüşçü köpekler, fabllar, natür-mortlar ve av sahneleri resimlemişlerdir.

Res 74, Paul de VOS, A Boar Hunt, 1625-30, TÜYB, Museum of Fine Arts, Boston

Fyt'ın resimleri köpek çalışmaları ve av sahneleri içerir. Fyt'ın hayvanları tiplerine, formlarına, tavırlarına ve ifadelerine göre resimleme yeteneği niçin Antwrep'in en iyi hayvan ressamı olduğunu ve patronlar tarafından neden tercih edildiğinin kanıtıdır. Onun realist ve dikkatli çalışmaları kendisini örnek alan Pieter Boel, 18yy ressamlarından Alexandre-François Desportes ve Jean-Baptist Oudry için önem teşkil etmiştir. **(Res 75)³⁴**

Res 75, Jan FYT, The Big Dog, Dwarf and the Boy, TÜYB

³⁴ A.g.k., 26

Köpekler 17.yyda Hollanda resminde hüküm sürmeye devam etmişlerdir. Çoğunlukla fakirlerin kır evlerinde geleneksel orta sınıf domestik iç mekanlarda, tavernalarda, genelev ve kiliselerde-ki bunlara **JANR** resimleri diyoruz-resmedilmişlerdir. Küçük Spanieller Hollanda janr resimlerinde bulunurlar çünkü orta çağdan sonra köpekler ailelerin bir üyesi haline gelmişlerdir. Sadece zenginlerin kıymetli köpekleri olarak değil aynı zamanda alt tabakada ve fakirlerin evlerindeydiler.17.yy Hollanda resmi natüralizminde pek çok iç ve dış mekan kompozisyonlar köpekleri içeriyordu, böylece bugünün izleyicisi hayvanları sahnenin bir elemanı olarak görecekti, onların alegorik ve sembolik içerikleri hakkında bilgi sahibi olacaktı. **Gabriel Metsu, Gerard ter Broch, Jan Steen ve Pieter de Hooch**'un resimlerindeki köpekler sanatçıların köpekleriydi veya büyük olasılıkla aile hayvanlarıydı. Köpekler janr resminde Hollandalıların günlük hayatlarını tasvirde doğal bir eleman oldukları gibi, sanatçılar tarafından resimlerinin anlamını tamamlayan unsurlar olarak kullanıldılar.Rönesans'ta olduğu gibi, köpekler dini ve dünyevi hayatın yansıtılmasında rol aldılar, simgesel olarak geleneksel hayatın ifadesinde ortaya çıktılar.17yyın Hollanda'sında simgesel(amblematik)kitaplar çok yaygındı; yemek yerken, uyurken, çiftleşirken resmedilen köpekler aslında çok daha derin anlamlara gönderme yapıyorlardı.

Gerard ter Borch'un "A Boy Caring for his Dog" resminde küçük çocuk kucağında yatan köpeğin parazitlerini araştırırken köpeğinin de gözleri ondadır. Bu sempatik ve gerçekçi yaşam sahnesinde aslında yüzeyin yani görünenin altında mesaj veren bir anlam barındırır. Arthur Wheelcock'a göre çocuk köpeğine tıpkı annesinin kendisine baktığı gibi bakmaktadır, ki bu bakım Hollanda aile hayatında temizliğin, düzgün giyinmenin, beslenmenin ne kadar önemli olduğuna işaret eder.**(Res.76)**³⁵

---

³⁵ A.g.k,27

Res 76, Gerard ter Borch "A Boy Caring for his Dog, 1655, TÜYB, Alte Pinakotek, Munich

Hollanda resmindeki köpek tasvirlerinde modern izleyicinin gözünden kaçmış olabilecek bir özellik vardır. Karel van Mander 1614 te yazdığı "Alegorik Kişileştirme" kitabında şöyle der: "Köpeğin sadakat gösterdiği kişi onun en bağlı olduğu kişidir ve köpek kendisine gösterilen nezaketi asla unutmaz." Bununla beraber köpekler aynı zamanda şehvete düşkün yaratıklar şeklinde erotik bir figür olarak edebiyatta ve görsel sanatlarda yerlerini alırlar: **Jan Steen**'in "The Doctor's Visit" resminde sahibesinin yanında uzanmış köpek sevginin, aşkın göstergesi olarak karşımıza çıkar. Onlar aynı zamanda kadınların sevgililerini sembolize eder, flört edenlerin tercih ettikleri hayvanlardan biridir. Bu bağlamda şehveti ve hayvani tutkuyu temsil ederler. **(Res 77)**

Res 77, Jan Steen, "The Doctor's Visit" 1661-62, TÜYB, Wellington Museum, London

Bunun en iyi örneklerinden biri **Franz van Meiris**'in "Inn Scene" adlı eseridir. Buradaki çiftleşen köpekler erotik resmin kanıtı gibidir. **(Res 78)**

Res 78, Franz van Meiris "Inn Scene" 1658, TÜYB, Mauritshuis, The Hague

Aynı ressamın “Little Dog” resminde ise resimsel bir motif olarak dans eden köpek aynı mesajı taşımakla beraber sahibesinin var olmayan sevgiliyle aşk ilişkisidir.**(Res 79)**

Res 79, Franz van Meiris Little Dog, 1660, TÜYB, State Hermitage Museum, St. Petersburg

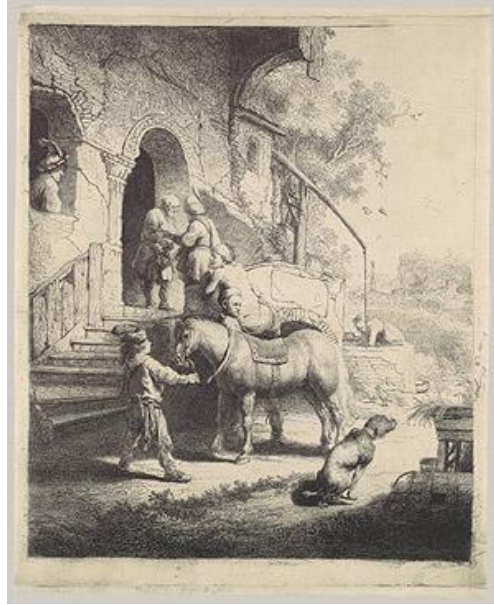
Diğer taraftan köpekler itaatin ve eğitilebilirliğin sembolüdürler. Danseden köpekte olduğu gibi **Ludolf de Jongh**'un “Boy Training his Dog” adlı resminde komutla oturan köpekteki öğrenmeye duyduğu arzu ve yetenek aslında çocuk yetiştirmeye yönelik bir metafor içerir.**(Res 80)³⁶**

Res 80, Ludolf de Jongh “Boy Training his Dog” 1661, TÜYB, Virginia Museum of Fine Arts, Richmond

³⁶ Bkz (7), BOWRON, 29

Köpekler genellikle Hollanda Resminde kilise interiorlerinde resme inandırıcılık ve dünyevilik katmak amacıyla görülürler oysa gerçek hayatta kiliselerden atılmaktadırlar. Bir köpeğin alelade bir dışkılama sahnesi bile(Rambrandt'ın"Good Samartian" etüdündeki çömelmiş mütevazı köpeği

Res 81, Rambrandt, Good Samartian, 1633, Desen

veya **Emanuel de Witt**'in "Interior of the Oude, Kerk, Delft" resminde olduğu gibi)eğlence amaçlı olmaktan çok kabaca gerçekçiliktir. **(Res 82)**

Res 82, Emanuel de Witt, Interior of the Oude, Kerk, Delft, 1651, Tüyb

Rembrandt köpekleri çeşitli karakteristiklerde çalışmayı seven ve köpek dünyasından haz alan biri olmasına rağmen bu tartışmalı köpeği yapmasının yegane sebebi iffetsizliğe ve insan doğasının ruhani temizlenmeye duyduğu ihtiyacı bu metaforla gönderme yapmak suretiyle göstermek istemesidir.³⁷ Ayrıca kendisini köpekle resmettiği bir portresi de vardır.**(Res 83)**

Res 83;REMBRANDT,Portrait of the Artist with his Dog,TÜYB

Bununla beraber 17.yy Hollanda ve Flaman resminde köpeklerin neden kullanıldıkları aslında tam olarak çözüme ulaşmamıştır. Köpekler asırlar boyu Hollanda'nın günlük yaşam sahnesinin bir parçasıydılar.16.yy amblem kitaplarındaki görüntüleri yorumlama açısından sıkıntı yaratır. Örneğin **Jan Baptist Weenix**'in bir köpeğin öküz yüreği ve ciğerinden oluşan yemeğini korurken yaptığı resmi-ki yan tarafında bir de kedi bulunur- içerik olarak tam olarak neye gönderme yaptığı belirlenememiştir. En olumlu tahmin “kedi ve köpek bir mutfakta -bu ikisi asla bir arada olamaz!” deyişine atıfta bulunuyor olabilir.**(Res 84)**³⁸

³⁷ A.g.k.,29

³⁸ A.g.k.,29-30

Res 84, Jan Baptist Weenix Hound with a Joint of Meat and a Cat, 1650-55, TÜYB,

17.yy Hollanda ve Flaman resminde bugün çok nadir olarak yapılmasına rağmen “köpek portreleri” yapmak yaygınlık kazanmıştır. Bu türde yağlıboya tablolardan çok karakalem veya gravürler daha yaygındır, buna rağmen köpeklerin-özellikle av köpeklerinin-otoportrelerinde hayvanın karakteristiğini yansıtacak ölçüde örneklerle rastlarız.³⁹ Bu örneklerden en belli başlısı Hollandalı hayvan ressamı **Paulus Potter** denebilir. İlk resimleri av sahneleri üzerinedir. “Boar Hunt”(1648), “Bear Hunt”(1649)(**Res 85**)⁴⁰

Res 85, Paulus POTTER, Bear Hunt 1649 TÜYB, Rijkmuseum, Amsterdam

³⁹ A.g.k.,30

⁴⁰ A.g.k.,31

Daha sonra köpekleri tek başlarına veya birarada resmetmeye başlamıştır. Bu resimlerde köpeğin tüm karakteristiğini mükemmel bir şekilde yansıtır(**Res86**)

Res 86,Paulus Potter,A Watchdog Chained to his Kennel,1650-52,TÜYB,The State Hermitage Museum,St Petersburg

Gerrit Duo'nun köpek figürleri için ise Hollanda resmindeki köpeklerin içinde “en sevimlileri” denilebilir; sanatçının bu konudaki virtüözitesi tartışma kabul etmez. Bu durum Rambrandt'ın kısa bir süre önce üretmiş olduğu “Sleeping Watchdog” ve “Sleeping Puppy” (**Res 87ve 88**) isimli iki resminden ilham almasından ve hayvanın kendisine fokuslanarak kompozisyonu tamamen bunun üzerine kurması olarak açıklanabilir. (**Res 89**)⁴¹

⁴¹ Bkz.(7),BOWRON,33

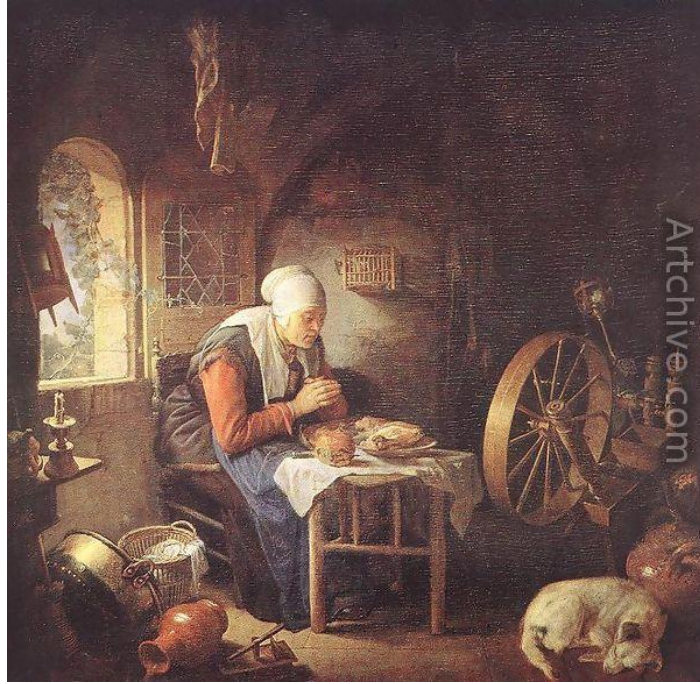

Res 87 ve 88, REMBRANDT, Sleeping Watchdog & Sleeping Puppy

Res 89, Gerrit DOU, A Sleeping Dog Beside a Terracotta Jug and a Pile of Kindling
Wood 1650, TÜYB

Sanatçının bu konudaki yeteneği tartışılmazdır, öyle ki bu küçük resimde canlının her özelliğini fırçasıyla ifade etmiştir. Aynı köpek Dou'nun "The Spinner's Prayer" resminin sağ alt köşesinde Burjuva hayatının bir örneği olarak görülür. **(Res 90)**

Res 90, Gerrit DOU, The Spinner's Prayer

Bir diğ er göze  arpan Hollandalı ressam ise **Abraham Hondius**'tur. Köpeği çoğunlukla av sahnelerinde resmetmesine karşın sadece hayvanın kendisini de konu aldığı resimleri de vardır. Sıradışı resimlerinden en belirgin olanı "Amsterdam Dog Market"tir.**(Res 91)**⁴²

Res 91, Abraham Hondius, Amsterdam Dog Market, Tahta   YB

⁴² A.g.k.,33

Bu resimde pek çok üst düzey ve iyi giyimli figür çeşitli cinslerdeki köpekleri incelerken görülür. Bu köpek çeşitliliği o zamanın neredeyse ansiklopedik denecek kadar varyasyonlarını içermektedir. Köpek takası Avrupa'da yüzyıllardır süregelen bir gelenektir, fakat 17.yya kadar onların ticareti yapılmamıştır ta ki Hollanda'nın sonradan zenginleşmiş sınıfının yükselişine kadar.Bununla beraber Hondius'un resmi gerçekten alınma bir sahne değil, bir hayal ürünüdür ve alegorik bir göndermesi olduğundan şüphelenilir.⁴³

Fakat ileriki yüzyıllarda orta sınıf ailelerde köpek beslemek yaygınlaştığı için köpek marketleri gerçekten kurulmuştur. Bunun bir sonucu olarak da köpek sahipleri hayvanlarının portrelerini talep ettikleri için köpek figürünün sanat tarihindeki yeri sağlamlaşmıştır.⁴⁴

---

⁴³ William SECORD,**Dog Painting 1840-1940:A Social History of the Dog in Art**,37

⁴⁴ Dale McCONATHY,**Best of Fiends:The Dog and Art**,86

4.18. VE 19.YYDA KÖPEK FİĞÜRÜNÜN RESİM SANATINDA KULLANILMASI

Köpeklerin sahipleriyle geyik, sülün, tilki veya kurt avlarına katılmaları sanatta tasvir edilmelerinde büyük rol oynamıştır, tıpkı Gotik el yazması kitaplarda veya Rönesans duvar resimlerinde olduğu gibi. Köpeğin hayatımızdaki belirli rolüne rağmen, batının düşünce ve duygularındaki sürekli değişikliklerle tarih boyunca sanatçılar ve patronları birlikte yaşadıkları ve avlandıkları köpeklere değişik görünümler yüklemişlerdir. Fakat görüş farklılığındaki değişikliğin kaydedildiği en belirgin zaman **18.yydır**. Bu sürpriz bir sonuç değildir çünkü aynı yyda insan figüründe bile gözyaşlarıyla bezenmiş duygusallık, abartılı hedonizm, kahramanlık ve primitif gerileme gibi daha önceden tanıdık olmayan tüm duygular resimlerde yer almaya başlamıştır. En sadık canlılar olan köpeklerin de neşeli veya melankolik, masum yada yaramaz, yalnız veya sosyal olarak sahiplerine uyum sağladıkları düşünülürse dostları olan insanların onlara değişik senaryolarda rol vermeleri kadar doğal bir şey olamaz.⁴⁵

18.yy Fransa'sında köpek tasvirlerinde önde gelen isimlerden ilki **Alexandre-François Desportes'**(1661-1740)dir. 1700de Kral XIV.Louis tarafından Versailles Sarayında yapılan avları resimlendirmesi için davet edilen sanatçı XIV ve XV.Louis için pek çok hareketli av sahneleri ve ayrıca köpek portreleri yapmıştır. 17.ve 18.yylerde avlanma Fransa'da en yüksek popüleritesine kavuşmuştur. 82 yıllık hayatı süresince av sahneleri betimlemekteki üstün başarısı hem XIV. Louis hem de XV.Louis tarafından el üstünde tutulmasını sağlamıştır. Sadece asil duruşlarıyla eğitimli saray köpeklerini resimlemekle kalmamış, "kendî" portresini avcı olarak betimlemiştir ki bu konudaki yeteneği mükemmeldir. Akademi'ye sunduğu eserinde Desportes ilk defa "atölye" oto-portrecilik geleneğini kırmıştır. Bu eserlerinde kendisine doğadaki insan niteliğini, av ve doğa sevgisini yüklemiştir. **(Res 92)**⁴⁶

⁴⁵ Robert ROSENBLOOM, **The Dog in Art from Ren.to Today**, A Dog's History of Modern Art, 40

⁴⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Alexandre-François_Desportes

Res 92, Desportes, Self Portrait as a Hunter, 1699, TUVB, Musee du Louvre, Paris

Ressamın bu en tanınan resminde sanatçının sanattaki yeteneğinin en başarılı örneğini görürüz. Hem insan figürü betimlemekteki ustalığı, hem köpek figürlerindeki canlılık bize bu konudaki titizliğini gösterir. En önemli ayrıntı ise köpeğin sahibine duyduğu ilgi ve sevgiyi, sahibinin ise korumacı bir şekilde köpeğine sarılarak verdiği pozla insanla köpeğin tarih boyunca süregelen dostluğunun birer kanıtı olarak karşımıza çıkmasıdır.

Desportes'in saray ressamı olarak yerini **Jean-Baptiste Oudry**(1686-1755) almıştır. Versailles sarayına 1726 yılında davet edilen Oudry sarayın Beavis'teki dokuma imalatı ressamı olarak anılmıştır. Oudry kariyerinin ilk dönemlerinde resimlerinde çeşitli konular ele almıştır fakat hayvan figürü betimlemelerinde emsalsizdir. Desportes gibi o da kralın köpeklerini ve sarayın bir spor aktivitesi olan av sahnelerini resmetmiştir. Bununla beraber Oudry portrede de çok başarılıdır, "The Marquis de Beringhen", onun bu konudaki başyapıtlarından biridir ve saraydaki artistik kariyerinin sağlamlaşmasına sebep olmuştur. **(Res.93)**

Res 93, Jean-Baptiste Oudry The Marquis de Beringhen 1722 TÜYB National Gallery of Art, Washington D.C

Henri Camille de Beringen(1693-1770) 16.yy boyunca saraya hizmet etmiş bir aileden gelen asker kökenli ve pek çok onur madalyası almış bir asilzade olarak Oudry'yi genç Kral XV.Louis'le tanıştıran kişidir.Aynı zamanda o dönem,Nicolas Lancret,François Boucher ve Oudry gibi   ağdaş ressamların destekçisidir. "The Marquis de Beringhen" resminde Oudry portreyi,   l   doğayı, hayvan figürünü ve manzarayı beraber betimlemiştir. 29 yaşındaki Marquis bir ağacın altında ipek gömleği, gümüş düğmeli av ceketi ve uzun çizmeleriyle oturmaktadır. Pudralı saçları siyah bir kurdeleyle arkadan bağlanmıştır. Sol elinde kırmızı ayaklı   l   bir keklik tutmakta, sağ eliyle de köpeğini kucaklamıştır. Sol tarafında pudra kasesi, oyun ve oyun çantası bulunur. Arka planda uzakta iki kadın yazlık evin terasında sohbet halindedir; ki bu yer büyük olasılıkla belirli bir mekan değildir; Beringhen'den Oudry'nin tasavvur ettiği bir manzaradır.

Oudry'nin sanatı keskin bir gözlem gücü, dekoratif beğeni ve ustaca kullanılan bir teknikten oluşmuştur.özellikle Beringhen'in kost  m  nde,kuşun kanatlarında ve köpeğin tüylerinde çok canlı pasajlar göze çarpmaktadır.The Marquis De Beringhen Oudry'nin sanata bakış a  sının bir   zeti gibidir:**Rokoko** stiline sofistike se  kinliğiyle keskin bir gözlem gücünün kombinasyonu ki bu yaklaşım o çağın aydınlanma karakteristiğinin yansımasıdır.⁴⁷

⁴⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Oudry

Fransız resmi denildiğinde **Chardin**'den bahsetmeden geçilemez. Bilindiği üzere Jean-Baptist-Simeon Chardin(1699-1779)onsekizinci yüzyılın en büyük Fransız ressamlarından biridir. Natür-mort'u eskizden çıkarıp onu bir tür resmi halinde çalışan ilk ressamdır. Bu natürmortlar içerisinde ve ayrıca figürlü kompozisyonlarda o da köpeği çokça kullanmıştır.**(Res 94)**

Res 94,CHARDIN,The Seal Maker 1732 TÜYB

Bu resminde Chardin köpeğin heyecanını ve sahibine bağlılığını gözlem gücü ve güçlü resimsel yeteneği sayesinde dışarı vurmuştur.

18.yyda İngiltere, hayvanları anatomik ve bilimsel olarak inceleyen ilk ülkedir. **John Wooton, Henry Thomas Alken, John Boulton ve George Stubbs** gibi 18.yy sanatçıları köpekleri genellikle spor aktivitelerinde betimlemişlerdir.⁴⁸

⁴⁸ William SECORD, **The Dog in Art from Ren. To Today**, 18 and 19.Centuries, 102

George Stubbs(1724-1806) 1745'den 1751'e kadar Güney İngiltere York Country Hastanesinde insan anatomisi ile ilgili öğrenim görmüştür. Lincolnshire köyünde bir çiftlik kiralayıp atlar üzerinde otopsi yaparak (keserek) incelemiş ve çizimleri 1776 yılında yayınlanmıştır. Orijinal çizimleri şimdi Royal Academy'de bulunmaktadır. Stubbs eğitilmiş İngiliz köpekleri ve atlarını anatomik ve duygusal olarak betimlemekle kalmamış(**Res 95**) gergedan, zürafa, zebra, kaplan, maymun, çita gibi egzotik hayvanları da incelemiştir. Yavrularını çayırlarda emziren kısırakları tıpkı Oudry gibi resimlerine konu etmiştir. 17.yy anlayışından örneğin Paulus Potter'ın köpek figürlerinden ayrı olarak köpeklere ayrı bir anlam yüklemiş onların sadece bekçilik, sahibiyle arkadaşlık gibi rollerinden ayrı olarak doğaya hakim olan güçlü bir canlırolünü yüklemiştir.⁴⁹

Res 95, George Stubbs, Thomas Smith Senior and Thomas Smith Junior of the Brocklesby Hunt, with the hound Wonder, 1766, TÜYB, Walker Art Gallery, Liverpool

Jean Baptiste Huet, (1745-1811) de diğerleri gibi pastoral ve janr resimlerinde hayvanları **Rokoko** stilinde resmetmiş bir ressamdır(**Res.96**). Sanatçı bir ailede dünyaya gelmiştir; hayvan ressamı Charles Dagomerin takdirini kazanmış, Jean Baptiste Le Price'ın atölyesine girmiştir. 1768'de Academy Royale'e kabul edilmiş hayvan ressamı ünvanı almış, "A Dog Attacking Geese (Louvre)" resmiyle Paris Salonunda sergi yapmaya hak kazanmıştır.⁵⁰

⁴⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/George_Stubbs
www.nationalgallery.org.uk/artists/george-stubbs

⁵⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptist_Huet

Res 96, J.B. Huet, Pastoral Landscape with Shephard Family and herd. oil on copper.

Köpeğin köklerine dönüp onun gerçek ruhunu yansıtmayı konusunda 18.yy ressamı arasında Stubbs yalnız değildir. **Thomas Gainsborough**(1727-1788)her ne kadar hayvan ressamı olarak anılmasa da ondan 3 yıl sonra aynı konuda resim verecektir.**(Res.97)**13 yaşında yakın bir kasabadan Londraya taşınan Gainsborough sanatçı olmak için çok azimlidir. Fransız ressamlarla çalışan ressam 17.yy manzara resminden çok etkilenmiştir. İlk yıllarında manzara konusuna eğilmiş, resim restorasyonu ile ilgilenmiştir. Her ne kadar kendisi manzara resmine tutku duymaktaydıysa da 18.yy İngilteresinde portre resimleri çok revaçtadır. Bu yüzden portre çalışmalarını Anthony Van Dyck'in yanında sürdürmüştür. Kırklarının sonunda Londra'ya yerleşmiş ve Royal Academy'nin bir üyesi olmuştur.

1788'deki ölümünden sonra **Sir Jashua Reynolds** onun için: “Eğer bir millet İngiliz ekolünden bir dahi çıkaracaksa sanat tarihinde en tepedeki yeri Gainsborough'a teslim etmelidir.” demiştir.⁵¹

Res 97, T. Gainsborough, “John Plampin” 1752, TÜYB, The National gallery, London

Sir Joshua Reynolds (1723 -1792) en tanınmış İngiliz portre ressamıdır. İngiltere’de sanatçı kavramının ve sanatçı kişiliğinin gelişmesinde etkin olan Reynolds, çağının Samuel Johnson ve Edmund Burke gibi önemli aydınlarıyla da dosttur. Tıp öğrenimini yarıda bırakarak portre ressamı Thomas Hudson’un atölyesine girmiş Roma, Floransa, Bologna ve Venedik’te kalmış İtalyan ressamlarının renk ve gölgeyi kullanma tekniğinden etkilenmiştir. 1753’te Londra’da yaptığı portrelerle büyük ün kazanır. Reynolds, iyi resim yapmanın temelinde bireysel ilhamdan çok, geçmişteki ustalar hakkında derin bir bilgi ve kavrayışın yattığını savunur. Sayısı binleri aşan portrelerini, eski başyapıtları örnek alarak yapmıştır.⁵²

⁵¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Gainsborough

⁵² http://en.wikipedia.org/wiki/Joshua_Reynolds
<http://www.nationalgallery.org.uk/artists/sir-joshua-reynolds>

Reynolds'un portrelerinin bazılarında köpek figürünü sıklıkla kullandığına şahit oluruz. Köpeklerin sahiplerine duyduğu sevgi ve sadakati en güzel betimleyen ressamlardan biri diyebiliriz.**(Res.98)**Bu çok meşhur resimde Reynolds küçük bir kız çocuğunu köpeğiyle resmetmiştir. Köpeğin masum ifadesi ve sahibesine duyduğu sevgi çok başarılı bir biçimde ifade edilmiştir.

Res 98, Sir Joshua Reynolds Love me, Love my Dog, TÜYB private collection

İngiliz resminin en ünlü isimlerinden biri de **William Hogarth**'dır. 1697 yılında Londra da doğan Hogarth, on beş yaşında kitap resimlemeleri için bakır üstüne gravür yaparak işe başlayan sanatçı bir gümüş ustasının yanında ROKOKO üslubunda altın ve gümüş kazıma tekniğini öğrenmiştir. Ahlaksal konuları yetkin bir mizahla ele alan Hogarth, İngiliz resim tarihindeki önemli yerini büyük ölçüde bu ülkenin 18.yydaki toplumsal yaşamına ve beğenisine getirdiği taşlamacı eleştirisiyle kazanmıştır. Yaptığı resimlerin bir tiyatro sahnesi gibi olmasını arzuladığı belirten Hogarth'ın, böylece **İngiliz janr** resminin temsilcisi olduğu anlaşılır.

Hollandalı Frans Hals'ın tekniğine benzer bir fırça kullanışı ve bol boya hamurunun yoğunlaştığı bir resim anlayışı vardır. İngiliz resim okulunun gerçek kurucusudur. Adını "Güzelliğin Ayırıştırılması" koyduğu bir kitap yazmıştır. 1740'ta resimlediği Kaptan Thomas Coram portresiyle BAROK anlamda portre yapabileceğini kanıtlamıştır. Estetik alanındaki görüşlerini açıkladığı "The Analysis Of Beauty" 1753'te yayımlanmıştır. Sanatçı bu çalışmasında akademizm ile 18.yy beğenisini eleştirmiş ve yetkince kıvrılmanmış çizgiyi resimsel güzellik yolunda somut bir anahtar olarak önermiştir.

Res 99, William Hogarth, Painter and his Pug, 1745, TüYB, The NG London

Hogarth'ın kendi portresini köpeği Trump'la beraber betimlediği bu tablosu çok ünlüdür. **(Res.99)** Bu resimde köpeği de en az kendisi kadar önem teşkil etmektedir; bir nevi ikisinin portresidir. Ressamın portresinin önünde paleti, kitapları ve çantası vardır, bir de ayrılmayan dostu köpeği yanındadır.⁵³ Burada ilgi çekici bir rol çelişkisi vardır: Köpek sahibine göre daha "gerçek"tir. "Sahip" gerçekte hangisidir? Burada resim bir sanatçının fiziksel ve psikolojik illüzyon üretmekteki kabiliyeti göze çarpar. Fakat aynı zamanda Hogarth'ın köpeğini bir insan gibi gördüğünü ona insan karakteri yüklediğini ve demokratik bir sempati duyduğunu görürüz. Trump burada modern zamanlardaki hayvan anlayışına öncülük yapmaktadır aynı zamanda bu resim sanat tarihinde ressamla köpeğinin dostluğunu ve ayrılmazlığını gösteren en güzel örneklerden biridir.⁵⁴

⁵³ http://tr.wikipedia.org/wiki/William_Hogarth

⁵⁴ James H. RUBIN, **Impressionist Cats & Dogs**, 8

18.yy köpek figürünün resimde yer alması açısından önemli bir yüzyıldır çünkü bu yüzyılda ilk defa **insandan bağımsız köpek portreleri** yapılmaya başlanmıştır.

Köpeği resimlerinde kullanan ressamlardan bir diğeri ise İtalyan ressam **Giovanni Battista Tiepolo**'dur. **Giovanni Battista Tiepolo**, bilinen diğer adlarıyla **Gianbattista** veya **Giambattista Tiepolo**(1696-1770), Venedikli ressam ve baskı sanatçısıdır. Tiepolo, Venedikli fresk ressamlarının son "büyük ustası" olarak gösterilir. Palazzo Labia'daki ünlü fresklerinde Kleopatra'nın hayatına ilişkin iki resim çizmiştir: "Meeting of Antonius and Cleopatra" ve "the Baquet of Cleopatra"**(Res100)**.Tiepolo'nun bu fresklerdeki ustalık her defasında gözümüze çarpar. O insan figürlerindeki dinamizmi köpek figürlerine de aşlamıştır. Tiepolo'nun "the Baquet of Cleopatra" resminde sahnenin hissettirdiği gerilim ve hareketliliğin köpeğin vücut dilinden de anlaşılır olduğunu gözlemleyebiliyoruz. Bu çok başarılı bir gözlemciliğin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Köpeğin böyle bir sahne karşısındaki ruhsal durumunu mükemmel anatomik yapısını sergileyerek vermiştir. Kraliçenin kucağındaki minik köpek ise bu varlıkların aslında sahipleriyle ne kadar yakın ilişki içinde olduğunu göstermektedir.Buradaki tek çelişki ise figürlerde olduğu gibi köpek figürlerinde de orantısal farkın büyük olmasıdır fakat bu Tiepolo'nun başarısını gölgelememiştir. Bu başarının altında yatan neden resimlerinde konunun ifadesindeki tüm duyguları başarıyla yansıtmada yatar.⁵⁵

Res 100, Giovanni Battista Tiepolo The Banquet of Cleopatra1746-47fresk National Gallery of Victoria, Melbourne, Australia

⁵⁵ http://tr.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Battista_Tiepolo

İtalya'daki bu eğilim o dönemin bir başka ressamında da karşımıza çıkar. Bu ressam **Pompeo Batoni**(1708 – 1787)den başkası değildir. Benjamin West 1760-1763 yılları arasında Roma'yı ziyaret ettiğinde o dönem tüm ressamların kariyerinin doruğunda olan Batoni'den başkasına bakmadıklarını keşfetmiştir. En fazla da İtalya'daki İngiliz aristokratlarına hitap eden bir ressamdır.(Res 101)

Res 101, Pompeo Batoni, Portrait of Charles Compton 1737-1763, TüYB, Fitzwilliam Museum, Cambridge, England

Batoni, bu resmiyle Charles Compton adında 21 yaşındaki aristokratın şöhretini pekiştirmiştir. Etkili, duygulu bir ifadeyle anı yakalamıştır. Compton ciddidir fakat suratsız değildir. Bakışları huzurludur. Aristokrat giyinişine karşın rahat bir hali vardır ki bu tavır o dönem resimlerinde çoklukla rastlanan bir şeydir.

Köpeğiyle olan ilişkisi bu izlenimi kuvvetlendiren bir etkidir. Koltuğun koluna çıkmış bu sevgi dolu köpek sahibine bakmaktadır. Sanatta köpek genellikle sadakatin sembolüdür bu örnekte ise bu gözle görülür yoğunluktadır. Batoni'nin atölyesindeki köpek modeli de olabilir fakat o yıllarda İngiliz aristokratlar köpekleriyle birlikte seyahat ettiklerinden bu köpek büyük olasılıkla Compton'un kendi köpeğidir.

Tanrı ve kitaplar bir öğrenme insanı olduğunu ve düşünen bir yapıya sahip olduğunu gösterir. Diğer taraftan köpeğin varlığı ise bir hareket insanı olduğuna işaret eder. İzleyici onun tam bir İngiliz aristokrasisinin aydınlarından biri olduğunu şüphesiz ki farkedebilir. Pompeo Batoni genelde portrelerinde benzer kompozisyonu kullanmış aynı büstü ve kitapları dahil etmiştir. Aynı zamanda köpeği de pek çok kez kullanmıştır. Yazık ki sadece beş yıl sonra bu İtalyan ressam tübörklozdan hayatını kaybetmiştir.⁵⁶

Ömrünün sonuna kadar başarılı bir hayat süren **Rokoko** ressamlarından biri de **Jean Honoré Fragonard**'dır (1732-1806). Fragonard, Boucher'in önemli öğrencilerinden olduğu halde daha çok Watteau tarzında çalışmıştır. Provence'lidir. Genç yaşta Paris'e gitmiş, kısa bir müddet için Chardin'le çalıştıktan sonra Boucher'nin öğrencisi olmuştur. 1752'de Prix de Rome'u kazanmış ise de İtalya'ya ancak 1756'da gitmiştir. Bu tarihe kadar Carle van Loo'nun yanında tarihi ressamlıkta uzmanlaşmaktadır. İtalya'ya giderken epeyce gezip gördüğü bahçe ve abidelerden birçok resim çizmiştir. 1761'de Paris'e döndükten sonra Boucher hastalanınca ustasının siparişlerini yapmış, bir müddet dini resimler çalıştıktan sonra daha hafif konulara dönmüştür. 1772'de kuzeye seyahat eden Fragonard orada Rubens ve Rembrandt'a büyük bir hayranlık duymuştur. Bu seyahatinden sonra onların etkilerini eserlerinde izlemek kabildir. 1772'de tekrar İtalya'ya giden Fragonard'ın sanat hayatı Fransız İhtilâli ile sona ermiştir. Önce kaçmış, sonra Paris'e geri dönmüştür, fakat artık onu sıkıntılı günler beklemektedir. 1806'da yoksulluk içinde ölmüştür. Geniş fırça darbeleri ile çalışan Fragonard Fransız Rokoko'sunun son büyük ressamıdır.⁵⁷

Onun da köpeği kullandığı resmi "Portrait of a woman with a Dog" resmi vardır. (**Res 102**) Resimlerinde kedi figürünü de kullanmıştır.

⁵⁶ http://en.Wikipedia.org/wiki/Pompeo_Batoni

⁵⁷ <http://www.turkish-media.com/forum/topic/185284-jean-honore-fragonard>

Res 102, J.H. Fragonard Portrait of a woman with a Dog 1769 TÜYB

İngiliz resminin köpekleriyle   n yapmış bir diğ  r sanatçısı da **Philip Reinagle** (1749-1833) dır. O, köpeklerin insanlar kadar kabiliyetli olduğunu ve insanın yapabileceği pek çok işi (  rneğin piyano   almak gibi) yapabileceğini iddia etmiştir. **(Res 103)**⁵⁸

Res 103, Philip Reinagle, Portrait of an Extraordinary Musical Dog, 1805, TÜYB, Virginia Museum of Fine Arts

⁵⁸ Robert ROSENBLUM, *The Dog in Art from Ren. to Today*, 56

Sanatçı 1769'da Royal Academy'e girmiş daha sonra ona III.George'nin ve Kraliçe Charlotte'un resimlerini yapmasında asistanlık eden Allan Ramsey'in öğrencisi olmuştur.İlk sergisini 1773de Royal Academy'de yapmıştır.İlk eserleri portre alanında olmuştur fakat bir süre sonra hayvanlar ilgi alanını oluşturmuştur. Spaniel cinsi köpekleri eğitmekte uzman olmuştur. Reinagle aynı zamanda çok başarılı bir kopisttir PaulPotter, Ruysdael, Hobbema, Berchem, Wouwerman, Adnaan van der Velde gibi Hollandalı ustaların resimlerini kopyalamıştır. Aynı zamanda Robert John Thortonun resimlerini kopyalamış ama en başarılı örnekleri William Taplin'in köpeklerini kopyalamakta vermiştir. Londra'da 1833 yılında ölen sanatçı en başarılı köpek ressamlarından sayılabilir.**(Res104)**⁵⁹

Res104,PhilipReinagle,TheAfternoonShoot,TÜYB

Bu resminde Reinagle bir av sahnesini canlandırmaktadır fakat hepimizin de gözünden kaçmayacağı gibi köpek betimlemeleri neredeyse insan figüründeki ustalığından daha fazladır. Hayvanların dikkatlerini ava vermeleri çok başarılı bir biçimde resmedilmiştir. Bu resimler köpeklerin insan hayatındaki yerinin ne derece önemli olduğunun kanıtı gibidir.

⁵⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/Philip_Reinagle

Londra’da heykeltıraş William Ward’ın kardeşi olarak doğan **James Ward** (1769-1859) 1803’e kadar abisi George Morland’dan, o tarihten sonra da büyük usta Rubens’ten etkilenmiştir. 1810’dan itibaren manzara içinde atları konu edinmeye başlamış ve büyük manzara resimleriyle İngiliz Romantik resminin en tanınmış ressamlarından biri haline gelmiştir. Ward 1815-21 yıllarını “Waterloo Alegorisi” adlı resme adanmış fakat ümit ettiği ilgi ve başarıyı yakalayamamıştır. Zamanının diğer ressamları gibi zengin ailelerden atlarını, av köpeklerini ve çocuklarını resmetmesi için pek çok sipariş almıştır. Bu ailelerden en önemlisi sürekli çalıştığı ve dost olduğu Levett ailesidir. **(Res 105)**. “Theophilus Levett Wychnor’da Avda” ve “Thomas Levett ve En Sevdiği Köpekleri” isimli eserleri ünlüdür.

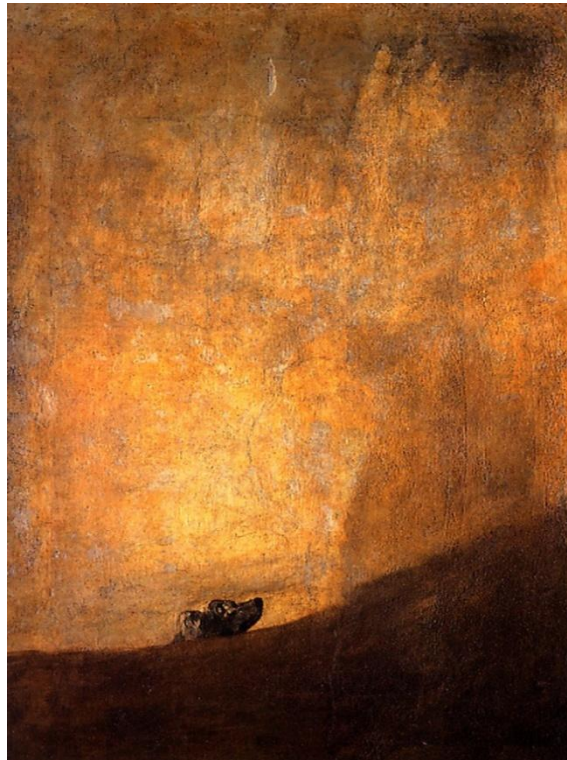
Sanatçı yeteneği ve kendine özgü stiliyle zamanının en yetenekli ressamlarından biri olarak anılmıştır. İngiliz Resminin gelişmesinde büyük katkısı vardır. Kendi döneminin en büyük hayvan ressamlarından biri olarak Ward tarihi resimler, portreler, manzaralar ve janr resimleri üretmiş, böylece Royal Academy’nin üyesi olmuştur.⁶⁰

Res 105, James Ward, John Levett Receiving Pheasant from Retriever on His Estate at Wychnor, TÜYB

Resimlerinde köpek figürünü kullanan bir diğer çok ünlü İspanyol ressam **Goya**’dır. Genellikle süs köpekleriyle beraber resimlediği portrelerinin yanı sıra **(Res 106)** tek bir köpeği resimlediği ünlü bir tablosu vardır. **(Res 107)**

⁶⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/James_Ward

Res 106 ve Res 107, Goya, “María del Pilar Teresa Cayetana de Silva y Álvarez de Toledo, 13th Duchess of Alba” ve “The Dog” 1820-23 TŪYB

Rokoko üslubuyla onun kadar ünlü bir diğer ressam **Jaques-Louis David**(1748-1825) de köpek figürünü kullandığı resimleri vardır.“The Farewell of Telemachus and Eucharis” resmindeki sahibine dikkatli gözlerle bakan köpeği çok başarılı bir biçimde betimlemiştir.**(Res 108)**

Res 108,Jaques-Louis David The Farewell of Telemachus and Eucharis”,1818,TÜYB,Getty Museum

Köpek resimleriyle ünlü dönemin bir diğer ünlü ressamı **Jacques-Laurent Agasse** (1767-1849)özellikle manzara ve hayvan resimleriyle tanınan bir sanatçıdır. Cenova'da doğan ressam ilk sanat eğitimini bu şehirde alır. Daha yirmi yaşına gelmeden Paris'e gitmiştir. Atların ve diğer hayvanların anatomisini öğrenebilmek için veterinerlik okuluna gider. Zengin bir İngiliz, ressamın yaptığı ölmüş köpeğinin resmini çok beğenince onu İngiltere'ye götürür. Burada özellikle at resimleriyle ünlenir.18.yyın en ünlü hayvan ressamlarından biri haline gelir.⁶¹

⁶¹ http://tr.wikipedia.org/wiki/Jacques-Laurent_Agasse

Res 109, J.L. Agasse, Romulus and Remus and the she-Wolf, 1805, TÜYB, Musée d'art et d'Histoire, Genève

Sanatçı aynı zamanda tarihi konulara da el atmıştır, köpekle insanın kaynaştığı tarihi olaylardan dişi kurt Lupa'nın emzirdiği Romulus ve Remus'u resmetmiştir (**Res 109**). Bu resim hayvanla insanın bütünleşmesinin, aralarındaki sıkı bağın en etkili örneklerinden biri olarak karşımıza çıkar.⁶² Zaten insanı emziren dişi kurt konusu pek çok mitolojide işlenmiş bir konudur.

İnsanın köpekle dostluğu teması denilince akla gelen en kuvvetli isimlerden biri hiç kuşkusuz **Sir Edwin Henry Landseer** (1802-1873)'dir. İngiliz sanatçı özellikle at, köpek gibi hayvanların resimlerini yapmasıyla ünlüdür. Heykel alanında da başarılıdır: Londra'daki Trafalgar meydanındaki aslan heykelleri ona aittir. Bu sanatçı tarihi konuları işleyen bir ressam olarak onu hayvan anatomisi üzerinde çalışmaya itmiştir. Landseer 19.yy İngiliz resminin en dikkat çekici figürüdür, onun eserleri Tate'de, Victoria ve Albert Müzesinde, Kenwood Sarayında ve Wallace Koleksiyonunda karşımıza çıkar.

⁶² Bkz (58), ROSENBLUM, 60

Landseerin popüleritesi Viktorya İngilteresinde çok dikkat çekicidir. Zamanının en ünlü hayvan ressamıdır ve resimlerinin reproduksiyonları orta sınıf ailelerin evlerini süslemiştir. Sanatçı İngiliz aristokrasisine de çok yakındır, Kraliçe Viktoria da dahil ona pek çok aristokrat portrelerini sevdikleri hayvanlarla birlikte yaptırmışlardır.**(Res110)**

Res 110, Sir Edwin Henry Landseer Windsor şatosu Modern Zamanlarda(1841–1845)(Kraliçe Victoria ve ailesi Windsor Şatosunda)TÜYB

Sanatçının insanlığa hizmet eden köpek resimleri öylesine popüler ve etkileyicidir ki, siyah yada çoğunluğu siyah olan Newfoundland köpeğiyle Landseer'in ismi özdeşleşmiştir. Landseer onları suda kurtarıcı rolleriyle betimlemiştir örneğin "Off to the Rescue"(1827), "A Distinguished Member of the Humane Society"(1838)ve "Saved"(1856)de olduğu gibi.Bu resimlerde çocuk figürünü kendini insanlığa adanmış asil hayvanlarla birleştirir. "Saved"**(Res 111)**de örneğin herhangi bir yetişkin insanın yönlendirmesi olmaksızın köpek kendiliğinden küçük kızın hayatını kurtarmıştır. Bu yüzden bu köpek türü sanatçı tarafından çokça resmedildiği için cinsi "landseer" olarak anılmaktadır yani bu cinse sanatçı adını vermiştir diyebiliriz.⁶³

⁶³ http://en.wikipedia.org/wiki/Sir-Edwin_Landseer

Res111, Landseer Saved (1856) TÜYB

Landseer'ın "Attachment" eseri çok dokunaklı gerçek bir hikayenin ürünüdür (**Res 112**). 1805 yılının Nisanında Charles Gough köpeğiyle Helvellyn Dağı'na çıkar ve bir daha da kendisinden haber alınamaz. Üç ay sonra oranın bir yerlisi, bir köpek havlaması duyar ve Gough'u bir yamaçtan aşağı düşmüş, başından aldığı darbeler sonucunda ölmüş köpeğininse sahibinin başını beklerken bulur. Aynı zamanda sahibinin başını beklerken kendisi de yavrulamış fakat yavrusunu da kaybetmiştir. Landseer bu temayı daha pek çok eserinde kullanacaktır.⁶⁴

Res 112, Landseer, Attachment, 1829, TÜYB St. Lois Art Museum

⁶⁴ Bkz (58) ROSENBLUM, 64

Landseer'dan sonraki onun kadar meşhur bir diğer hayvan ressamı Royal Akademisyen Richard Ansdell'den başkası değildir. **Richard Ansdell**, (1815-1885) 1835'de, daha sonraki yıllarda yöneticiliğini yapacağı Liverpool Academy Schools'ta resim eğitimi alır. "Waterloo Coursing Meeting " adlı tablosuyla sanat çevrelerinde tanınmaya başlar. Çoğunlukla avlanan ya da spor yapan erkek figürlerini; at ve köpek figürleriyle birlikte resmetmiştir. **(Res. 113,114,115)** 1884'te İskoçya'ya seyahat eder ve İskoçya kırlarından çok etkilenir. 1856'da ressam John Phillip'le birlikte İspanya'ya gider. Ayrıca William Powell Frith ve Thomas Creswick ile manzara resmi ile ilgili olarak ortak bir tarz geliştirir. Ansdell'in resimlerinde figürler genellikle tuvalin ön tarafında yoğunlaşarak resme derinlik kazandırır; bu durum aynı zamanda resmin fonuna dekor havası katar. 1885'de ölen Ansdell'in stüdyosu, 1886'da Londra, Christie'de satılmıştır. Yapıtları halen National Museums Liverpool, Philadelphia Museum of Art, Tate Gallery ve Royal Academy of Arts'ta sergilenmektedir.⁶⁵

Res 113, Richard Ansdell, The Gamekeeper, TÜYB, Private Collection

⁶⁵ http://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/Richard_Ansdell

Res 114, Richard Ansdell, The English Gamekeeper, TÜYB, Private Collection

Res 115, Richard Ansdell, The Scotch Gamekeeper, TÜYB, Private Collection

Ansdell'in resimlerine baktığımızda insanla köpek dostluğunu çok iyi vurguladığını görürüz. Köpeklerin sahiplerine duyduğu sadakati ve aralarında kurdukları dostluğu çok başarılı bir biçimde tuvale yansıttığı gözlerden kaçmaz. Genellikle kır yaşamı içerisinde av sonrasında yada sırasında konu aldığı resimlerinde dostları daima gerçekte olduğu gibi yanibaşında yer alırlar.Bu doğrultuda sanatçının insan köpek dostluğunu en iyi yansıtan ressamlardan biri olduğunu söylemek yanlış olmaz.

En az Ansdell kadar başarılı bir diğer köpek ressamı ise **Alexandre Decamps**(1803-1860)tan başkası değildir. Fransız ressam, gençliğinde Osmanlı dahil olmak üzere Doğu ülkelerini gezmiştir ve Oryantal konuda resimler üretmiştir.Yeteneğiyle öyle bir ün yapmıştır ki Delacroix ve Vernet'le aynı kefeye konup Fransız ekolünün liderlerinden sayılmıştır.1855'teki Paris Sergisinde büyük madalyayla ödüllendirilmiştir.Hayatının çoğu Paris dolaylarında geçmiştir.Tam bir hayvan ressamıdır (özellikle köpekleri resmeder)tüm saha sporlarıyla ilgilenmiştir. 1860da bir av sırasında attan düşerek hayatını kaybetmiştir.

Decamps'ın stili karakteristik bir Fransız stilidir.Dramatic bir yapının üzerine cesur ve keskin fırça vuruşlarıyla renk ve ışığın kotrastlarını kullanır.Doğuya yaptığı gezilerde o tarihe kadar o bölgeyi tarihi olarak başarılı bir biçimde ele alan ilk Avrupalı sanatçı olarak anılır..Decamps pek çok janr resmi de yapmıştır,Fransız ve Cezairli şahısların günlük hayatlarını gülümseten bir dille resimlemiştir.Aynı özelliği pek çok hayvan resminde de görürüz bu konudaki en meşhur resmi "The Monkey Connoisseurs" Fransız Resim Akademisini hicveden resmidir.⁶⁶

---

⁶⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Alexandre-Gabriel_Decamps

Res 116, Alexandre Decamps, Duck Shooting, 1824, TÜYB

Sanatçının “Duck Shooting” resminde(**Res 116**) sahiplerinin yanında ava dahil olan ve onlarla beraber heyecanlanan köpekleri görürüz.

Köpek resminden bahsedip de **Alfred De Dreux**’a değinmemek olmaz. Özellikle at ve köpek figürleriyle   n yapmış Fransız sanatçı 1810-1860 yılları içerisinde Paris’te yaşamış kısa yaşamına pek çok başarılı resim sığdırmıştır.

Ailesinin çok iyi dostu olan Theodore Gericault’la   ocuk ya  larında tanışır. Gençlik yıllarında ise amcası tarafından Gericault’un atölyesine götürülür. Ustası gibi çok iyi bir at binici ve ressam olur ve Louis-Philippe ve Napoleon III zamanında aristokrasiye hitap eden resimler yapar.

1831deki Salon sergisinde at dünyasının resimlerini sergilemiştir ve tüm hayatı aynı şöhreti taşıyarak geçmiştir. 1841de atların portrelerini ve Orleans D  k   ve Napoleonun portrelerini yaparak   n kazanmıştır.

İngiltere’de de yaşamış ve resimlerinde İngiliz sosyetesinin ata ve köpeğe duyduğu tutkuyu ifade etmiştir.(**Res 117**)⁶⁷

⁶⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Alfred_de-Dreux

Res 117, Alfred de Dreux Lady sitting with two greyhounds,TÜYB

Bu resminde sanatçının köpek çizimindeki ifade ustalığına şahit oluyoruz. Köpeklerin büyük bir heyecan ve sadakatile sahiplerine nasıl baktığını çok güzel bir biçimde ifade etmiştir. De Dreux'un hocası olan **Theodore Gericault**(1791-1824)ise romantik akımın temsilcilerinden olarak yüzyıla damgasını vurmuş ressamlardan biridir. Daha fazla at resimlerine rastladığımız eserlerinde köpek figürünü resmettiği eserleri de vardır(**Res 118**).

Res 118,GERICAULT,Jean-Baptist Isabey with his daughter,TÜYB,Musee du Louvre,Paris

Hayvan resminde bir diğer ünlü Fransız ressam **Constant Troyon**(1810-1865) dur. İlk bakışta ona hayvan ressamı diyebiliriz aynı zamanda **Barbizon okulunun** etkisindedir. Resimde ona önderlik eden hocası Camille Roqueplan onu Rousseau'yla, Jules Dupré'yle ve diğer Barbizon ressamlarıyla tanıştırmış ve bu durum onun 1840-47 yılları arasındaki resimlerinde o yolda yürütmesine neden olmuştur.1846da Troyon Hollandaya gitmiş ve Paulus Potter'ın ünlü "Genç Boğa" resmini görmüştür. Bu resimden yaptığı çalışmalar, Cuyp'tan yaptığı güneşli manzaralar ve Rembrandt'ın muhteşem eserleri onu yeni bir resim tekniğine sürüklemiş, bu andan sonra sanatçının gerçek yeteneği ortaya çıkmıştır.Hayvan resimlemedeki yeteneğinin farkına varır varmaz müthiş bir başarıya ulaşmış, kendi ülkesinde olduğu kadar İngiltere ve Amerika'da eserleri başyapıt niteliğinde değerlendirilmiştir.Başarının çok geç gelmesinin sebebi Troyon'un bir türlü kendisine tam anlamıyla inanmamasından kaynaklanır.Legion d'honneur'a layık görülmesi,Paris Salonu'ndan beş kez madalyayla ödüllendirilmesi,Napoleon III ün kendisine desteği ve Barbizon okulunda maddi anlamda kuvvetlenmesi bile bu inancını değiştirmez.⁶⁸

Troyonun "Promenade" isimli resminde(**Res 119**)köpekler en az ayaktaki iki kadın figürü kadar önem taşır. Onların hareketliliği canlılığı hayata bağlılıkları resme ayrı bir anlam getirmiştir.Bunun yanında bahçenin tasviri içerisinde doğallığı çok başarılı bir biçimde vurgulanır.

Res 119,Constant Troyon,Promenade,TÜYB,Private Collection

⁶⁸ http://www.allartclassics.com/author_biography.php.no=244

Köpek resmi denince Belçikalı ressam **Joseph Edouard Stevens**'tan bahsetmek gerekir.(1819-1892)Hayvanları gördükleri gibi idealize ederek resimleyen hayvan ressamlarından oluşan Belçika Realist Okulu'nun kurucu müdürüdür. Fransız Realist Ressamlar Okulu'nun etkisinde kalmıştır. Yaşarken resimleri popüler olmuştur 1861de Legion of Honour'a layık görülmüş aynı zamanda 1863de Order of Leopold of Belgium'u da almıştır. Stevens kendi öncülleri Fyt ve de Vos'un geleneğini sürdürmüş aynı zamanda Courbet'nin Fransız gerçekçiliği ekolünden etkilenmiştir. Stevens'ın konularında mühiş bir karakteristik sempati hissedilir,fakat gerçekçiliğinde acımasız denelecek kadar ileri gitmiştir.(Res 120)⁶⁹

Res 120,J.E.Stevens,The Athenaeum - Man's Best Friend,TÜYB

Eugène Joseph Verboeckhoven (1790-1881), da köpek resimleriyle ünlü Belçikalı ressamlardan biridir. Heykeltraş babasından aldığı derslerle hayvan figürü konusunda çok başarılı çalışmalar yapmıştır. Paulus Potter etkisinde yaptığı koyun, at, çiftlik, köpek resimleri sayesinde ünü ülke çapına ulaşmıştır. Sanatında titizlikle ele alınmış figürler objektif bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Brüksel, Ghent, Antwerp, St.Petersburg ve Amsterdam akademilerinin üyesidir. Hayvan figürlerindeki gerçekçilik ve sahibine duydukları sadakat ve yakınlığı çok başarılı bir dille resmetmiştir.(Res 121)⁷⁰

⁶⁹ <http://www.dogpainting.com>

⁷⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Eugene_Joseph_Verboeckhoven

Res121,E.J. Verboeckhoven“Princess Louise- Marie d'Orleans with a black Newfoundland”,TÜYB

Yine 18yy sonlarında İngiliz sanatçılardan köpek resimleriyle ünlü bir diğer ressam **John Sargent Noble**'dan başkası değildir.1848de doğan sanatçı avlanma ve atla ilgili sahneleri resmetmiş Royal akademide çalışmış Landseerin öğrencisi olmuştur.

Res 122,John Sargent Noble The Keeper's Bothie,1879,TÜYB,

O da çağdaşları gibi insanla köpeğin yakınlığını resimlerinde çok başarılı bir dille yansıtmıştır.(Res 122)⁷¹Bu resminde Noble pek çok köpeği bir arada sahibinin ayakları dibinde dinlenirken resmetmiştir.

Thomas Blinks (1860-1910)zamanının en başarılı hayvan ve av resmi yapan İngiliz ressamlarından biridir. Maalesef o zamanın sanat patronları olan Kraliçe Victoria yada Prens Albert'ten Sir Edwin Landseer gibi ilgi görememiştir. Bununla beraber Kral V.George zamanında Royal Academiden büyük övgü görmüş ve 29 sergi yapmıştır. Yine de onun ve devamında gelen John Emms, Richard Ansdell ve Arthur Wardle kadar, ilk başkanı Sir Joshua Reynolds olmasına rağmen Royal Academy'de ön plana çıkamamıştır. Köpek figüründeki başarısı onların hareketlerini verirken, yüz ifadeleriyle de duyguları çok iyi bir biçimde resimlemiş olmasından gelir.(Res 123)⁷²

Res 123,Thomas Blinks,Waiting to Pounce,TÜYB

John Emms (1843-1912)ise bir diğer İngiliz realist at ve köpek resimleri ve av sahneleriyle ün yapmış ressamdır. O da benzerleri gibi Royal Academy of London'da 1866dan itibaren sergiler açmıştır. Resimlerini "Jno Emms" olarak imzalardı.⁷³

⁷¹http://www.whistler.arts.gla.ac.uk/correspondance/people/biog/Noble_JS

⁷² http://artiqueroadshow.com/Thomas_Blinks.htm

⁷³ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Emms

St.Bernard cinsi köpekleri resmettiği “Two St.Bernards” eserinde bu cins köpekleri o kadar başarıyla resmetmiştir ki kendinden sonraki ressamalara ilham vermiştir.**(Res 124)**Bir diğer resminde ise küçük bir çocuğun köpeklerle dostluğunu çok başarılı bir biçimde betimlemiştir.**(Res 125)**

Res 124 & Res 125, John Emms, “Two St. Bernards” ve “Waiting for Guns”, 1888, TÜYB

George Earl (1824-1908) 19yy sonlarında akademik geleneğin bir temsilcisi sayılan bir ressamdır. Ava olan kişisel merakıyla bu konuda ve köpek figürlerinde başarılı sonuçlar elde etmiştir. Ailesinin hemen hemen tüm üyeleri ressamdır, kardeşi Thomas, kızı Maud, oğlu Percy hepsi de köpek figürü konusunda başarılı örnekler vermişlerdir. Royal Academy'de 1857-1883 yılları arasında pek çok sergi açmıştır.

Res 126, George Earl, Going North King's Cross Station, 1893, TÜYB, National Railway Museum

Res 127, George Earl, Coming South Perth Station, 1895, TÜYB, National Railway Museum

Bu resimlerde(**Res 126&127**)Earl'ün müthiş yeteneğiyle tren yolculuğunun romantizmini başarıyla yansıttığını görürüz. Kuvvetli gözlem gücü sayesinde çeşitli köpek türlerini insanlarla kaynaştıran bir kompozisyon oluşturmuştur.⁷⁴

Bu konuda resim veren bir diğer İngiliz ressam **Arthur Wardle**(1864-1949)dır. Diğerlerinden farklı olarak akademik eğitim almamış, sadece yerel ressamlardan ders almıştır. Buna rağmen 16 yaşındayken Royal Academy'de ilk sergisini açma başarısı göstermiştir. Teknik üstünlüğe ulaşır ulaşmaz da hayvan figürlerine yönelmiştir. Vahşi yaşamdan, Londra Hayvanat Bahçesinden, ev hayvanlarından ve av sahnelerinden örnekler çizmiştir. Wardle dinsel ve mitsel konuları hayvan resimleriyle birleştirmiş bu durum büyük ilgi görmesine sebep olmuştur fakat en büyük popülariteye köpek resimleriyle ulaşmıştır. B.Rawdon Lee'nin kitaplarına, pek çok sigara firması için 250 set sigara kartlarına köpek resimleri yapmış bunlar kırtasiyelerde, posta kartlarında, oyun kağıtlarında, takvimlerde ve bisküvi kutularında kullanılmıştır.İnsanla köpeğin dostluğu resimlerinde en fazla hissedilen duygudur. Bunun yanı sıra çok çeşitli köpek cinsini iyi bir gözlem yeteneğine dayanarak yansıtmıştır.(**Res 128& 129**)⁷⁵

Res 128 Arthur Wardle,Afternoon Promenade TÜYB,Private Collection

⁷⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/George_EarlPainter

⁷⁵ http://www.oilpaintingfactory.com/Arthur_Wardle.html

Res 129, Arthur Wardle, After the Ball, TÜYB, Private Collection

Hayvan figürü denilince yüzyıla damgasını vurmuş bir isimden **Gustave Courbet**'den bahsetmemek olmaz. Courbet, gerçekçilik akımının yaratıcısı ve terimi literatüre kazandıran ressam olarak ün kazanmıştır. Bir sanatçı olarak doğa manzaraları, deniz manzaraları ve mecazi kompozisyonlarla ilgilenir. Ayrıca, sosyal konuları işlemiştir, fakirlerin zorlu çalışma şartlarına dikkat çekmiştir. Eserleri ne romantizm ne de neoklasizm akımının içinde yer almıştır. Courbet, gerçekçi bir ressamın görevinin sosyal aykırılıkları ve dengesizlikleri ortadan kaldırarak doğruyu açığa çıkarmak olduğuna inanmıştır. Courbet için gerçekçilik sadece çizgilerde ve biçimde mükemmelliği yakalamak değildir. Ayrıca, doğadaki düzensizlikleri anlatan ressamın kendiliğinden gelişen ve kaba boyamalarını da içerir. Hayatın sertliğini betimlemiş ve bunu yaparken çağdaş fikirler geliştirmiştir.⁷⁶

Erken dönem çalışmaları arasında, "Self Portrait with Black Dog" (**Res 130**) ve "Man with Pipe" ilgi çekmiştir. Bu iki eseri de Paris Salonu sergilemeyi reddetmiştir.

⁷⁶ http://tr.wikipedia.org/wiki/Gustave_Courbet

Res 130, Gustave Courbet, Self Portrait with Black Dog, 1842-44, Musee du Petit Palais, Paris

Köpeğiyle kendisini betimlediği bu resminde, köpeği Courbet'ye benzeyen kendinden emin duruşu ve sanatçının saçlarıyla benzerlik gösteren kulaklarıyla köpeklerin sahiplerine benzerlik gösterdiği savını ispatlıyor gibidir. Evde beslenen köpekler genellikle günde birkaç defa dışarıya çıkma ihtiyacı duyarlar. Modern artistler özellikle de empresyonistler gibi doğayla içiçe olmak zorundadırlar. Ressamın doğayla başbaşa geçireceği bu saatlerde bir köpekten başka hangi hayvan ona eşlik edebilir? Burada sanatçı resim defterini bırakmış ve piposunu içmektedir köpeği de sakinliği ve dostluğuyla sanatçının rahatlama ve imgelem aktivitesine destek olarak yanında yer alır.⁷⁷

Ressamın en önemli çalışmalarından biri de "A Burnial at Ornans"dir. Bu resim, sanatçının Eylül 1848'de şahit olduğu bir olayı anlatır. Büyük amcasının cenazesini betimlediği bu eser gerçekçilik akımının en önemli parçalarından biri kabul edilir. (Res131) Courbet, cenazeye katılan insanları tabloyu yaparken model olarak kullanmıştır. Daha önceleri, tarihi olayları anlatmak için modeller, aktörler gibi kullanılıyordu. Burada ise Courbet "Cenazeye katılmış olan tüm kasaba halkını çizmeyi" tercih etmiştir. Sonuç, Ornans'ta yaşamın ve yaşayanların gerçekçi bir temsili olur.

⁷⁷ James H. RUBIN, **Impressionist Cats&Dogs**, 26

Eser hem eleştirmenlerin hem de kamuoyunun ilgisini çeker. 3,1x6,6 metre karelik dev bir tablodur. Ayrıca, resim o dönem eserlerinden beklenen duygusal anlatımdan uzaktır. Eleştirmenler, ressamı çirkinliği övmekle suçlarlar. Fakat, romantizmin popüleritesini kaybettiği günlerde halkın bu yeni gerçekçi yaklaşım hoşuna gider. Courbet, resmin önemini fark edip "Ornans'ta Cenaze, gerçekte romantizmin defni oldu." demiştir.⁷⁸

Res 131, Gustave Courbet, A Burial at Ornans, 1849-50, Musee d'Orsay, Paris

Bu resimde kalabalığın önünde gözümüze çarpan beyaz köpek de en az insan figürleri kadar dikkat çeker ve Courbet'nin gerçekçiliğine katkıda bulunur. Arkadaki siyahlar içerisindeki figür grubunun önünde beyaz bir form olarak dikkatimizi üzerinde yoğunlaştırır. O, hayatta her köpekte olduğu gibi cenazeye karşı kayıtsızdır varlığının anlamı ölümün aksine hayatın devam ediyor oluşunu yansıtarak gerçekçiliğe katkıda bulunmasıdır. Sakin bir şekilde diğer yöne doğru bakmaktadır onun için önemli olan sahibiyle veya insanlarla beraber olmasıdır, bu Courbet'nin insan figüründe olduğu kadar hayvanlar konusunda da ne kadar iyi bir gözlemci olduğunun kanıtıdır.

⁷⁸ http://tr.wikipedia.org/wiki/Gustave_Courbet

Res132, Gustave Courbet, "The Meeting: Bonjour Monsieur Courbet, 1854, TÜYB, Musée Fabre, Montpellier

Courbet'nin en meşhur resmi "Bonjour Monsieur Courbet"de(**Res 132**) Ressam yeni patronu güney Montpellier'den bir bankerin oğlu olan Alfred Bruyas'ı karşılamaktadır. Courbet yeni patronuyla iyi bir ilişki kurarak devlet yardımından böylece devletin baskısından kurtulmak istemektedir. Kendisini malzemeleri sırt çantasında dolaşan bir sanatçı gibi lanse eder tıpkı günümüzde patronlarıyla iş görüşmesine ellerinde bilgisayarlarıyla giden çalışanlar gibi. Bruyas Courbet'nin baskınlığı karşısında kontrollü ve biraz da mesafelidir Köpek bu karşılaşmanın barometresi gibidir. Genellikle köpekler yeni birini gördüklerinde heyecana kapılırlar ve çok hareketlidirler fakat burda sahibinin bir yansıması olarak köpeğin insan figürleriyle birlikte duruşu sanki onları saygıyla ve samimiyetle dinliyormuş havasındadır. Buradaki köpek figürü sanat tarihindeki en ünlü ve en sevimli örneklerinden biridir.⁷⁹

⁷⁹ Bkz (77) RUBIN, 26-30

Courbet'nin kendisi her ne kadar Empresyonist olmasa da dönemin tüm empresyonist ressamalarını doğrudan etkilemiştir. Empresyonist devriminden önce sanatçıların tarihsel yada edebiyattan veya doğayı idealize eden konular resimlemeleri beklenmiştir. Sanat Akademi tarafından yönetilir ve bu kurallar çok keskindir. Sembolik figürler ve hikayelerin illüstrasyonu genellikle ortaktır. Sanatsal özgürlüğe adım olarak yeni jenerasyondan sanatçılar kendi çevrelerinden ve hayatlarından konular uygulayacaklarını açıklarlar. Hayatın kendisinden direkt olarak çalışmakta ısrarcı olurlar özellikle de dış mekanlardan çalışırlar.⁸⁰ Doğal olarak hayvanlar da günlük hayatın temsilcileri olarak bu resimlerde karşımıza çıktıkları gibi aynı zamanda kendi başlarına anlam taşımışlardır. Onlar bu resimlerde genellikle tek başlarına anlam taşımalarının yanısıra sahipleriyle yani insan figürüyle olan ilişkileriyle gündeme gelmişlerdir.

Courbet'nin Empresyonistlere aynı dönem ressamaları olmaları ve aynı ortamları paylaşmaları hasebiyle çok etkisi olması sebebiyle örneğin **Monet** köpek figürünü çok nadir kullanan bir ressam olmasına rağmen yakın arkadaşı olan Courbet'den etkilenerek "Le Déjeuner sur l'herbe" resminde hem Courbet'nin kendisini resmin sağ alt köşesinde betimlemiş hem de köpek figürünü kompozisyonuna katmıştır. **(Res 133)**

Res 133, Claude Monet, Le Déjeuner sur l'herbe, 1865, TÜYB, Pushkin Museum of Fine Arts, Moscow

⁸⁰ A.g.k,2

Monet bu resmiyle Manet'nin resimlerinden farklılık arz etmiştir çünkü o dönemlerde soyadlarının benzerliğinden dolayı karıştırıldıklarından Monet kendisini Manet'den farklılaştırmak için “şehirdışı” hayatının ressamı olarak tanımlamak istiyordu, Manet ise “şehir” ressamıydı. Böylece **Manet**'nin “Music in the Tuileries Gardens” (**Res134**) resmindeki Parizyen entelejansına karşıt olarak, Monet'nin Paris hayatından uzak dağlık yerde yapılan bu pikniğin resmetmesinin sebebi de buydu. Zaten Manet 1862de bir mektup yayınlayarak kendisini modern Paris'in ressamı ilan etti. Monet ise kendini şehrin dışına yerleştirdi. Buna dayanarak resminde de Manet'nin resmindeki minik, boynunda kurdelesıyla oturan “şehirli” köpeğine karşılık Courbet'nin rustik köpeğinden etkilenerek yapılmış bir köpeği seçmesinden daha doğal ne olabilirdi? ⁸¹

Res 134, Edouard Manet, Music in the Tuileries Gardens 1862, TüYB, National Gallery, London

Monet'nin Empresyonist arkadaşı **Pierre-Auguste Renoir** da “sanatçı ve dostu” temasını Courbet'ye Manet'ye ve Monet'ye bakarak kullandı. “The Inn of Mother Antony” (**Res 135**)

⁸¹ A.g.k, 31-32

Res 135, Pierre-Auguste Renoir, The Inn of Mother Antony, 1866, Nationalmuseum, Stockholm

adlı resminde Renoir, Courbet'in "After Dinner at Ornans"’ından **(Res 136)**

Res 136, Courbet, After Dinner at Ornans, 1848-49, T      , Musee des Beaux-Arts, Lille

etkilenerek Marlotte yakınlarında bir tavernada arkadaşların ve ailenin kasabada akşam yemeğini violin eşliğinde yerken betimledi.Yerdeki sevimli köpek tatlı bir dokunuşu temsil ediyordu.Courbet bu resimden sonra kendini rustik kültürün temsilcisi olarak tanımlamıştır.Renoir Courbet'den nasıl etkilendiyse Courbet de resmini Velasquez'in Las meninas'ından etkilenerek yapmıştı.**(Res 137)**⁸²

Res 137,Diego Velazquez, Las Meninas, 1656, TÜYB, Museo del Prado, Madrid

Bunun gibi pek çok grup portresinde köpeğin varlığı ilk bakışta natüralizmin bir ögesi olarak görülebilir.Fakat buradaki köpek anlam olarak aynı zamanda Mother Antony'nin sanatçılara karşı duyduğu sıcaklık ve açık yürekliliğin bir timsalidir.Keza bu tablo sanatçıların günlük yaşamından bir kesitin resimsel ifadesidir.

Bu resimlerin en önemli özelliği ise sanatçılarla hayvanların dostluğunu betimliyor olmalarıdır. Tüm bu köpekler Velasquez'e kadar dayanan sanatçıların ne denli hayvansever insanlar olduklarının bir göstergesi gibidir.⁸³

⁸² Bkz (77) RUBIN,34

⁸³ A.g.k.,38-39

Gustave Caillebotte'nin güçlü geometrik "Pont de l'Europe" (**Res 138**)resminde ise

Res 138, Gustave Caillebotte, Pont de l'Europe, 1876, T    , Musee du Petit Palais, Geneva

birdenbire kendinizi köpeğini gezdiren adamın yerinde, resmin içinde buluverirsiniz. Pozisyonu itibarıyla ve sanatçının bir diğer resmi "Richard Gallo with his dog Dick at Petit Gennevilliers"dan (**Res 139**) etkilenerek köpeğin sahipli olduğunu yada onunla yürüdüğünü d ğ n rs n z. Tasması resimde görülmemekle beraber o dönemde şehirde sahipsiz şekilde dolaşan köpek pek raslanır bir şey değildi. Sanat i  yle bir kompozisyon oluşturmuştur ki asıl sahibinin siz olduğunu d ğ nd r r.⁸⁴

⁸⁴ Richard THOMSON, *The Image of the Dog in Late Nineteenth-Century French Art*, 331-32

Res 139, Gustave Caillebotte, Richard Gallo with his Dog Dick at Petit Gennevilliers, 1878, private collection

O zamanın modernleşen Paris'ini ifade eden resimde “flaneur” kavramının da resme dahil olduğunu görebilirsiniz.⁸⁵ **Degas**’nın “Place de la Concorde” (**Res 140**) resminde olduğu gibi Flaneur bir köpekle görüntülenebilir.⁸⁶

Res 140, Edgar Degas, Place de la Concorde: vicomte Ludovic Lepic and his Daughters, 1875, TüYB, State Hermitage Museum, St. Petersburg

⁸⁵ Carles BAUDELAIRE, *The Painter of Modern Life*, 7-9

⁸⁶ Bkz (77) RUBIN, 40

Fakat sanatçının resmindeki köpeğin sahibi belli değildir. Bu resmin en önemli özelliği bir film karesiymiş duygusu uyandırmasıdır bunun en kuvvetli destekleyicisi ise köpeğin ta kendisidir. Ayrıca eğer statik algılamayla bakılırsa vücut duruşu avlanma hazırlığındaki duruşudur bu da erkeğin bir kadını “avlama” prosesini sembolize eder ki resimdeki çifte atıfta bulunmaktadır.⁸⁷ Daumier’in aynı konuyu işleyen litografları mevcuttur⁸⁸

Res 141 & Res 142 Honore Daumier, M. Coqulet wanting to offer a bouquet of violets to Mlle. Palisandre... and without doubt M. Riflot the right of petition is sacred... 1839 Lithographs,

Manet, Degas, Caillebotte gibi şehir hayatını konu edinen ressamalar için “Flaneur” önemli bir modeldir. Baudelaire’in de “Le Peintre de la vie moderne” yazısında değindiği gibi flaneur-sanatçı arasında önemli bir benzerlik, durdukları noktadan toplumun sosyal ve psikolojik durumlarının izleyicisi olmalarıdır. Manet’nin “The Artist” adlı Marcellin Desboutsin portresi (**Res 143**)⁸⁹

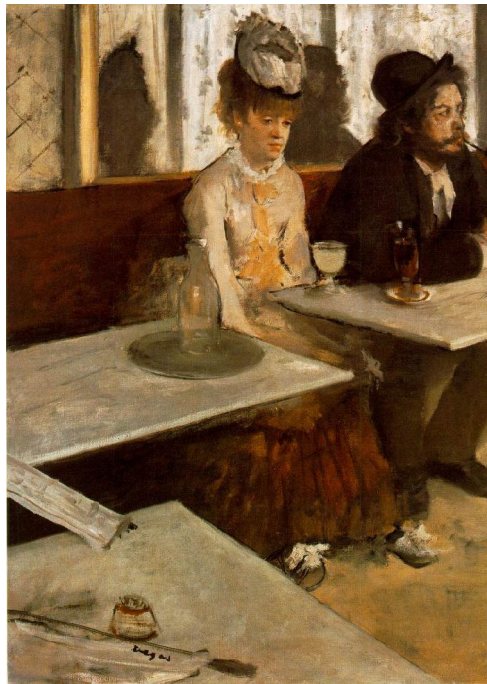
⁸⁷ Bkz(77)RUBIN,66

⁸⁸ A.g.k,45

⁸⁹ Bkz (85),BAUDELAIRE,7-9

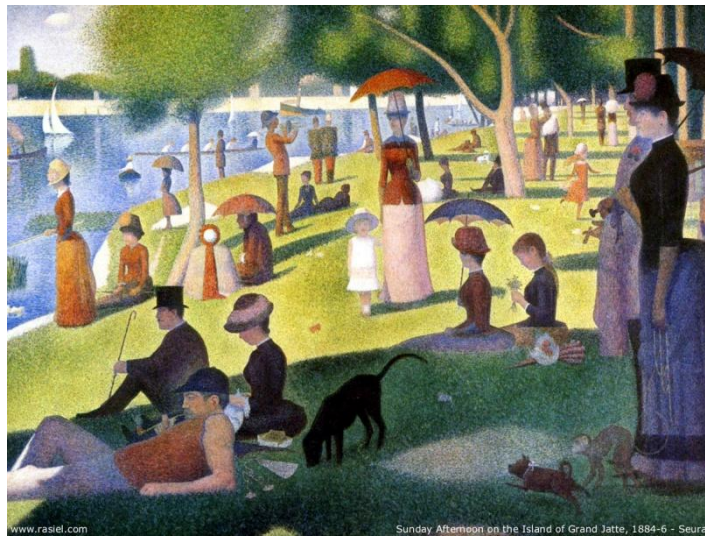
Res 143, Manet, The Artist (Marcellin Desboutsin), 1875, TÜYB, Museu de Arte Moderna, Sao Paulo tam da bu konunun başka bir varyasyonu gibidir. Desboutsin pek çok Empresyonistin arkadaşıdır. Degas'nın da çok ünlü resmi "Absinthe" de (**Res 144**)

Res 144, Degas, In a Cafe (Absinthe) 1875-76, TÜYB, Musee d'Orsay, Paris

aktris Ellen Andre'nin yanında her flaneur-sanatçıda olduğu gibi izleyici olarak camdan dışarı bakar. Her iki resimde de Desboutin'in piposu vardır, bohem bir tarzda giyinmiştir, Manet'nin resmi Courbet'nin köpeğiyle oto-portresinin şehirli versiyonudur. Şehirli modern hayatın akışına rağmen sanatçı yalnızdır, sadece köpeği ona dostluk eder neredeyse sanatçının amblemi haline gelmiştir. Zaman içinde hayvanlarla sanatçılar arasındaki bağ kaçınılmaz olmuştur. Desboutin'in köpeği ilk bakıştaki anlamından çok daha derin manalar içerir. Rahat tavırda boyanmış olması da sanatçılarla hayvanları arasındaki doğallığın bir göstergesi olarak algılanabilir.⁹⁰

George Seurat'nın "A Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte" (**Res 145**) si ise Empresyonist spontaneliğinden ve "anı yakalama" idealinden oldukça farklı bir çalışmanın ürünüdür. 1886da yani Empresyonistlerin tanışmasından yirmi yıl ve ilk sergilerinden oniki yıl sonra genç Seurat Empresyonizme bir reform getirmek isteyerek "puantilizm" i oraya koydu, bu teknik zamanın pek çok "anlarını" tek bir basit ve donuk imaja sığdırmak amacıyla yapılmıştı.⁹¹

Res 145, George Seurat A Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte, 1866, TŪYB, Art Institute of Chicago

Seurat'nın köpek seçimleri pek çok bakımdan ele alınabilir. Seine nehrinin ortasındaki dar uzun adada orta sınıf Parislileri görürüz. Bu resim onun jenerasyonunun "La Grenouillère" resimlerinin başka bir versiyonudur. 1869'da Renoir ve Monet yan yana Paris yakınında Seine

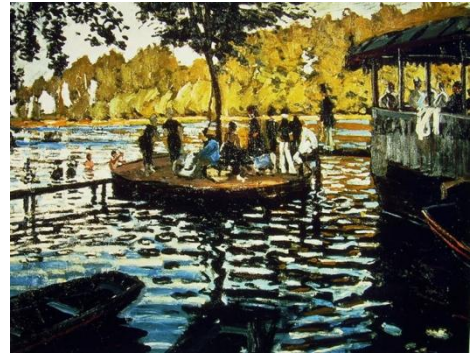
⁹⁰ Bkz (77) RUBIN, 44-46

⁹¹ A.g.k, 48

kıyısındaki plaj La Grenouillère'yi resimlemişlerdir. Empresyonizmin kaidelerini resimlerine taşımak için çok uygun olan bu kıyı onlar için çekici bir nokta olmuştur. Enteresan olan bir diğer noktaysa Monet'nin bu resimlerde köpek figürünü hiç dahil etmemesi Renoir'ın ise hayattan bir parça olarak kabul ettiği bu canlıyı her resminde kullanmasıdır. **(Res 146 & 147)**

Res 146, **Renoir**, La Grenouillere 1869

Res 147, **Monet**, La Grenouillere, 1869

Bir diğer empresyonist Boudin de dış mekanda köpeklerle beraber insan manzaraları yapmıştır. “Empress Eugénie and Her Suite at Trouville” resminde üç ayrı cinsten köpeği kalabalığın yanında görürüz. Köpekler kesinlikle o dönem Burjuva hayatının bir parçasıdır. **(Res 148)⁹²**

Res 148, Eugene Boudin, Empress Eugénie and Her Suite at Trouville, 1863, TÜYB, Burrell Collection, Glasgow

⁹² Bkz (77) RUBIN, 82

Seurat'nın resminde ise anneler çocuklarıyla seçkin çiftlerle bir araya gelmişlerdir. Maymun ve kurdeleli küçük köpek sağ taraftaki çifte aittir ve kadının toplumsal statüsünün sembolize ederler. Küçük olan resmin ortasında pek çok köpeğin yaptığı gibi yerleri koklayan kuzenine doğru koşar. Bu resim için yaptığı diğer bir çalışmada köpeği ıssız bir ortamda yalnız bir figür olarak ele almıştır. **(Res 149)**

Res 149, Seurat, Drawing of a Dog for La Grande Jatte, Conte crayon, 1884-85, British Museum, London

Bu resim köpek sembolizminin temel teorisini oluşturur, bu da “yalnızlık” yada “evsizlik, yersiz yurtsuzluk” temasıdır.⁹³ Richard Thomson sanat ve edebiyatta köpeğin ne şekilde kimsesizliği sembolize ettiğini ve bu “halin” toplumsal göndermesini anlatmıştır.⁹⁴ Tasmatsız köpekler genellikle sokak köpeğidir yada yanında fakir, kimsesiz bir sahibi vardır. Bu açıdan bakıldığında sanatçının bu siyah köpeği toplumdaki “tasmalı” süslü köpeklere bir kontrast oluşturarak burjuvaizme göndermede bulunmaktadır. Böylelikle sanatçının dünya görüşünü ve sanatsal manifestosunu, diğer Empresyonist resamlara göre daha demokratik ve keskin bir noktada durduğunu görerek anlarız.⁹⁵

Köpeklerin rolünü genç döneminde ve sonraki yıllarda yaptığı iki başarılı kompozisyonla ifade eden bir diğer ressam **Paul Cezanne**'dir. “A Modern Olympia” isimli 1873 tarihli resminde sanatçı kendisini lux bir mekanda çıplak bir modeli incelerken resimlemiştir. **(Res 150)**

⁹³ A.g.k 49

⁹⁴ Bkz (84) THOMSON, 334

⁹⁵ Bkz (77) RUBIN, 50

Res 150, Paul Cezanne A Modern Olympia, 1873, musee d'Orsay, Paris

Karikatürize ettiği kedi benzeri bir köpeği kompozisyonuna dahil etmiştir. Köpek olduğunu boynundaki kırmızı kurdeleden anlarız. Bu hayvan 18.yyda erotik resimlerdeki kadınların oyun araçlarına gönderme yapar. **(Res151)**

Res151, Fragonard, the Ring Bisquit: Young Girl Playing with a Dog on her Bed, 1775

O resimlerde köpekler daha önceki anlamlarından farklı olarak “salt cinselliği” sembolize ederler, Manet’nin Olympia’sından ayrı olarak burada izleyici direkt olarak “köpek” figürüne takılır.

Bu sahnenin pek çok açıdan anlamlandırılması mümkünse de en fazla Cezanne’nin Manet’nin güçlü baskısından kurtulmaya çalışarak kendi yeteneği ve bağımsızlığını gösterme çabası olarak karşımıza çıkar. Manet’nin kedi figürünü kullanarak keskin bir gerçekçilikle resimlediği Olimpiyasına göre Cezanne heyecanını ve tutkusunu ifade eden kişisel sanatını oluşturduğunu görürüz. Hayvanın oradaki problematik varlığı sahibinin model mi yoksa sanatçı mı olduğuna sorunsalına gönderme yapar. Bununla beraber daha pek çok çözümsüzlüğü içerir. Genç dönemindeki bu resimlerinde sanatçı solundaki natür-mortla erotik subjeler mi kullanacaktır yada sağındaki kocaman çiçek demetiyle daha gerçekçi bir akımı mı izleyecektir? Geçmişin sembolik stratejileriyle Manet’nin akımıyla mı mücadele edecektir yahut daha az tanınan Monet ve Pissaro gibi arkadaşlarını takip edecektir.

Bu sorulara en iyi cevabı, yıllar sonra arka planda köpek figürünü kullanarak yaptığı, tüm kariyerinin bir özeti diyebileceğimiz “Large Bathers” resminde **(Res 152)** bulduğumuzu görürüz.

Res 152, Paul Cezanne, Large Bathers, 1895-1906, TüYB, Barnes Foundation, Merion, Pennsylvania

Ölümüne kadar yıllarca çalıştığı bu resminde insan ve doğanın eski zamanlara dayanan metaforik anlatımı vardır. Burada arka plandaki köpek biçimi bir boşluğu doldurarak bulut görevini mi görmektedir? Yoksa klasik sanata göndermede bulaunarak av tanrıçası Diana’yı mı temsil etmektedir? Yahut da sadece doğal bir varlık olarak piknik temasına hizmet

eden bir figür görevini mi görmektedir?Büyük olasılıkla cevap bunların hepsi belki de daha fazlasıdır.Yıllar önce yaptığı resminden farklı olarak burda onlara duyduğu sevgiyi etkili bir anlatımla doğal olanın ideal olanla,moderniteyle geleneksel olanla ilişkisiyle gözler önüne serer.Köpek onun bu resimlerinde önceki resminden ayrı bir anlam içerir:dişiler arasında erkekliğin sembolüdür ve dışardan eklemlenmemiş,doğayla bütünleşmiş haldedir.⁹⁶

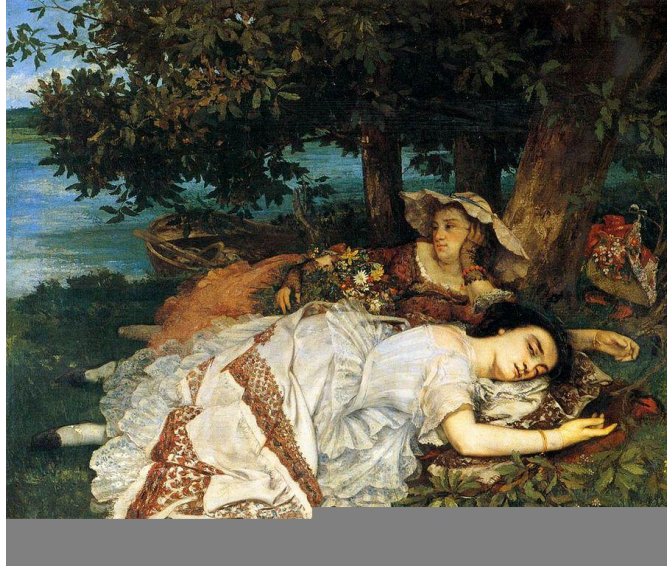
Yıkılan kadınlar teması sanat tarihinde pek çok kez ele alınmış bir temadır. Örneğin Renoir'ın erken döneminde yaptığı "Bather with Griffon"(Res 153)tamamen Courbet'nin "The Young Ladies of the Banks of the Seine"resminden esinlenerek yapılmıştır.

Res 153,Pierre-Auguste Renoir,Bather with Griffon,1870,TÜYB,Museu de Arte Courbet'nin kopmozisyonunda hanımların hallerinden dolayı alt tabakadan oldukları hatta lezbiyen oldukları tahmin edilir.Fakat arka plandaki sandalda bir erkek şapkası bulunması bir erkeğin varlığını hatta bu erkeğin Courbet'nin kendisi olabileceğini düşündürür.Renoir'ın resminde ise ayakta duran genç hanım-aynı zamanda Venüs'e gönderme yapar-çıplak olmasına rağmen köpeğin varlığı yüzünden daha masum bir atmosfer yaratır.Köpeğin buradaki varlığı resmin anlamını tamamen değiştirmiştir!⁹⁷

⁹⁶ Bkz (77) RUBIN,51-53

⁹⁷ A.g.k,84-85

Res 154 Courbet,The Young Ladies of the Banks of the Seine,1856-57,TÜYB,Musee du Petit Palais

Empresyonistlerin pek çoğu insan-köpek dostluğunu tuvallerine taşımış,onları evlerinin bir üyesi olarak görmüşlerdir.Köpekleri çocuk gibi sevilen hatta çocuklar tarafından çok sevilen masum canlılar olarak ele almışlardır.Erken dönem Empresyonistlerden Prusya savaşında hayatını kaybeden ressam Frederic Bazille de bu konuyu “Family Reunion on the Terrace at Méric” resminde çocuklar ve köpeklerin birbirlerine düşkün dünyasını yetişkinlerden ayırarak oluşturduğu kompozisyonuyla vermiştir.**(Res 155)**

Res 155,Frederic Bazille,Family Reunion on the Terrace at Méric,1867,TÜYB,Musee du Petit Palais

Res 156, Degas, The Bellelli Family, 1858-60, Musee d'Orsay Paris

Yaşlılık dönemlerinde köpeklerden pek hoşlanmadığı bilinen Edgar Degas bile bu konuyla ilgilenmiş, köpeklerin resimdeki varlığının sahiplerinin hayatının bir göstergesi olduğuna işaret etmiştir

Köpeğin en önemli özelliklerinden biri de ailenin bir bireyi olmasıdır. Sanki evin çocuklarından biriymiş gibi algılanırlar. Bu konuda Degas'ın ünlü tablosu en etkili örneklerden biridir. "The Bellelli Family" tablosunda **(Res 156)** köpeği ayırt etmek aslında oldukça güçtür. Çünkü resmin sağ en alt köşesinde başı bile resmin içinde olmadan kompozisyona dahil edilmiştir. Gerçek "an"a gönderme yapmak ve fotoğraf makinesi etkisi yaratmak üzere bu şekilde alınmış olduğu tahmin edilir. Bu tablonun pek az kişi tarafından bilinen dramatik bir hikayesi vardır. Köpeğin bu şekilde kesilmesi aynı zamanda bu hikayeyi de pekiştirmek için kullanılmış olabilir. Sanatçının teyzesi Laura babasını yeni kaybetmiş olduğu için siyahlar içerisinde, Degas'ın da büyükbabası olan bu adamın portresi duvarda asılıdır, Giovanni Bellelliye oturmuş gazete okumaktadır. Ailesinden ruhen çok uzakta olduğu her halinden bellidir. Ailenin köpeği dayanılmaz atmosferden kaçmak istemektedir çünkü köpekler sezgileriyle sahiplerinin içinde bulunduğu durumu anlarlar. Luranın büyük bedenine dikkatlice bakıldığında sevgisiz ve mutsuz bir evliliğe rağmen üçüncü çocuğuna hamile olduğu fark edilir. Kısacası bu aslında mutsuz bir ailenin Degas'ın gözünden tuvale aktarılmış halidir dersek yanlış olmaz.⁹⁸

⁹⁸ Bkz (77) RUBIN, 58-59

“A Carriage at the Races” resminde çocukluk arkadaşı Paul Valpinçon’u ailesiyle birlikte resmetmiştir.**(Res 157)**Yeteneğini öyle başarılı bir şekilde kullanmıştır ki,aile kavramını sevimli ve sıcak bir ifadeyle resmetmiştir.En dikkat çeken figür ise arabanın üzerinde arkadan görünen köpek figüründen başkası değildir.Bulldog cinsi olduğunu anladığımız bu köpek aynı at yarışlarının bir gösterge olması gibi Fransız burjuva sınıfının zevkini ifade ederek Valpilçon’un sosyal statüsüne gönderme yapmaktadır.Aynı zamanda buradaki köpek sahibi gibi aileyi koruyucu bir rol üstlenmiştir fakat aynı zamanda yeni doğan bebek onun yerine geçmiş olmakta ve onun için bir tehdit oluşturmaktadır. Fakat sahibiyile aynı seviyede bulunmasıyla da onunla ne kadar yakın olduğunun ifadesi dikkati çeker.⁹⁹

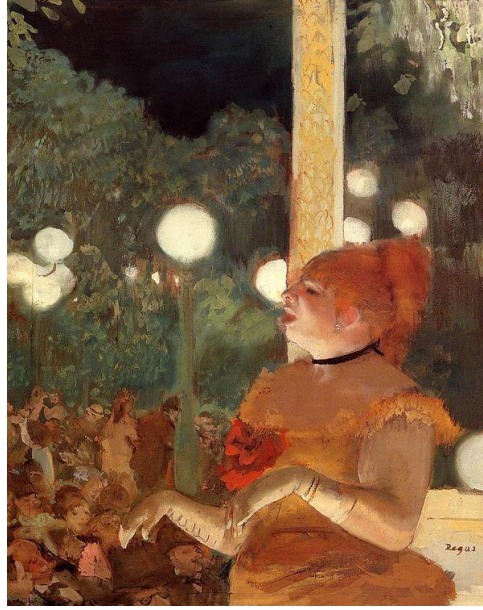

Res 157,Degas,A Carriage at the Races,1869,TÜYB,Museum of Fine Arts,Boston

Evlenmemiş bir adam olan Degas’nın hayvanlardan hoşlanmadığı kadar kadınlardan ve hatta çocuklardan da hoşlandığı pek söylenemez.Balerina serilerinde kadınları itici hatta hayvansal bir fizikte betimlemiştir. Buna bir diğer kanıt “Song of the Dog” resminde görülür.**(Res 158)**Bir kabare şarkıcısı köpek pozisyonunda şarkı söylerken ifade etmiştir.O dönem Darwin’in bilimsel çalışmalarına dayanarak insanların karakterlerinin yüzlerinden okunabileceğine inanır.Bu açıdan bu resim enteresan bir göndermede bulunmaktadır.¹⁰⁰

⁹⁹ A.g.k,64-65

¹⁰⁰ A.g.k,71

Res 158, Degas, The Song of the Dog, 1878, TÜYB, Private collection

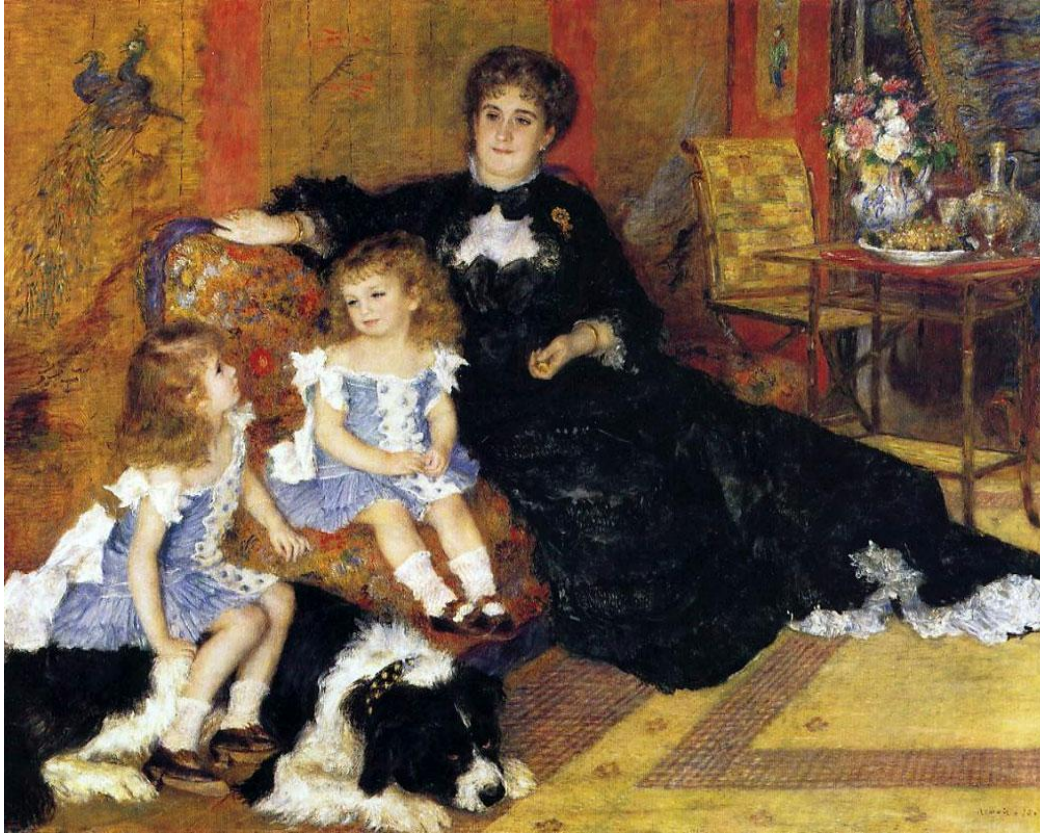
Empresyonistlerin içinde köpeği en fazla kompozisyonlarına katan ve onu hayatın bir parçası olarak algılayan, onlara sevecen bir rol yükleyen ressam Renoir'dır. Sanat tarihinde küçük köpek cinsleri her zaman hanımlara ithaf edilen canlılardır. Özellikle o dönem burjuva hayatının neredeyse bir sembolü haline gelmişlerdir. "Luncheon of the Boating Party" (**Res 159**) adlı kalabalık resminin detayında sonradan eşi olacak olan Aline'ın küçük köpeğini ne denli sevgi ve sevecenlikle ellerinin arasında tuttuğunu görür, o sıcak duygu ifadesine şahit oluruz.¹⁰¹

Res159, Renoir, Luncheon of the Boating Party, 1880-81, TÜYB, Phillips Collection, Washington D.C.

¹⁰¹ A.g.k, 95

Sanat tarihinin en önemli köpeklerinden birini Porthos'u,Charpentier ailesinin bir ferdi olarak resmetmiştir.(Res160)

Res160,Renoir,Madame Charpentier and her Children,1878,TÜYB,The Metropolitan Museum of Art,Catharine Lorillard Wolfe Collection,Wolfe Funde.

Bu cins köpek daha önce değindiğimiz ressam Edward Landseerin resimlerinde öylesine çok yer almıştır ki adı Landseer Newfoundland olmuştur.Köpekler içinde en sevilen türlerden biridir.Porthos'un sahibi Georges Charpentier Realizm ve Naturalizm edebiyatının yayıncılarından ve tabii ki Renoir'ın dostudur.Bu resmiyle Renoir sanat çevrelerine girmeyi başarmış ve saygınlığı artmıştır.Burada köpek diğer bazı resimlerde taşıdığı anlamdan farklı olarak bu ailenin temel taşlarından biridir.Evin reisinin resimde olmamasından dolayı onun aile kavramına işaret eder.¹⁰²

¹⁰² A.g.k,90-91

Renoir'ın köpek figürüne yüklediği anlamdan hiç de farklı çalışmayan başka bir ressam daha vardır.O da Degas'ın da yakın dostu Amerikalı kadın ressam **Mary Cassatt**'tır.Başarısını çocukları ve aileleri resmetmekteki yeteneğinden elde etmiştir.Onun "Little Girl in A Blue Armchair"(Res 161) resminde küçük kız mavi koltukta okuldan gelmiş yorgun bir şekilde oturmakta ve küçük dostunun uyuklamasını seyretmektedir.Öylesine hayatın içinden bir enstantanedir ki en ufak bir harekette köpek gözlerini açacak,sanki bir film gibi devamını seredecekmışiz gibidir.¹⁰³

Res 161,Mary Cassatt,Little Girl in a Blue Armchair,1878,TÜYB,National Gallery of Art,Washington D.C.

Empresyonistlerde pek de sık rastlamadığımız kadın ressamlardan bir diğeri **Berthe Morrisot** da resimlerinde çocukları kullandığı kadar köpekleri de kullanmıştır.Yeğeni Paule Gobillardı kucağında köpeğiyle resmettiği "Young Woman with a Dog" fırçavuruşlarındaki ustalığıyla da dikkati çeker.(Res 162)

¹⁰³ A.g.k,99

Res 162, Berthe Morrisot Young Woman with a Dog, 1887, TÜYB, Armand Hammer Museum, L.A

Sanatçının bir diğ er resmi ise Young Woman with Greyhound'dır. **(Res 163)**

Res 163, Berthe Morrisot Young Woman with Greyhound, 1893, TÜYB, Musee Marmottan, Paris

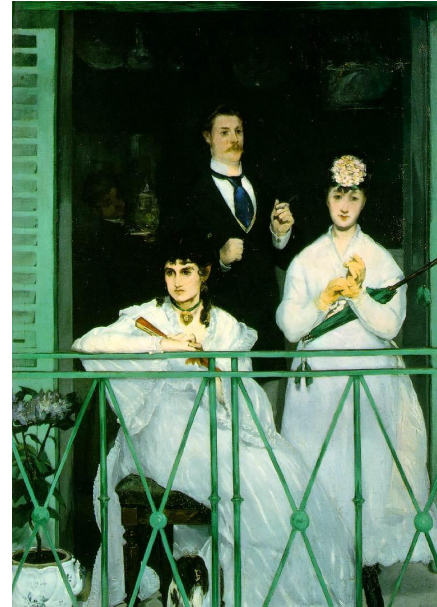
Berthe Morisot hemen hemen tüm resimlerinde köpek figürünü kullanmıştır. Genellikle resimlerinde beyaz bir terrier vardır sadece kızı Julie Manet'nin "The Young Woman with Greyhound" resminde kahverengi tazıyı dahil etmiştir.

(Morisot Eduard Manet'nin kardeşi Eugène Manetle evlidir.) "Laertes" adındaki bu köpeğe ismini Hamlet'ten esinlenerek aile dostları Stéphane Mallarmé vermiştir. Julie bu resimde siyahlar içerisindedir çünkü babasını kaybetmiştir. Laertes'in varlığı onu rahatlatmakta babasının hatıralarına götürmektedir. Bir kez daha köpeğin insanın ne derece yakın dostu olduğunu, onunla mutlu ve hüzün anlarını paylaşan bir canlı olduğunun güzel örneklerinden biridir.¹⁰⁴

Manet'nin "The Balcony" resmi ise Morisot'un köpek insan ilişkisinden başka bir enteresan bağ önerir. **(Res 164)** Bu resimde bir grup Parisli bir apartmanın balkonundan dışarıya bakmaktadır yanlarındaysa başında kurdelesıyla ufak bir köpek bulunur. Tüm bu figürler aslında Manet'nin arkadaşları ve akrabalarıdır. Bu resmiyle Manet İspanya ziyaretlerinde görüp etkilendiği ve diğer resimlerinde de öykündüğü Goya'nın "Majas on a Balcony" **(Res 165)** resmine atıfta bulunmaktadır. Fakat anlam bakımından onunla kontrast oluşturur. Buradaki köpek Burjuva hayatının bir sembolüdür çünkü bu cinsler genellikle bu hanımların kucaklarını süslerler.¹⁰⁵

Res 165, GOYA, Majas on a Balcony

Res 164, MANET, The Balcony,

¹⁰⁴ A.g.k,103-105

¹⁰⁵ A.g.k,106-107

Sanatçının bir diğer ünlü tablosu The Railroad: Gare Saint-Lazare'da (Res 166) kendisinin ünlü resmi Olympia'da modellik yapan Victorine Meurent tren raylarını izleyen Monet'nin arkadaşı Alphonso Hirsch'in kızına dadılık yaparken resimlenmiştir. Kucağındaysa dünya tatlısı bir köpek yavrusu vardır. Bu küçük köpek Olimpiya'daki kedinin aksine onun dadılık görevine vurgu yapmaktadır, bununla beraber hoş bir hanım olarak randevulara kapalı da değildir. Manet'nin köpeğin o masum ifadesini resmetmekte başarılıdır.¹⁰⁶

Res 166, Manet, The Railroad: Gare Saint-Lazare, 1872-73, TüYB, National gallery of Art, Washington

Empresyonistlerin yanı sıra post –empresyonistlerin resimlerinde de köpek figürü bulunduran bazı örneklerle rastlarız. Örneğin iyi bir gözlemci olan Van Gogh'un köpek figürünü de desenine aktarırken renkli resimlerindeki gibi hayvanın duygusunu birebir bize aktarıldığını görürüz. (Res 167)

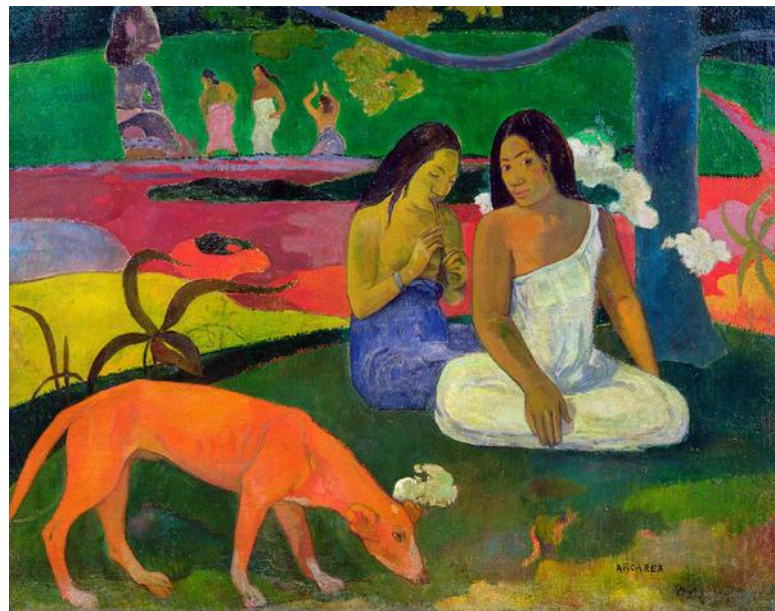
Köpek bu resimde kızgındır ama aynı zamanda naif ve kırılgan bir hali vardır, hayatla mücadele ediyor olduğu her halinden bellidir tıpkı sanatçının kendisi gibi. Bu bağlamda düşünüldüğünde Van Gogh'un bu yegane köpek içeren yapıtı aslında olduğundan çok daha derin anlamlara gönderme yapmaktadır.

¹⁰⁶ Bkz (77), RUBIN, 101

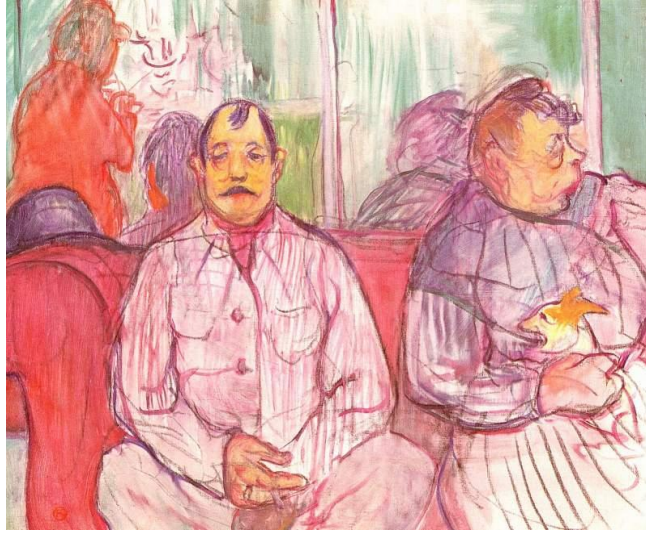
Res 167, Van Gogh, Dog, desen

Bunun yanı sıra Gauguin'in tablolarının bazılarında da köpek figürüne rastlarız. "The Red Dog" adlı tablosunda köpeği kompozisyonun en önüne yerleştirmiştir. **(Res 168)** Adından da anlaşılacağı gibi bu resim kırmızı köpeğin resmidir, tüm atmosfere uyumlu olarak sakın kendi halinde bir havası vardır.

Res 168, Gauguin, The Red Dog, 1892, Tüyb, Musée d'Orsay, Paris

Lautrec çok başarılı bir biçimde gözlemlediği pavyonlar serisinde hayatın ayrılmaz bir parçası olan köpek figürüne de doğal olarak yer vermiştir. “Monsieur, Madame and the Little Dog” resminde adıyla da belirlemiş olduğu gibi bu resim üçünün portresidir. **(Res 169)**

Res 169, Lautrec, Monsieur, Madame and the Little Dog 1893, kağıt ÜYB

Bu resimde de hayattaki gibi köpek öylesine canlı öylesine yaşayan bir varlıktır ki monsieur onun yanında daha cansız ve durgun kalmaktadır. Ona doğru havlamasıyla sanki dalgın olan monsieurü hayata katılmaya çağırmaktadır.

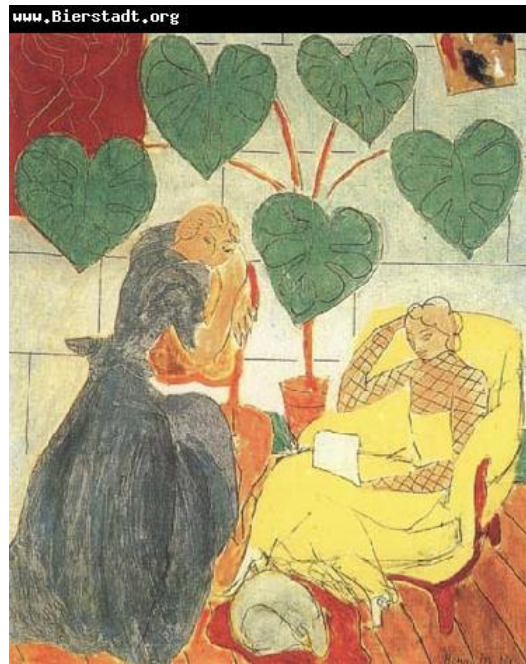
Res 170, Lautrec, Lady with a Dog, 1891, Kağıt ÜYB, national Gallery of Art, Washington D.C.

“Lady with a Dog”resmindeki köpek betimlemesi ise kusursuzdur.(Res 170) Bununla beraber fovistlerin en önde gelen ismi **Matisse**’in de köpeği resmettiği eserleri vardır.

Res 171, Henri Matisse. Interior with Dog. 1934. The Baltimore Museum of Art: The Cone Collection, formed by Dr. Claribel Cone and Miss Etta Cone of Baltimore, Maryland,

“Interior with Dog” da kendi yorumuyla kompoze ettiği mekanı köpek figürüyle adeta süslemiştir.(Res 171) “Two lady with a dog”ta ise köpeğin insanla dostluğunu yansıtmıştır.(Res 172)

Res 172, Henri Matisse Two Female Figures and a Dog

Andre Derain ise kendi uslubuyla köpeğinin portresini yapmıştır. **(Res 173)**

Res 173, Derain, the painter's dog 1915, Musee d'Art Moderne, Donation Levy, Troyes, France

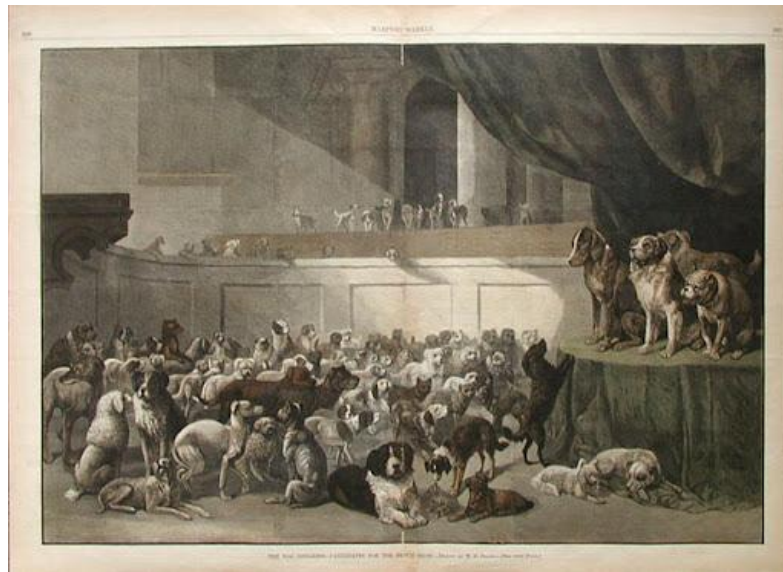
Maurice de Vlaminck de köpek figürünü kendi yorumuyla kullanmıştır. **(Res 174)**

Res 174, Vlaminck, Woman with a Dog, 1906, TŪYB, Private Collection, Courtesy Barbara Divver Gallery, New York.

5.MODERN RESİM SANATINDA KÖPEK FİĞÜRÜ

En yakın arkadaşlarımız olarak köpekler sanatçıların topluma göndermek istediği mesajlarda sosyal adaletsizliğe atıfta bulunma veya karşı çıkış için oluşturdukları eserlerinde asaletin, sevginin ve cesaretin sembolleri olarak hayvanlarla aramızdaki ezeli bağı bize hatırlatmak üzere karşımıza çıkarlar (George Orwell'in Hayvan Çiftliği gibi hayvanlar arası ilişkiler üzerinden insanlara gönderme yaptığı gibi) yahut da çok ciddi olaylar karşısında bizi gülümseten canlılar olarak görünürler. İnsana özgü olguları hayvanlara adapte etmek modern sanatta gündeme gelmiştir. "The Dog Congress" resminde **William H.Beard**'ın yaptığı gibi.(Res 175)Bu resimde Amerikalı yetenekli bir hayvan ressamı olan Beard Wall Street'i köpekleri kullanarak çok başarılı bir biçimde hicvetmiştir.¹⁰⁷

Res 175,W.H.Beard,The Dog Congress,1876,TÜYB,Wadsworth Atheneum Museum of Art,Hartford

Bir diğer hayvan ressamı Alman **Wilhelm Trübner** ise "Crossing the Rubicon" resminde köpeği Caesar'ı kullanarak sanat tarihinden unutulmaz bir karakter olan Caesar'a gönderme yapmıştır. (Res176) O dönemlerdeköpeklerin adları Diana, Jupiter,Pompey konulmaktadır.Bu yüzden Trübner'in bu gülümseten yaklaşımını o dönemin illüstratörleri de kullanır.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Bkz (45)ROSENBLUM,74

¹⁰⁸ A.g.k,75

Res 176, Wilhelm Trübner, Crossing the Rubicon, 1878-79, TÜYB, Staatliche Kunsthalle, Karlsruhe

Eğer bir köpek Caesar'ın rolünü oynayabiliyorsa pekala **Jean-Léon Gerome**'un resmindeki gibi iki ayağı üzerinde duran gözlüklü bir Fransız bir beyefendisini de canlandırabilir. Sanatçı döneminin katı akademisyen isimlerinden biri olmasına, önceki yıllarında Oryantalist resimler üretmesine ve akademik anlayıştaki bu resimlerinde köpeği kendi anlamında bolca kullanmasına karşın(**Res 177**)

Res 177, Jean-Léon Gerome, An Arnaut Guard Blowing Smoke at his Dog, 1882, TÜYB

son döneminde böyle bir çalışma yapmıştır.(Res 178)

Res 178, J.L. Gerome, Optician's Sign, 1902, TÜYB, Özel Koleksiyon

Gerome öylesine radikal bir akademisyendir ki o dönemin Fransız Başbakanı Emile Loubet kendisini Empresyonistlerin 1909'daki Paris Sergisine dikkat etmesi için uyarmıştır. Fakat bundan sadece iki sene sonra yetmiş sekiz yaşındaki Gerome tüm bu anlayışa karşıt böyle bir resim üretmiştir, bunun da sebebi o dönem Dadaizm ve Sürrealizm rüzgarının esmesi olarak bağlamlandırılabilir. 1902 yılında Paris belediyesi sanatçılar arasında şehrin sembolü olacak afiş yarışması düzenlemek istemiştir ki bu çok eski bir gelenektir. (Watteau'nun ve Gericault'un bu konuda şimdi müzeleri süsleyen pek çok eseri vardır.) Akademik kariyerinin zirvesindeki Gerome da bu yarışmaya katılmış kendisini bu konuda olabildiğine özgür hissederek bir

gözlük dükkanı konseptini düşünmüştür. Fransızca'da "optician" gözlük satıcısı anlamındadır fakat aynı zamanda okunduğu vakit Picasso'nun ve Braque'ın kübist resimlerindeki yazılarına gönderme yaparak yazdığı "O PTI CIEN" yani "Au petit Chien" yazımıyla bir küçük köpek anlamına gelir.

Burada terrier cins köpek sanatçının hiperrealist uygulamasıyla iki boyutlu kırmızı bir çizgi üzerinde durmakta boşlukta yüzen bir varlık olarak gözlükleri satmayı amaçlamaktadır. Oryantal bir çerçevenin üzerinde köşelerde iki adet dürbün ve altta bir adet gözlük kondurulmuştur. Yine çerçevenin üzerinde kocaman bir göz,köpeğin üzerinde de bir çift göz imgesi hipnotize etmek istercesine bize bakarlar.Buna çok benzeyen başka bir resmi daha sonra Salvador Dali'nin yapmış olması hiç şaşırtıcı değildir.¹⁰⁹

Picasso'dan bahsetmişken sanatçının küçük bir çocukla köpeğin dostluğunu işlediği "The Boy with Dog" resmi çok ünlüdür.**(Res 179)**

Res 179,Picasso,The boy with a dog,1905,

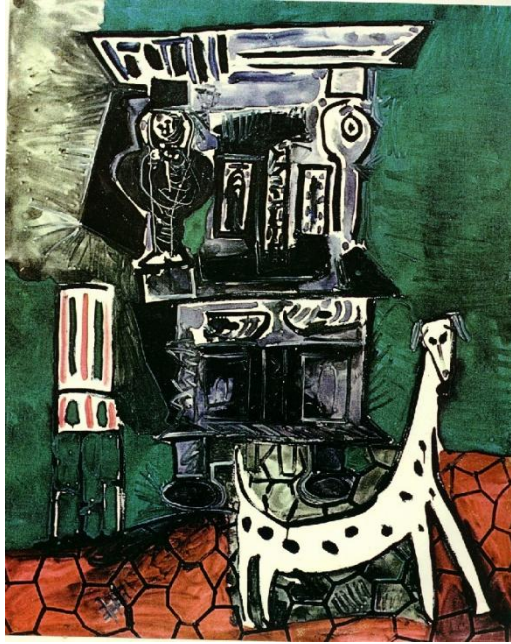
¹⁰⁹ A.g.k,76

Bu resim Picasso'nun 1905 tarihli Sirk resimleri kapsamında değerlendirilebilir ve aynı konunun orijinal çeşitlemelerinden biridir. Bu çalışması birçok sirk sanatçısını resmettiği bir grup resimden oluşur. Genç çocuk burada dokunaklı bir melankoli içinde uzaklara bakar. Bu atmosferi kullandığı mavi gri renkler destekler, aralarda kullandığı pembe tonları sanatçının Pembe döneminin habercisi gibidir. Aynı seriden yaptığı "Two Acrobats with a Dog" resminde de köpek figürünü kullanmıştır. **(Res 180)**

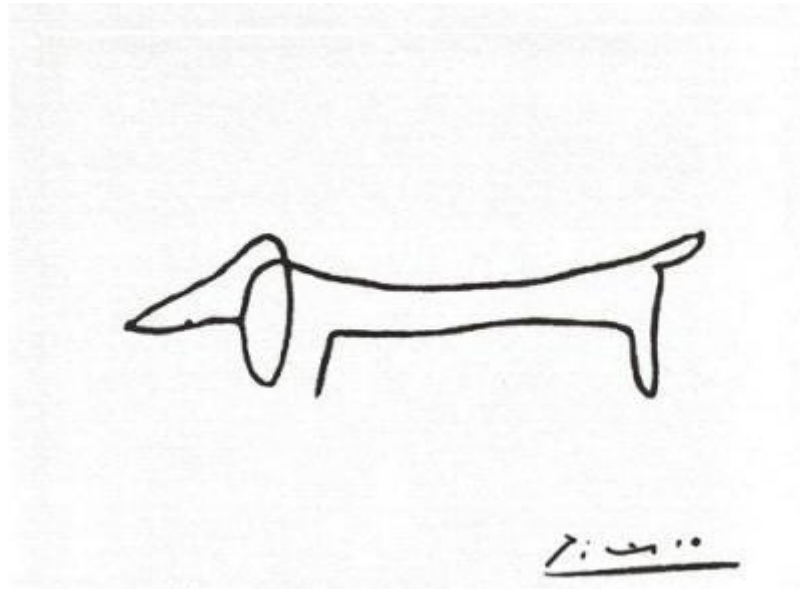
Res 180, Picasso, Two Acrobats with a Dog, TüYB

Kendisi de bir köpek sever olan Picasso daha sonraki dönemlerinde ise köpeği bambaşka bir şekilde tanımlamıştır. **(Res 181)**

Res 181, Picasso, Buffet Henry and Armchair with a Dog

Sanatçının köpek figüründe geldiği son nokta da kendi köpeğinden esinlenerek yaptığı "The dog" resmidir. **(Res 182)**

Res 182, Picasso, The dog

I. Dünya savaşı patlak vermeden önce, köpekler de insanlar gibi sanat aracılığıyla makine yada gizemli varlıklar gibi değişik transformasyonların öznesi olmuşlardır. Öncelikle ilk klasik modernist köpek imajı İtalyan Fütürist **Giacomo Balla**'nın köpeğidir. **(Res 183)**

Res 183, Giacomo Balla, Dynamism of a Dog on a Leash, 1912, TÜYB, Albright-Knox Art Gallery, Buffalo

“Dynamism of a Dog on a Leash” isimli bu resminde Balla, yeni icat edilmiş sinema ve X-ray ışınlarına veya hızlı bisikletlere gönderme yapmak istercesine resimlemiştir. Kırık çizgiler ekleyerek fizik bilgisini ortaya koymaya çalışmıştır. Burada Tuscan sahilinde köpeğini gezmeye çıkarmış bir kontesle köpeği tema olarak alınmıştır. Sanatçı uzam, zaman ve ivme olgularını göz önünde bulundurarak kısa bacaklı köpeğin ki kısa olduğu için kontesin adımlarına yetişmek için daha hızlı yürümek zorundadır-koşmasının, hayvanın kuyruğunu sallamasının ve tasmaına bağlı zincirinin sallanmasının ritmini yakalamaya çalışmıştır. Bu eseriyle Futurist anlayışın ironic fakat aynı zamanda başarılı örneklerinden ve en ünlülerinden birini oluşturmuştur.¹¹⁰

Bazı ekstrem akımlar zıtlarını yaratırlar. Tıpkı Balla'nın hayat görüşüne karşı, I. Dünya Savaşı kurbanlarından genç yaşta hayatını kaybeden Alman ressam **Franz Marc**'da olduğu gibi. Sanatçı insan figürü, çoğunlukla da nü çalışmasına rağmen asıl tutkusu hayvanlar üzerinedir. Zira onların endüstrinin tehditine karşı doğayla uyum yakalamakta birebir köprü

¹¹⁰ Bkz.(45)ROSENBLUM,78

oluşturduklarını düşünmüştür. Stubbs ve Gericault'un vermeye çalıştığı insanların sahteliğine karşıt olarak hayvanların gerçeğin birer aynası olma misyonunu benimsemesinin yanısıra onlardan bir adım öteye giderek spiritüel bir rol yüklemiştir. Resimlerinde atları, geyikleri, aslanları ve kaplanları yapmıştır, köpekler daha büyük yer tutar özellikle de kendi köpeği Russi. Cinsi itibariyle kar beyazı olan Russi kendi kökleri olan Kuzey Asya'ya aittir. Marc bir resminde bunlardan iki tanesini kompozisyonunda kullanır;onları karla bütünleşmiş şekilde resmeder.Bu sanatçının anlatımıyla kar tanesi kadar beyaz olan ruhlarının doğayla bütünleşmesinden başka bir şey değildir.(Res 184)¹¹¹

Res 184, Franz Marc, Siberian Dogs In the Snow, 1909-10, TÜYB, National Gallery of Art, Washington D.C.

Kısa bir süre sonra Rus Abstre sanatçısı **Kasimir Malevich** bu mistik durumu bir adım daha ileri götürerek tanımlanamayan kosmos içerisinde görünmez beyaz bir karenin beyaz bir yüzeyde sonsuza kadar “yok olabileceğini” göstermiştir.

¹¹¹ A.g.k,78

Marc'ı Malevich'i etkileyen köpek figürünün Victorian diğer bir ressamın oğlu olan **William Frank Calderon**'u da etkilemiş olması ilginçtir. Sanatçının Rokoko uslubunu devam ettirerek resimlediği "A Lady of Quality" çalışmasıyla Marie-Antoinette'nin lüks yaşantısına erişmiş köpeğini farkedebiliriz. Bu cins köpekler o dönemde hali hazırda zenginliğin, lüksün sembolüydüler çünkü aristokratlardan ve saraydan müthiş bir ilgi görüyorlardı. Calderon'un bu resmiyle isminden de anlaşılacağı üzere bir köpeğin erişebileceği en lüks ve konforlu noktaya gelinmiştir. **(Res 185)**

Res 185, W. Frank Calderon, A Lady of Quality, 1913, TÜYB, Özel Koleksiyon

Hepimizin de anlayacağı üzere 18.yyda başlayan köpeğin portresini resimleme olgusu köpeğin kişiselleştirilme noktasına gelip dayanmıştır. Bu resimde sanki köpeği değil de vücut dili ve tüm ifadesiyle bir İngiliz Lady'sini görür gibi oluruz.¹¹²

20.yyın ortodoks bakış açısıyla baktığımızda Calderon'un eserini Rokoko uslubunun bir devamı olarak değerlendirebiliriz. Fakat modern sanatın klasik ustaları köpekleri kendi anlamlarından ziyade masal kahramanları yada düşsel dünyanın birer elemanları olarak kullanma eğilimi gösterirler bunlar iç dünyamızla görebileceğimiz eserlerdir tıpkı İsveç doğumlu ressam **Paul Klee**'nin "Howling Dog"unda olduğu gibi. **(Res 186)**

¹¹² A.g.k,80

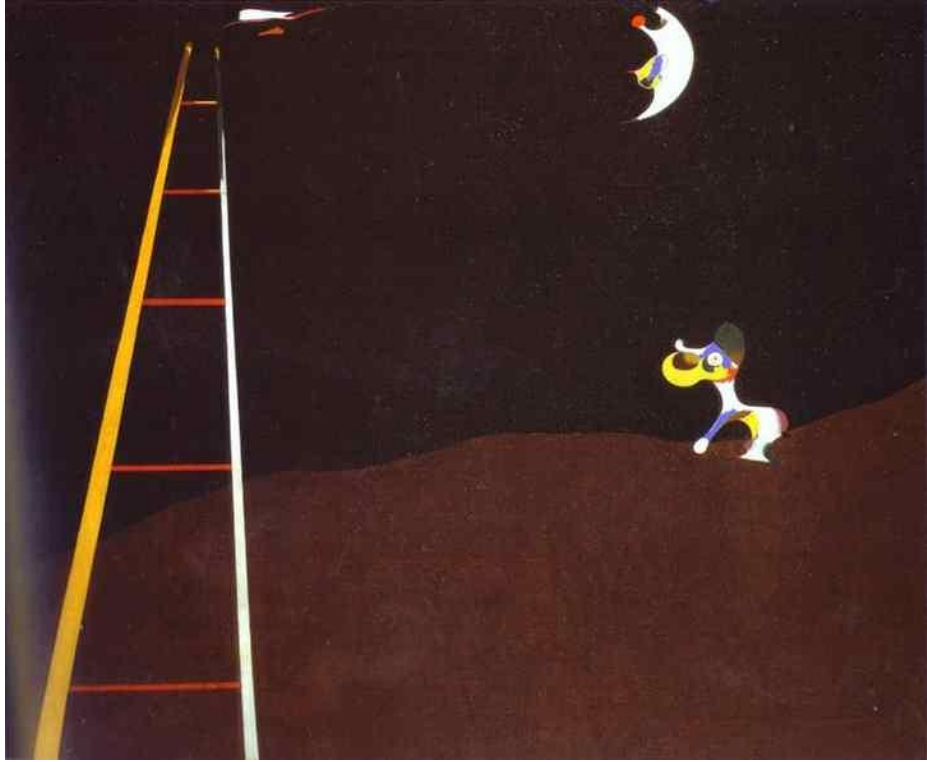

Res 186,Paul,Klee,Howling Dog,1928,TÜYB,The Minneapolis Institute of Arts

Bir yaş küçüğü olarak Klee Franz Marc gibi 1914 öncesinde Münich'de yaşamıştı ve sergi açmıştı ve büyük ihtimalle akranlarının vahşi ve evcil hayvanların gizemli ruhlarını yansıtmaya duydukları tutkunun farkındaydı.Bu resminde köpeğin en temel davranışlarından birini aya doğru ulumasını konu etmiştir.Tüm tual Almanya'nın sisli dağlık atmosferini yansıtmaya çalışarak boyanmıştır.Bununla beraber Klee Marc gibi köpeğin düşsel dünyasını ele alacaktır,gecenin biçimleri sanki bir hayalete dönüştürme durumunu ifade etmektedir. 20'lerde Freud'un ve Sürrealizm'in etkisiyle bu çalışma hayvanların rüya analizinin bir örneği olarak değerlendirilebilir.

Klee'nin bu göndermesi bir diğer Katalan ressam **Joan Miro**'nun eserinde kara bir geceye dönüşmüş, kuzeyli sisli hava Akdenizli berraklığa yerini bırakmış ayın ışığı biçimleri havada asılı formlar haline dönüştürmüştür(**Res 187**). Klee'nin resmindeki gibi Miro'nun ilgi duyduğu çizgi filmlere gönderme yaparcasına komik,çocuksu bir ortam vardır aynı zamanda yalnızlığın ve çaresizliğin izleri hissedilir. Köpek insanvari bir şekilde aya doğru havlamaktadır soldaki merdiven hızla uçup giden bulutvari kuşa uzanır.Yine burada hayvanın düşsel dünyasının bir örneğiyle karşı karşıya kalırız. Bu aynı zamanda bilim kurgu filmlerinin bir öngörüsü gibidir. Resimdeki varlıkların uzay cisimleri yada canlıları olarak algılanabilir olması mümkündür.¹¹³

¹¹³ A.g.k,80-82

Res 187, Joan Miro, Dog Barking at the Moon, 1926, TÜYB, Philadelphia Museum of Art

Bununla beraber Miro'nun köpeği sanat tarihi içerisinde köpek figürü yorumlamakta gelinen noktanın etkili bir örneğini oluşturur. **(Res 188)**

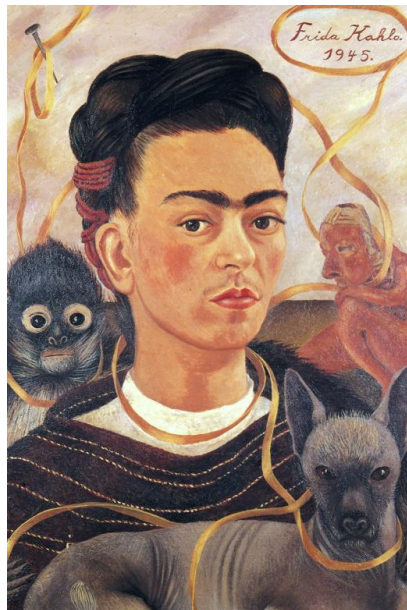
Res 188, Joan Miro, Dog Barking at the Moon, 1926, TÜYB, detay

1980lerde Star Trek ve Star wars filmleriyle Bilim kurguya duyulan ilgi üst seviyelere ulaşmıştır.Genç yaşta AIDSden ölen sanatçı **Keith Haring** de bu konudan etkilenerek çizgi film anlayışında hiyeroglifler yaratmış insan ve hayvan figürünün arkeik tiplerini mit konseptinde ele almıştır.Bu çalışmalarından birinde graffiti sanatı anlayışında resimlenmiş köpek figürü UFOlara havlamaktadır.**(Res 189)¹¹⁴**

Res 189,Keith Harding,Untitled,1982,Kağıt Üzerine Akrilik,Özel Koleksiyon

II.Dünya Savaşı sürerken dünyanın öbür ucunda Meksika'da **Frida Kahlo** resimlerinde sevimli dostları olan köpekleri dahil etmektedir.**(Res 190&Res 191)**

Res 190 ,Frida Kahlo,Self portrait with small monkey,1945,TÜYB

¹¹⁴ A.g.k,82

Res 191 ,Frida Kahlo,Self Portrait with Itzcuinti Dog,1938,TÜYB

Köpekler sahipleri gibi tarihin aynasıdır. Eğer Klee'nin ve Miro'nun havlayan köpekleri Freud'un ve Jung'un savaş dönemini yansıtıyorlarsa II.Dünya Savaşı'nın ve Hiroshima'nın köpekleri de sahipleriyle aynı korkuları paylaşırlar. Örneğin **Giacometti**'nin 1951 yılında yaptığı insan figürleri kadar etkili olan köpek heykeli izole olmuş cansız derisi ruhu ve hissiyle bütünleşmiş haldedir. Edouard Stevens'in evsiz ve kurumuş haldeki köpekleri gibi melankoli ve derin hüznün temsilcisi olmuştur. Halbuki sanatçı bu eseri yağmurlu Paris sokaklarında gezerken görüp etkilendiği bir köpekten etkilenerek kendini köpekle özdeşleştirip dünyayı koklarken düşünerek oluşturmuştur. Bu köpek aynı zamanda Jean-Paul Sartre'in Varoluşçuluk felsefesinin bir simgesi olabilir. Ayrıca daha önce değindiğimiz lüks içinde yaşayan cinslere bir tezat oluşturarak açlığın, yalnızlığın ve kimsesizliğin de sembolü olarak kabul edilebilir.**(Res 192)**¹¹⁵

¹¹⁵ Bkz (45)ROSENBLUM,83-84

Res 192, Alberto Giacometti, 1951, TÜYB, Bronz, The Hirshborn Museum, Washington D.C.

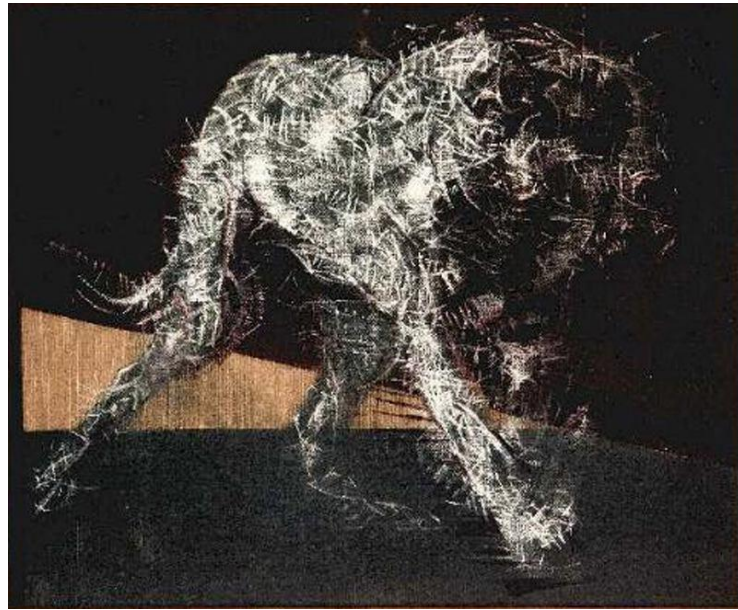
Kanalın karşı tarafında, savaş sonrası Londra'sındaysa karanlık ve yağmurlu sokakların kabusu olan **Francis Bacon**'ın köpeklerine rastlamak mümkündür. Bacon aynı dönemde toplama kamplarının ve atom bombalarının etkisinde ekspresif ve melankolik çalışmalar yapmakla meşguldu. 1952-53 yıllarında Bacon karanlık şehir sokaklarında yalnız bir şekilde dolaşan hayalet imajında bir seri köpek resmi yapmıştır. Bu köpekler 1887 yılında Eadweard Muybridge'in insan ve hayvanın hareketlerini inceleyen fotoğraflarından esinlenerek yapılmıştır. Bacon "Dread" isimli 24 fotoğraftan etkilenerek yaptığı bu çalışmanın sonuncusu olan "Man with Dog" adlı 1953 tarihli eserinde boş yalıtılmış karanlık sokakta beyaz hayaletvari köpeği yapmıştır. Aslında bu köpek yalnız değildir serideki diğer köpekler gibi fütürist anlayışa gönderme yaparak görünmez bir sahibi vardır. **(Res 193)¹¹⁶**

¹¹⁶ A.g.k,84

Res 193, Francis Bacon, Man With Dog, 1953, TÜYB, Albright-Knox Art Gallery, Buffalo

Bacon'un doğaüstü dünyasının yolundan 1940-50 dönemi yakın arkadaşlık kurduğu ve aynı atölyeyi paylaştığı İngiliz sanatçı **Denis Wirth-Miller** da manzara resimleri yapmasına rağmen Bacon'dan etkilenerek o da köpeği resminin ana teması haline getirdiği resimler yapmıştır. **(Res 194)**¹¹⁷

Res 194, D. Wirth-Miller, Running Dog, 1951, TÜYB, Courtesy James Birch

¹¹⁷ A.g.k,87

Avrupa'dan uzakta Amerika kıtasında da tabii olarak savaşın etkileri sürmüştür. Resimlerinden New York şehrine gitmiş olabileceği bile tahmin edilmeyen, ismi taşra resimleri ile neredeyse bütünleşmiş olan **Andrew Wyeth** eserlerinde köpek figürünü 19.yy anlayışında kullanmıştır. Örneğin 1958 tarihli "Racoon" adlı eseri Bonheur'un "Barbaro"suna gibidir, tahta üzerine tempera tekniğiyle yapılmıştır (**Res 195**). Sanatçının "doğal" modeli olan "Racoon" adındaki bu köpek, o kadar gerçekçi işlenmiştir ki New York'ta sergilendiği vakit izleyicilerden bir kadın resimden pire kapıldığını bile iddia etmiştir! Enteresan bir tesadüfe dayanarak da Giacometti ve Bacon'ın resimlerinde olduğu gibi burda Wyeth'in sessiz dramasında da köpek yine "yalnızlığı" temsil etmektedir.¹¹⁸

Res 195, Andrew Wyeth, Racoon, 1958, Tahta üz. Tempera, Brandywine River Museum,

¹¹⁸ A.g.k, 88

Üstelik de sadece “Racoon” da değil daha pek çok resminde sanatçı yalnızlığı köpek figürü aracılığıyla ifade etmiştir.(Res 196 ve Res 197)

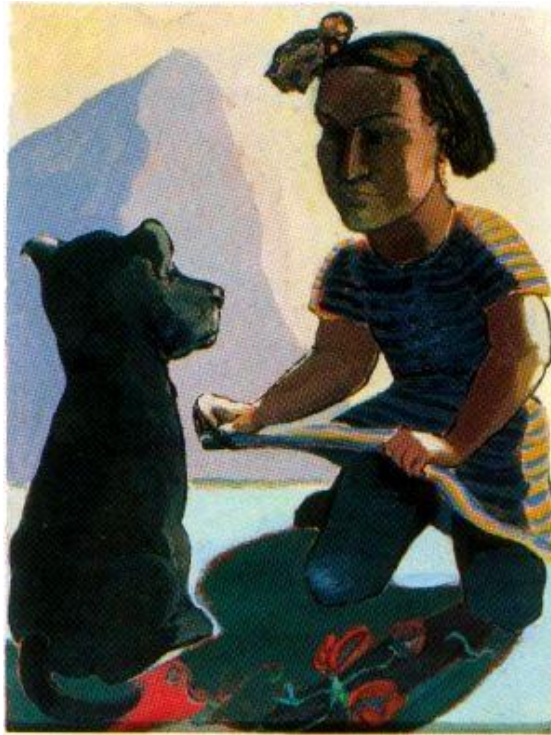

Res 196, A. Wyeth, The Master's Bedroom

Res 197, A. Wyeth, Night Sleeper,

Diğer taraftan çağımızın kadın ressamlarından en ünlülerinden biri olan **Paula Rego** köpek imgesine çok önem vermiş bir seri resimlerinde köpeği “erkek”liğe gönderme yaparak kullanmıştır.(Res 198)

Res 198, Paula Rego, Girl Lifting up her Skirt to a Dog, kağıt Ü. Akrilik

Bununla beraber kadını köpek hareketleriyle betimlediği çok ünlü tabloları vardır (Res 199 & Res 200) Bu resimlerinde kadının toplumdaki güçsüz ve naif algılanmasına karşı “köpek” kadar güçlü kadın imajını yaratmaya çalışmıştır.

Res 199, Paula Rego, Dogwoman

Res 200, Paula Rego, Grooming

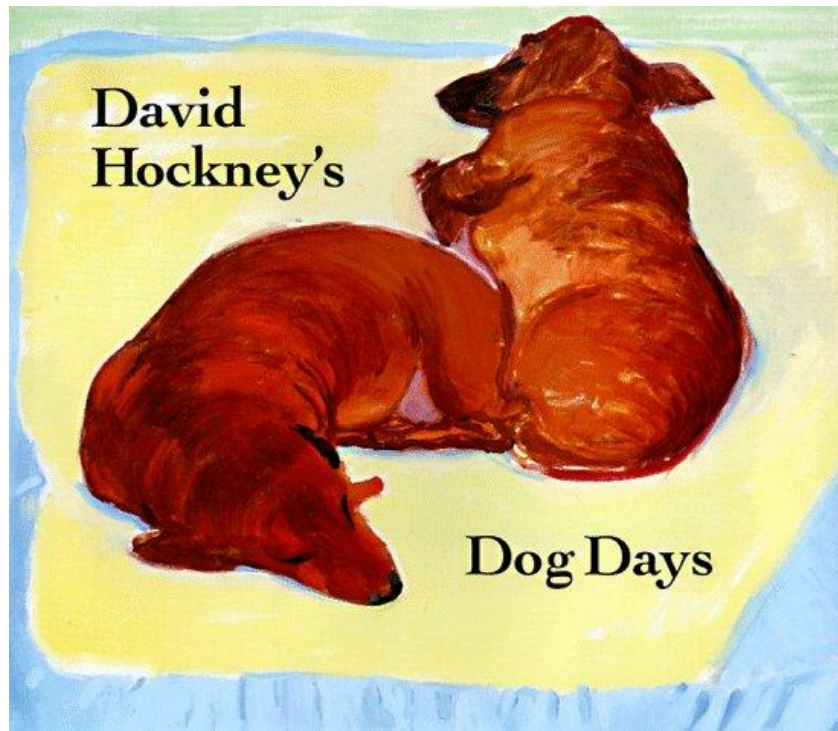
Köpekler pek çok açıdan ele alınabilir tıpkı Alman ressam **George Baselitz**'de olduğu gibi. Küçük yaşta Berlin Duvarını aşarak hayatını köpekleriyle geçiren ressam ülkesinin ekspresyonist sanat tarihi geleneğinin bir yansıması olan kalın fırça vuruşlu keskin resim tekniğiyle Wyeth'ın modern dünyasından uzak enerji dolu yırtıcı köpekler ifade etmiştir. "Two Upward Dogs" (Zwei Hunde aufwärts) (**Res 201**) isimli resminde bir yıl önce başladığı resimleri başaşağı çizme metoduyla korkutucu kurt benzeri köpekleri bir başlı, iki gövdeli ve üç kuyruklu olarak betimlemiş, böylelikle hareketi futurist Balla gibi vermeye çalışmıştır. Sanatçının kendi biyografisini ve ülkenin tarihini bilen bir kişi bunların Nazilerin köpekleri olduğunu düşünmeden edemez.¹¹⁹

Res 201, Georg Baselitz, Two Upward Dogs, 1968, TÜYB, Courtesy Micheal Warner Gal., N.Y.

¹¹⁹ Bkz(45)ROSENBLUM,89

Bununla beraber bu korkutuculuktan çok uzak,köpeklerle yaşamı ele alan ressamlardan İngiliz ressam **David Hockney** 1995 yılında iki küçük köpeği Stanley ve Boodgie'nin bir seri resmini yapmaktan kendini alamamıştır. Onların yatakları olan mavi sarı yastıkları üzerinde çeşitli pozisyonlardaki sahnelerini resimlerine aktarmıştır.Bu köpekler samimiyet ve sıcaklığın sembolü olarak sanatçının şu sözleriyle ifade edilirler. “Köpekler benim minik dostlarımdı ve ben onları Henry öldükten sonra resmetmeye başladım.”(Henry Geldzahler sanatçının en yakın dostuydu). Bu resimler “Dog Days” ismiyle de kitaplaştırılmıştır.(Res 202)

Res 202,David Hockney,Dog Paintings from Dog Days,1995,TÜYB,Özel Koleksiyon

David Hockney'in Dog Days kitabının açıklamasında sanatçının şu sözleri göze çarpar: “1993'ün Eylül'ünden itibaren köpeklerimi çizmeye ve boyamaya başladım. Bu bayağı bir planlama gerektiriyordu çünkü köpeklerim “Sanat”la pek ilgili değillerdi(Genellikle diyorum çünkü şarkı söyleyen bir köpekle karşılaştım!).Yemek ve sevgi hayatlarını sürdürmelerini sağlayan şeyler. Seçtiğim konu hakkında özür dileyecek değilim. Bu iki küçük varlık benim dostlarım. Onlar akıllı,sevgi dolu,komik ve sık sık da sıkılıyorlar. Beni çalışırken seyrediyorlar, onların beraberken girdikleri sıcak biçimlerini, hüzünlerini ve sevinçlerini gözlemliyorum. Ve Hollywood köpekleri olarak resimlerinin yapıldığının bir şekilde farkındalar.” David Hockney bu resimleri

keskin bir gözlem gücü ve etkilenme sonucu yapmış ve dolaylı olarak da illa resimde kullanılan modelin hareketsiz durması gerekmediğini bu çalışmasıyla ispatetmiştir.**(Res203veRes204)**¹²⁰

Res 203&Res 204,David Hockney,Dog Paintings from Dog Days,1995,TÜYB

Modern sanattan bahsedildiğinde **Andy Warhol**'dan bahsetmemek düşünülemez. Geleneksel resimle karşılaştırıldığında ve bugünkü anlamıyla bakıldığında Warhol'un "Ginger"ı ayrı bir yere konulmalıdır.**(Res 205)**

Res 205,Andy Warhol,Ginger,1976,TÜ Sentetik polyester,Özel Koleksiyon

¹²⁰ A.g.k,91

Bununla beraber sanatçının pek çok köpek resmi vardır.(Res 206 ve Res 207)

Res 206,A.Warhol,Dog

Res 207,A.Warhol,The Portrait of Maurice

Warhol'un "Ginger" portresi, Hockney'nin Stanley ve Boodgie'yle olan ilişkisiyle hayatta ve resimde aynı kefiye konulacak kendi iki küçük köpekği Amos ve Archie'nin portrelerinden ayrı bir yere konulmalıdır.Çünkü bu resimde köpek "sevilen minik dost" rolünden ayrı bir rolde karşımıza çıkmaktadır.Sanatçıya Elvis yada Mao portrelerini yaptıran Peter Brant'ın sevgili köpeği olan Ginger burada mavi arka planı ve verdiği pozla 19.yy fotoğraf stüdyolarının atmosferi yaratılarak yapılmıştır ve Warhol burada onu farklı bir anlama taşımıştır bunun nedeni ise dört feetlik boyuyla Mısır piramitleri gibi anıtsal bir haldeki tuval, bakanı altında eziliyormuşcasına etkileyerek, Ginger'ı köpeklerin kralı durumuna dönüştürmüştür bu durum köpek portresi açısından görülmemiş bir örnektir.¹²¹

Pek çok anlam atfedilen köpeğin "insanla dostluğu" bağlamında modern sanattaki en başarılı ismi **Lucien Freud**'dan başkası değildir. Sanatçı diğer resamlardan ayrı olarak köpeğin sahibiyle "paylaştığı" hayatı resimlerine taşıyan sanatçı olmuştur. Bu açıdan diğerlerinden değişik bir bakış açısı getirdiği söylenebilir. Kendi deyimiyle tam bir köpek sever olan Freud hayatını köpeklerle paylaşan bizlerin sıklıkla şahit olduğu durumlara konsantre olmuş, köpeğin neredeyse zorla işgal ettiği yatağındaki biçimlerini tuvallerine aktarmıştır. Sanatçının imzası haline gelen acımasız bir gerçekçilikle -öyle ki herşey neredeyse gerçeklikten çok daha çirkin ve keskin bir haldedir- Freud yıllarca insanla köpeğin yatakta birlikte paylaştıkları duygusal bağı resimlerinin ana teması olarak işlemiştir. Kendi kızından stüdyo asistanına kadar herkesi model olarak kullanmış; bu hayatta sıkça ama resimde çok nadir olarak karşılaştığımız yakınlığın resmini yapmıştır.(Res 208 ve Res 209)

¹²¹ A.g.k,93

Res 208, L. Freud, Man and Dog, TÜYB

Res 209, L. Freud, Double Portrait, 1988-90, TÜYB, The USB Art Collection

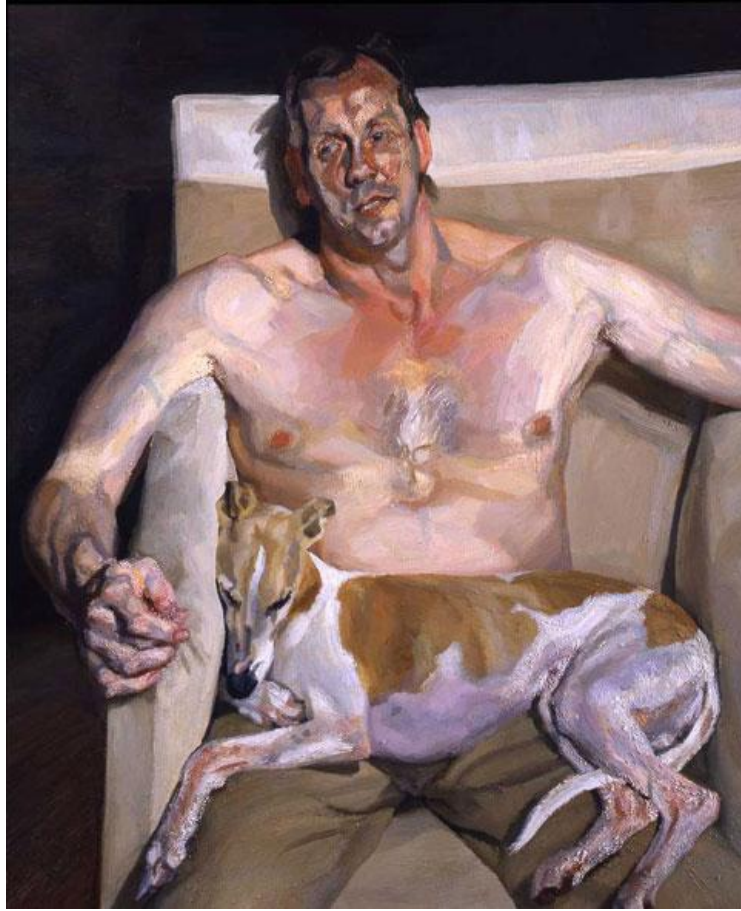
Bu resimlerden en şaşırtıcı olanı belki de 2002 tarihinde üstten bakışla ele aldığı “Eli”nin resmidir.**(Res 210)**(Eli sanatçının çok sevdiği ve daha sonra mezarını resmettiği köpeği Pluto'nun yavrusudur).Burada diğerlerinden ayrı olarak Eli tüm bedeniyle yatmıştır sahibinin ayakları kesik bir şekilde alınmıştır bu sanatçının diğer resimlerinden farklı bir kadraj anlayışıdır.Ayaklar Freud'un asistanı David Dawson'a aittir ve birdenbire bizi köpeğin sahibiyle onun ayak ucunda yattığı izlenimini edinmemize neden olur.¹²²

Res 210, Lucien Freud, Eli, 2002, TüYB, Özel Koleksiyon

Sanatçının resimlerinde köpeğin hayatımızdaki yeri tüm gerçekçiliğiyle karşımıza çıkar. Modern resim geleneğinde Freud bu konuyu öylesine başarılı bir gerçekçilikle ele almıştır ki köpek figürü içeren resimlerine baktığımızda eğer biz de köpek sahibiysek kendi hayatımızdan enstantaneler görür gibi oluruz.Bununla beraber köpeğin tüm doğallığını ve masumiyetini yansıtmasıyla da başarısını perçinlemiş bir ressamdır. Köpeği Eli'yi pek çok resminde kullanmıştır. Eli'nin David'le sanatçı tarafından yapılan bir diğer resmi de “Eli and David” resmidir. Burada David bir koltukta oturmakta Eli ise David'in kucağında yatmaktadır. Yine sahibiyle yakın bir duygusalılık paylaşan köpeğin ifadesi tüm gerçekliğiyle karşımıza çıkmaktadır.**(Res 211)**

¹²² A.g.k,90

Res 211,L.Freud,David and Eli,TÜYB

Freud'un bu konuda eşsiz eserler verdiği kaçınılmaz bir gerçektir. Köpeklerle insanoğlunun yakınlığını, arada kurulmuş olan sevgi bağını tüm gerçekliğiyle tuval resminde işleyen sanatçı bu konuda biz genç resamlara da ilham kaynağı olmuştur.

6.TÜRK RESMİNDE KÖPEK FİGÜRÜNÜN KULLANILMASI

Batılı anlamda Türk resmine baktığımızda köpek figürünü resmin merkezine koymuş ressamalardan bahsedememekle birlikte Cumhuriyet sonrası figüratif resimlerde köpeğin anlam bakımından daha belirgin bir yere konduğunu, ona anlam yüklendiğini görürüz.Batı resminde olduğu gibi Türk resminde de köpek gündelik yaşamın bir parçası olarak karşımıza çıkar; özellikle şehirli modern hayatın bir sembolü olarak insan figürüne arkadaşlık ederken resimlenmiştir.Bu konuyu ele almamız için öncelikle Türk resim tarihine göz atmamız ve hangi sanatçıların köpek figürünü çoğunlukla ele aldığına bakmamız gerekir:

Osmanlı Döneminde Batı tarzı resim çalışmaları ilk olarak Osmanlı devletinin son dönemlerinde ele alınmaya başlamıştır. Ondan önce süregelen alışkanlık minyatür türünde resimlerdir. XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda dünyada değişen güç dengeleri imparatorluğun zorunlu olarak dışa açılmasına neden oldu.¹²³ Osmanlıya gelen elçiler yanlarında ‘imparatorluğun kendine özgü coğrafi ve toplumsal özelliklerinin resimlerini çizmeleri için sanatçılar getiriyorlardı.¹²⁴ “Boğaziçi Ressamları” olarak anılan ve çoğu elçilikler için çalışan yabancı ressamal İstanbul yaşamını, manzaralarını, Osmanlı İmparatorluğuna ait kıyafetleri resmetmişlerdir.Osmanlı İmparatorluğunun Batı tarzı resim ile tanışması Boğaziçi Ressamları sayesinde olmuştur. Özellikle Lale Devrinde yabancı ressamal XVIII.yya kadar Batılılar için kapalı kutu olarak kalmış olan Osmanlı imparatorluğu’nu her yönüyle tanıtmak için resimler yapmışlardır.Bu bağlamda imparatorluğun günlük hayatı içinde yer alan hayvanlar da XVII.yy ın sonlarından itibaren yabancı ressamalın resimleri içinde yer almışlardır.Hayvan imgesi bu resimlerde gündelik hayat içinde sahip olduğu sıradan rolü ifade etmenin dışında bir anlamda kullanılmamıştır.Ancak ressamalın yetenekleri ve yorumlar doğrultusunda bazı biçimsel değişikliklere uğramıştır. Lale devrinden sonra I.Mahmud, III.Mustafa, I.Abdülhamid ve III.Selim dönemlerinde bu çalışmalar devam etmiş III.Selim döneminde eğitime başlayan Mühendishane-i Berri Humayun’da askeri amaçla da olsa resim dersinin konması Batılı anlamda resmin yayılmasında büyük katkıda bulunmuştur.19.yyın ikinci yarısında yabancı ressamal doğu kenti olarak değerlendirdikleri İstanbul’dan görünümüleri Oryantalist bir anlayışla betimlemişlerdir. Bu ressamal Amadeo

¹²³ Makbule Gizem ENUYUSAL, **Sanayi-i Nefise Mektebi’nin Kuruluşundan Günümüze Türk Resminde Hayvan İmgesinin İfade Biçimleri Açısından Değerlendirilmesi**,3

¹²⁴ Oğur ARSAL, **Modern Osmanlı Resminin Sosyolojisi 1839-1924**, Cev. Tuncay Birkan, 40.

Preziosi,Leonardo de Mango,Ivan Ayvazovsky,Germain-Fabius Brest,Jean Schranz,Fausto Zonaro,Salvatore Valeri,Joseph Warnia Zarecki olarak sayılabilir.

Bunlardan **Amadeo Preziosi**'nin 1879 tarihli “Çeşme Başında”resminde kentin özgün dini ve mimari yapılarının olduğu mekanda tütün içen bir sokak satıcısı ve üç kadın figürü ele alınmıştır. Resmin genelinde gerçekçi bir renk ve biçim anlayışı hakimdir. Resmin sağ alt köşesinde yatmakta olan sokak köpeği kent hayatı içindeki olağan yerini ve rolünü resimde korumaktadır. Sanatçının resminde Oryantalist uslubun özelliği olan yeren bir ifade yerine espirili bir anlatım göze çarpar.(Res.212)¹²⁵

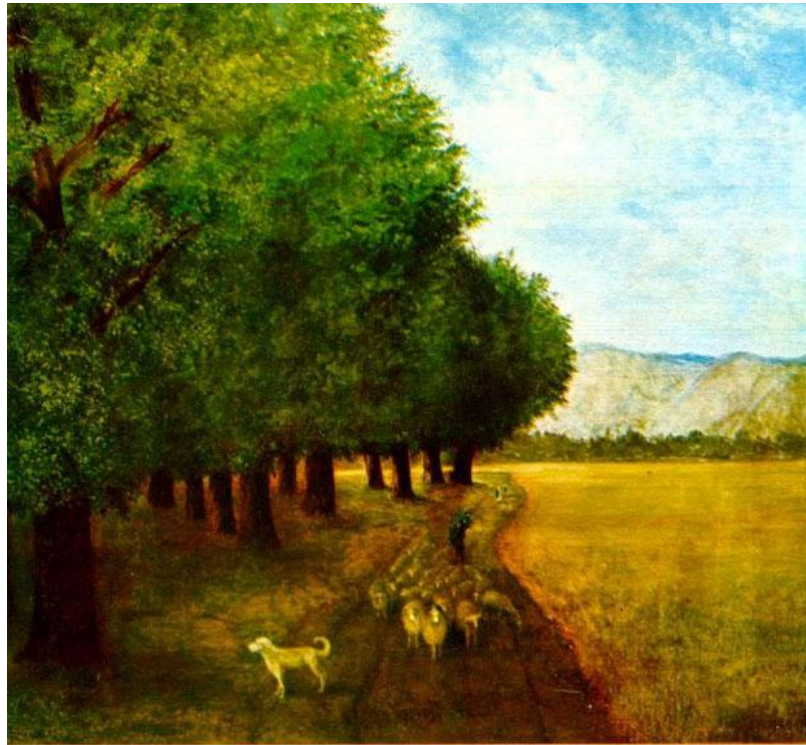
Res 212,Amadeo Preziosi,Çeşme Başında,1879,Suluboya

Cumhuriyet Öncesi dönemde batılı anlamda Türk resmi oluşturmak için Mühendishane-i Berr-i Humayunun 1793te açılmasının yanısıra Harbiye ve Bahriye Mektepleri de açılmış ve bu okullarda resim dersleri verilmeye başlanmıştır. Bu okullardan mezun olan gençler Avrupa'ya resim eğitimi almak üzere gönderilmişlerdir. Bu öğrencilerin sayısının artması Paris'te Mekteb-i Osmaninin kurulmasına vesile olmuştur. Bu öğrencilerden en

¹²⁵ Bkz (123)ENUYSAL,10

ünlüleri Şeker Ahmet Paşa, Osman Hamdi Bey ve Süleyman Seyyid Bey olarak sayılabilir.

Şeker Ahmet Paşa Harbiyedeki eğitiminden sonra Paris'e resim eğitimine gönderilmiş Oryantalist resimler yapan Jean-Léon Gerome ve Gustave Boulangerin öğrencisi olmuştur. Ancak Paris dönüşü yaptığı resimlerden orada aldığı akademik anlayıştan çok Gustave Courbet'nin realizminden ve Barbizon okulu ressamlarından etkilendiği anlaşılr. Resimlerinde orman konularına sık sık yer veren Şeker Ahmet Paşa hayvan figürlerine de sıkça yer vermiştir.

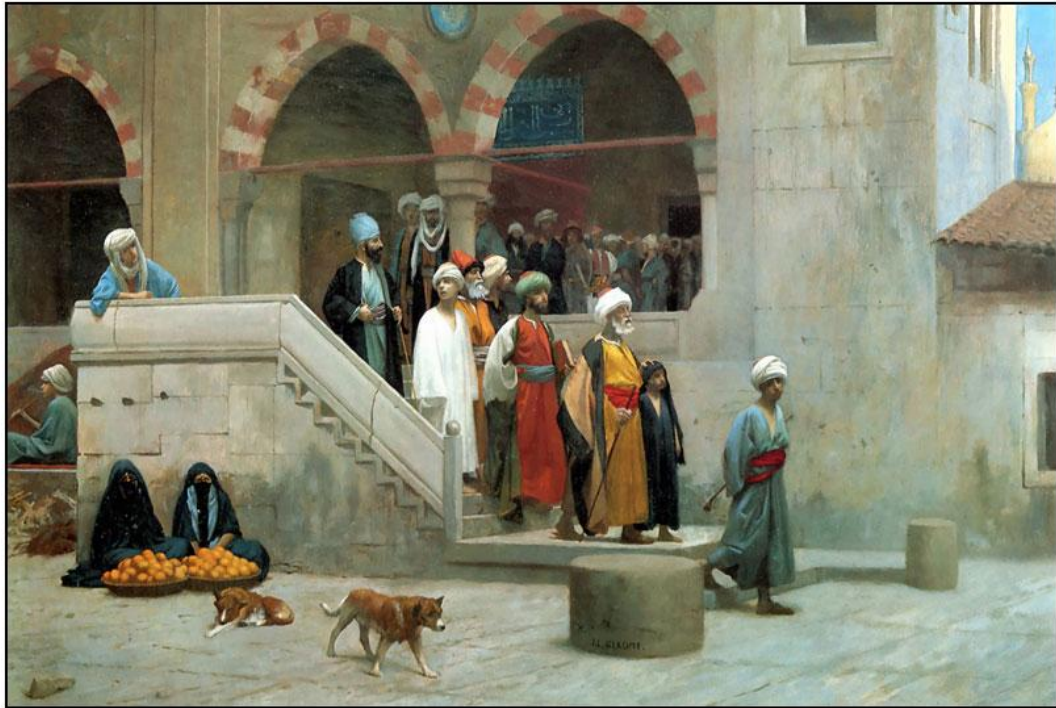
Res 213, Şeker Ahmet Paşa, Manzara, Tüyb, ARHM

Şeker Ahmet Paşa'nın "Manzara" isimli bu resminde (Res 213) yine doğadan çalışılmış bir kompozisyon karşımıza çıkar. Figürler arasındaki oran farklılığı ressamın derinlik duygusuyla birlikte zaman olgusuna atıfta bulunduğu gözlenir. Hayvan imgelerine baktığımızda ise öndeki köpeğin duruşu ve biçimiyle arkadaki koyunlardan daha gerçekçi bir dille ele alındığını söyleyebiliriz. Ancak köpek figürü burada doğadaki rolünden ayrı bir anlam içermez. Hayvan imgesine çokça yer vermekle birlikte Şeker Ahmet Paşa'nın kendine has manzara yorumu gibi bir hayvan yorumu olduğundan söz

edilemez.O'nun hayvan imgelerine yeni bir teknikle ve batılı bir dille yapılan ilk denemeler olarak bakılabilir.¹²⁶

Aynı hocalarla çalışmış olmalarına rağmen Paris dönüşü Şeker Ahmet Paşa ile Osman Hamdi Bey'in izledikleri yol birbirlerinden oldukça farklı olmuştur.

Osman Hamdi hocası Gérôme gibi büyük boyutlu, figürlü kompozisyonlar yapmış Oryantalizm konusunda çalışmıştır. Hocası gibi akademik resim geleneğine sıkıca bağlıdır.Hocasının resimlerindeki gibi zamansızlık yada zaman akıyor,duruyor olduğuna dair his farkedilir.Gerome'un resimlerinde figürlerin yanısıra köpek figürü göze çarpar.**(Res 214)**

Res 214,Jean Leon Gerome,Leaving the Greek Arabian Mosque,1903,TÜYB

Yalnız onu hocasından ayıran en belirgin özellik Gerome doğuyu pis, köhne topraklar, doğulu kadını kocasına hizmetten başka bir işe yaramayan alınıp satılan bir cariye,erkekleri de vahşi bağnaz cinsellikten başka bir şey düşünmeyen yaratıklar gibi gösterirken,Osman Hamdi'nin oryantalizminde doğu kentleri temiz ve aydınlık,yapılar sağlam ve bakımlı,kadınlar kitap okuyan hoş giyimli,erkekler düşünen okuyan sorgulayan bireyler olarak

¹²⁶ Bkz (123)ENUYSAL,22

resmedilmiştir.(**Res 215**)Ancak bunun yanı sıra fotoğraftan çokça yararlandığı için figürler arasında bir orantısızlık ve iletişimsizlik oluşmuş böylece gösterilen eylemin gerçekliğinin sorgulanmasına yol açmıştır.¹²⁷Bol figürlü kompozisyonlarında hayvan figürüne de yer verdiği gözlemlenir.

Res 215,Osman Hamdi,Harem,1870,TÜYB

Osman Hamdi'nin "Feraceli Kadınlar"adlı resminde yine dış mekanda bol figürlü bir kompozisyonla konuyu ele aldığını görürüz.(**Res 216**)Tahminen bir cami avlusunun duvarının önünde iki grup halinde Osmanlı kadınları yürüken gösterilmiştir.Resmin sol kenarında bir takım o dönemin özelliklerini taşıyan esnaflar birşeyler satmaktadır.Bayanlar ise mahcup naif duruşlarla birbirleriyle sohbet ederken yollarına devam etmektedirler.Burada resmin sağ tarafında bir sokak köpeği yatmış dinlenmektedir hanımlardan biri de şevkatli bakışlarla onu izlemektedir.Köpek figürü burada da anlamından farklı bir yere oturtulmamıştır güncel yaşamın bir parçası olarak karşımıza çıkar.Osman Hamdi'yi tarihin önemli yerine oturtan belli başlı özelliği insan figürünü resme dahil etmesi ve insan figürünün çözümlemesini temel alan akademik eğitimin verileceği Sanayi-i Nefise Mektebi(bugünkü Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)ni kurmuş olmasıdır.

¹²⁷ A.g.t,16

Res 216, Osman Hamdi, Feraceli Kadınlar, 1887, TÜYB,

Bu ustaların yanısıra Türk izlenimciliği denildiğinde Halil Paşa'nın yerinin ayrı olduğu belirtmeden geçilemez.

Sadece erkeklerin kabul edildiği sanayi-i Nefise Mektebi'nden 31 yıl sonra da 1914 yılında kız öğrenciler için İnas sanayi-i nefise Mektebi açılmış cumhuriyetin ilanından iki yıl sonra da bu iki okul birleştirilmiştir.

1909'da resim alanında kendini yetiştirmiş yetenekli bir genç olan Hüseyin Avni Lifij, Veliaht Abdülmecit Efendi'nin bursuyla Paris'e gider. Sanayi-i Nefise'den yeni mezun olan Sami Yetik, İbrahim Çallı, Ali Sami ve Mehmet Ruhi devletin olanaklarıyla 1910'da Paris'e gönderilirler. 1911'de Paris'te bulunan gruba Hikmet Onat, Nazmi Ziya, Feyhaman Duran ve Namık İsmail katılırlar. 1914'te I. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla resim eğitimlerini yarıda bırakıp yurda dönen bu genç sanatçı grubu "**1914 Kuşağı**" yada grubun en popüler sanatçısının adıyla "**Çallı Kuşağı**" olarak anılır. Sami Yetik dışında "1914 Kuşağı" sanatçıları yaklaşık dört yıl l'Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts'da Fernand Cormon'un atölyesinde çalışmışlardır. Sami Yetik Académie Julian'da Jean Paul Laurens'in öğrencisi olmuştur.¹²⁸

¹²⁸ A.g.t, 28

Bu sanatçıların resimlerinde hocalarının akademik resim anlayışlarının izlerine rastlanmaz, grup Paris'te kaldığı sürede Empresyonizmin etkisinde kalmış, döndükten sonra bu resim anlayışını kendi resim geçmişleriyle birleştirmiştir. Bu sanatçılar "Empresyonistler" olarak adlandırılırlar da Empresyonist tanımının Fransa'daki anlamını tam karşılamazlar, kuşağın sanatçıları izlenimci ışık ve renk anlayışı ile gerçekçi renk ve akademik desen anlayışının bazen birine bazen diğerine ağırlık vererek iki anlayışı birleştiren resimler yapmışlardır. Çallı Kuşağı sanatçıları resimlerinde hayvan imgesine çeşitli rollerde ve anlamlarda yer vermişlerdir. Avni Lifij'in savaşı konu alan resimlerinde simgesel anlamda hayvan imgesine yer vermesinin dışında sanatçıların resimlerinde natürmort elemanı olarak, ev içinde, peyzaj içinde, kent dokusu içinde yada kurban teması adı altında hayvan imgesi olağan anlamının dışında bir anlamda yada amaçla kullanılmamıştır. Çallı Kuşağından çok sayıda sanatçının birlikte çalıştığı Şişli Atölyesi'nde hayvanların savaş koşullarındaki yardımcı güçleri vurgulanmıştır.¹²⁹

Res 217, İbrahim Çallı, Hesene Cimcoz Portresi, TÜYB, ARHM

Çallı'nın modern elbisesi içinde kucağında köpeğiyle oturan Hesene Cimcoz adlı kadına ait portresi Çallı'nın ilk yıllarına aittir. **(Res 217)** Bu yıllar aynı zamanda yeni kurulmuş Türkiye'nin de ilk yıllarıdır, bu yıllarda çağdaşlık ölçülerine her anlamda her alanda yaklaşmak amaçlanmaktadır. Resim bu anlamda dönemin sosyal olaylarından birini yansıtmakta, yakalamak istenen

¹²⁹ A.g.t,29

çağdaşlık ölçülerine kendi alanında destek vermektedir. Çallı'nın bu resmindeki figürün saç şekli, elbisesi, bulunduğu mekan ve kucağında köpeğe yer vermesi çağdaş kadın figürünü temsil etmektedir. Kendisine çoktan yer verilmiş, hakları teslim edilmiş Batılı yaşam tarzının içinden çıkıp gelen Köpek, Çallı'nın resminde imge olarak, dönemin toplumsal, sosyal çelişkilerine inceden inceye dokunmaktadır. Batılı yaşam tarzının bir uzantısı olan evde hayvan besleme alışkanlığının öznesi durumundaki köpek, bu yaşam tarzını da simgelemektedir.¹³⁰

Res 218, Feyhaman Duran, Köpekli Kız, TÜYB, ARHM

Feyhaman Duran'ın "Köpekli Kız" isimli resmi evcil hayvan başlığı altında köpeğe yer veren ilk örneklerden biridir. **(Res 218)** İbrahim Çallı'nın da resminde, modernleşmenin işareti şık bir kadının kucağında ev ortamında yer verdiği köpek bu defa modernleşme bağlamıyla açıkça ilişkilendirilmemiş, bir kız çocuğunun sevip beslediği oyun arkadaşı olarak gösterilmiştir. Feyhaman

¹³⁰ Bkz (123) ENUYSAL, 32

Duran'ın portre yorumu ile resimde köpek ile kız arasındaki “bağ” öne çıkmış,önde yer alan kağıt üzerinde köpeğe ait yemek kapları ile hayvan sevgisi ve hayvan besleme konusu pekiştirilmiştir.¹³¹

Çoğu 1914 Kuşağı'nın öğrencisi olan bir grup genç Sanayi-i Nefise Mektebindeki eğitimlerinin ardından kendi olanaklarıyla yada devlet bursuyla 1922'den başlayarak Almanya ve Fransa'ya gitti.1927-28'de Türkiye'ye dönen sanatçı grubu “**Müstakil Ressamlar ve Heyktraşlar Birliği**”ni kurdu.15 Nisan 1929'da Ankara Etnoğrafya Müzesi'nde düzenlenen I.Genç Sanatçılar Sergisi grubun kuracağı birliğin habercisiydi.Refik Fazıl Epikman,Cevat Dereli,Şeref Akdik,Mahmut Cuda,Nurullah Berk,Hale Asaf,Ali Çelebi,Ahmet Zeki Kocamemi,Muhittin Sebatî,heykeltci Ratip Aşır Acudoğlu,Fahrettin Arkunlar birliğin kurucu üyeleriydiler.

Müstakil Resamlar içinde Alman ve Fransız ekolleri etkisini gösterirken Çelebi ve Kocamemi'nin ünlü ressam Hofmann'dan eğitim almaları onları ayrıcalıklı bir duruma getirmiştir.¹³²Bu ressamlar tek bir sanatsal anlayış etrafında birleşmemişlerdi ancak hocaları 1914 Kuşağı'nın izlenimci anlayışına karşı duruş içindeydiler.Hocalarından farklı olarak resim ortamına fovist,kübist,dışavurumcu resim anlayışını getirdiler.1950lere kadar da sanat gündeminden düşmediler.

Ali Avni Çelebi'nin hayvan imgeleri konstrüktif ve kübist anlayışın etkisindedir. Kurgu, kuram yanı ağır basan resim anlayışının nesnelliğinden,sanatçı,figür ve hayvan imgelerini insani yanı ağır basan temalar içinde kullanarak uzaklaşmıştır.

---

¹³¹ A.g.t,38

¹³² A.g.t,55

Res 219, Ali Avni Çelebi, Uçurtma, TÜYB

Çelebi'nin köpek imgesine yer verdiği resimlerinden biri "Uçurtma" isimli resimdir. **(Res 219)** Resimde koşarak uçurtmasını havalandırmaya çalışan bir figür ile ona koşarak yardım eden bir köpek gösterilmiştir. Resimde Hofmann'ın etkileri görülür. Uçurtmada, figürün çene altında, figürün öndeki dizinin ayağa kadar olan bölümünde ve köpeğin karnında renge vurgu yapılarak anlatım kuvvetlendirilmiştir. Resimde kübist veya konstrüktif yaklaşım değil, dışavurumcu anlatım öne çıkmıştır. Hayvan imgesinin figürle olan bağı ve figürün eylemine katılıyor oluşu anlatımın önemli bir kısmıdır.¹³³

¹³³ A.g.t, 62-63

Cevat Dereli'nin sık sık işlediği konular peyzaj, balıkçılar, dans edenler, horoz dövüşleri, ada görünümleridir. Basit ve dolaysız bir resim dili vardır, hareket ve koyu-açık lekeler ön plandadır.¹³⁴Çocuksu bir anlatımcılık göze çarpar. Figürdeki serbestliği zaman zaman soyut resme yaklaştırır. Renk önemli bir unsurdur.

Martı, köpek, kedi, köy teması içinde horoz, at, eşek Dereli'nin resimlerinde sıklıkla yer verdiği hayvan imgeleridir. Bunlar gündelik hayattaki rolleri dışında bir anlam ifade etmezler. Ancak köpeklerin ve kedilerin insana olan yakınlığı göze çarpar. **(Res 220)**¹³⁵

Res 220, Cevat Dereli, Horoz Dövusu, T.U.Y.B.

Dereli'nin horoz ve köpek imgelerine yer verdiği resimlerinden biri "Horoz Dövusu" isimli resmidir **(Res 220)**. Resimde, bir gece, senlik havası içindeki figürlerin olduğu koy meydanına benzer acık bir alanda yapılan horoz dövusu görülmektedir. Mekan hareketi on plana çıkaran soyut bir mekandır. Cevat Dereli, martı dışındaki hayvan imgelerini genellikle resimlerinin alt sınırlarına

¹³⁴ A.g.t,63

¹³⁵ A.g.t,63

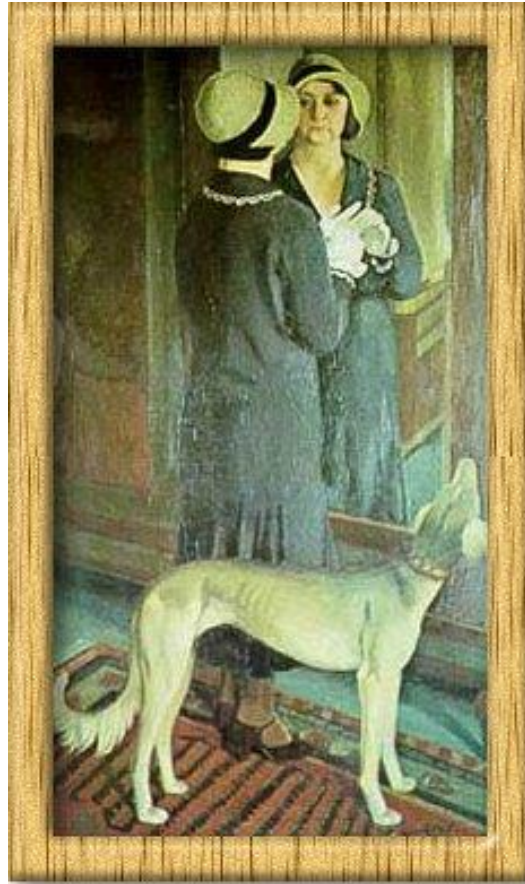
yakın yerlere yerleştirir; bu resimde de dovusen horozlar ve kompozisyondaki en acık lekeyi oluşturan beyaz kopek resmin alt sınırına oldukça yakın yerlere yerleştirilmiştir. Dereli'nin basit ve çocuksu resim diline ek olarak resimdeki figürlerde soyut ve lekesele bir biçim anlayışı görülmektedir. Resimde, dovusen horoz imgelerinin soyut ve lekesele biçimlerinin yanında eylemi vurgulayan dışavurumcu bir anlatım vardır. Hayvanlar resimde konu içindeki olağan rollerini yansıtmakla birlikte kompozisyonda renkleriyle, büyüklükleriyle öne çıkan lekeler; vurgulanan imgelerdir.¹³⁶

Derelinin çocuksu resim diline ek olarak figürlerde soyut ve lekesele biçim anlayışı görülür. Neredeyse soyut bir anlatımla eylemi vurgulayan dışavurumcu bir anlatım göze çarpar. Hayvanlar resimde konu içindeki olağan rollerini yansıtmakla birlikte kompozisyonda renkleriyle büyüklükleriyle vurgulanıp öne çıkarlar.

Şeref Akdik dönemin sosyal, siyasal, kültürel, bilimsel, sanatsal değişimlerini resimlerine yansıtan sanatçılardan biridir. Bu açıdan genç cumhuriyetin kalkınma hamleleri ve Kurtuluş Savaşı kompozisyonları Akdik'in resimlerinde önemli yer tutar. Türkiye'nin o dönem modern kadınları da işlenmiştir. Şeref Akdik diğerlerinin inşacı dilinden ayrı olarak natüralist anlayışa bağlı kalmayı tercih etmiştir. Portrelerinde gerçekçi bir anlayış hakimken peyzajlarında izlenimci tutum göze çarpar.

---

¹³⁶ Bkz (123)ENUYSAL,67

Res 221, Şeref Akdik, Köpekli Kadın, 1930, Tüyb, İRHM

Akdik'e ait 1930 tarihli "Köpekli Kadın" isimli resim(**Res 221**) sanatçının sık sık vurguladığı modern kadın portrelerinden biridir. O da Çallı'yla aynı düşünceleri resmine yansıtmayı amaç edinmiştir. Resimde gerçekçi bir biçimde ele alınmış kadın figürü ayna önünde sokağa çıkmadan önce giyimini kontrol ediyor gibi durmaktadır, bu modern haliyle sosyal hayatta kendine yer bulmuş, bakımlı kadın tipine vurgu yapılmaktadır. Evde evcil hayvan beslemek de dönemin ruhuna uygun oldukça batılı bir davranıştır. Burada köpek modern hayatı temsil etmektedir.

1933 yılında Müstakiller gibi yetişme çağında cumhuriyetin kuruluş sancılarını yaşamış, Akademide Çallı Kuşağının öğrencileri olmuş beş ressam ve bir heykeltıraş Çallı Kuşağına karşı bir duruşla "**D Grubu**"nu kurdu. Zeki Faik İzer, Nurullah Berk, Elif Naci, Cemal Tollu, Abidin Dino ve heykeltıraş Zühdü Müridoğlu tarafından kurulan bu grubun amacı kübist ve konstrüktif anlayışta sağlam bir desenle kompozisyon oluşturmaktır.¹³⁷

¹³⁷ A.g.t, 72

Bu grubun Paris'te öğrenim gördükleri sanatçılar Andre Lhote, Marcel Gromaire ve Fernand Léger'dir. Müstakillerden farklı olarak ortak bir resim anlayışını savundular. Bir yıl sonra Turgut Zaim ve Bedri Rahmi Eyüboğlu da gruba katıldı. 1939'daki sergide Halil Dikmen, Eşref Üren, Eren Eyüboğlu, Arif Kaptan, Salih Urallı, 1941'deki sergisinde ise Hakkı Anlı, Sabri Berkel, Fahrünnisa Zeid, heykeltan Nusret Suman gruba dahil oldu. 1969'da Zeki Kocamemi de gruba katıldı.

D Grubu'nun konstrüktif ve kübist anlayıştaki çalışmaları hayvan imgesi dahil figürleri büyük ölçüde nesnel bir bakışla ele alır. Bu bağlamda D Grubu'nun resimlerinde figür ve hayvan imgesi anlatıma yönelik amaçla kullanılmamış, sanatçıların uygulamaya çalıştıkları yeni biçimsel anlayışa konu olmuştur.¹³⁸

Bu sanatçılardan **Bedri Rahmi** nadir olarak kedi, köpek imgesine Yurt gezileri kapsamında gittiği Çorum'da karşılaştığı ve sık sık resimlerine konu olan "Han Kahveleri" resimlerinde yer vermiştir. "Han Kahveleri"nde hayvanlar bir köşede lekesel yada çizgisel biçimde olağan olarak mekanda bulunan hayvanlar olarak gösterilir. **(Res 222)**

Res 222, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Han Kahvesi, TüYB, İRHM

¹³⁸ A.g.t, 73

Turgut Zaim ise resim dili hayvan ve insan figürlerini benzer biçimde ele alır genellikle insan figürleri gibi cepheden ve anıtsal biçimde gösterilen hayvan imgeleri portre olarak Zaim'in insan figürleriyle benzeşir. Paylaşılan yaşam içinde insanlarla aynı önem seviyesinde gösterilen hayvan figürleri sanatçının resimlerinde alegorik olarak kullanılmışlardır. Fakat Zaim'in resimlerinde köpek resimlerinden çok koyun,kuzu gibi köy hayatında yer alan hayvan figürleri görülür.

Leopold Lévy'nin resim bölüm başkanı olması ve D Grubu sanatçılarını yardımcı olarak seçmesi sonucu bu grubun anlayışına toplumsal gerçekçi olmaktan uzak oldukları yönünde muhalif bir grup doğdu.Nuri İyem,Abidin Dino,Turgut Atalay,Avni Arbaş,Selim Turan,Nejad Melih Devrim,Kemal Sönmezler halkın güncel yaşamı ve duygularını içeren resimler yapma önerisiyle 1940da "**Yeniler Grubu**"nu kurdular.Sonradan Fethi Karakaş,Mümtaz Yener,Haşmet Akal ve Ferruh Başağa da katıldı.1940da Beyoğlu Gazeteciler Cemiyeti lokalinde "Liman" başlıklı ilk sergilerinden sonra ikinci sergilerini "Kadın" başlığında açtılar.Etkin oldukları 1941-51 yıllarında D grubuna önemli bir muhalefet oluşturdular.**(Res 223)**

Res 223,Avni Arbaş,Küçük Kız,1950,Pastel

Bedri Rahmi Atölyesinde öğrenciyken Orhan Peker arkadaşları İvy Stangali, Leyla Gamsız, Hulusi Sarptürk, Mustafa Esirkuş, Nedim Günsür, Fahrünnisa Sönmez, Turan Erol, Mehmet Pesen ve Fikret Oytam'la birlikte **“Onlar Grubu”**nu kurmuştur. Bu grup hocaları Bedri Rahmi'nin geleneksel Türk sanatlarının batılı biçim ve tekniklerle yer alması düşüncesiyle oluşturulmuştur.

Orhan Peker resimlerinde çok sıklıkla hayvan figürünü kullanan resamlardan biridir. “Mandalar”, “Kuşlar” isimli seriler üzerinde çalışmıştır. Resimlediği hayvan figürleri arasında atlar ve at başları, eşinin kedisi “Başka”, horozlar, kediler ve güvercinler sayılabilir.

II. Dünya Savaşı'nın ardından giderek etkinliğini A.B.D'de artıran sanat olayları 1950li yıllar ve sonrasında Türkiye'de yaşanan teknolojik, politik, kültürel alandaki gelişmelere bağlı olarak, Türk sanatçıları tarafından öncekilere oranla daha eş zamanlı ve yakından takip edilmiştir. **Türkiye'de ilk soyut resim sergisi** 1953 yılında Adnan Çoker ve Lütfü Günay tarafından “Sergi Öncesi” adıyla Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesinde açılmış, bu sergiyi 1954te yine Ankara'da Helikon Galerisinde “Non-Objektif ve Abstre Resimler” sergisi izlemiştir.¹³⁹

Bu akımın temsilcileri olarak Sabri Berkel, Halil Dikmen, Cemal Bingöl, Zeki faik İzer, Lütfü Günay, Arif Kaptan, Adnan Turani, Hasan Karuk, Erdal Alantar, Şemsi Arel, Abidin Elderoğlu, Ercüment Kalmık, Ferruh Başağa, Şadan Bezeyiş ve pek tabii ki Adnan Çoker sayılabilir. Aynı yıllarda günün sanatını takip amacıyla Paris'e yerleşmiş sanatçıları da sayılabilir: Nejad Melih Devrim, Hakkı Anlı, Mübin Orhon, Fahrelnissa Zeid, Adnan Varınca, Abidin Dino, Selim Turan, Avni Arbaş, Albert Birtan gibi... Tabii bu sanatçıların eserlerinde baskın bir hayvan figürü anlayışından söz etmek pek mümkün değildir ancak bu sanatçıların yanısıra aynı dönemde Paris'te kısa veya uzun dönem geçirmiş üç sanatçıdan söz etmek yerinde olur.

---

¹³⁹ A.g.t, 95

Soyut eğilimlerin dışında Paris'te yaşayan üç Türk sanatçıdan biri **Cihat Burak**'tır. Öğrenimini mimarlık üzerine yapmasına ve bu konuda iki kez bursla Paris'e gönderilmesine karşın orda kalmayı ve resim üzerinde çalışmayı tercih etmiş bir sanatçıdır. Sanatçının resimlerinin en belirgin özelliklerinden biri de sıklıkla hayvan imgesine yer vermiş olmasıdır. Başta kedi olmak üzere köpek, at, geyik, güvercin, leylek, fare, aslan, domuz, ıstakoz, dev böcekler, Balina Mobidik, maymun, fok balığı gibi hayvanlar genellikle alegorik ve metaforik anlamlarda ve önemli rollerde Burak'ın resimlerinde yer almışlardır.¹⁴⁰

Sanatçı Sezer Tansuğ ile bir söyleşisinde çocukken köpek yavruları için salonu, yatak odaları, mutfak, banyosu, tuvaletiyle tam teşekküllü bir konut yaptığını ve yavruların evin içinde uslu oturamadıklarına şaşıtıldığını belirtmiştir.¹⁴¹ Çocukluğundaki bu çabası sanatçının hayvanların da insanlar gibi bir ev yaşantısına ve konforuna sahip olmaları gerektiğini düşünmesinin sonucudur. Bu çocukça düşünce Burak'ın yıllar sonra resimlerinde insansız ev içinde hayvanların neden ev sahibi gibi durduklarını açıklar.

Sanatçının 1986 tarihli "Abdülmecid'in Traş Koltuğu" isimli resmi hayvanların insanların yokluğundan istifade sürdüğü rahatlığı serbestliği ifade ederek saltanatı hicveden bir resmidir. Ön planda kollarında ahşaptan kuşlar olan süslü bir koltukta boynunda zincir tasmayla oturan köpek yerine rahat yerleşmiş fakat bulunduğu yerin resmin ismine de bakacak olursak oturduğu makamın ve yetkilerinin yeterince farkında değilmiş gibi izleyiciye bakmakta, koltuğun altında bulunan kedi ve kuşlarla normalde olmayacak biçimde kavgasız gürültüsüz oturmaktadır. Bu anormal durum o dönemde en yetkili kimsenin görevini yerine getirmeyişinin alt kademelerdeki kişilere de bulaşması Abdülmecid dönemine hayvanlar üzerinden eleştirel bir bakış getirmektedir.

Cihat Burak'ın 1962 tarihli "Ziyafet Sofrası" isimli resminde yine bir iç mekanda insanlar için hazırlanmış bir sofranın önünde hayvanların yemekle ilgili "beklenmedik" davranışları yansıtılmıştır. Resimde ön planda sandalye üzerinde zincir tasmalı bir köpekmasanın altında ise bir kedi vardır (**Res 224**)

¹⁴⁰ A.g.t.99

¹⁴¹ Sezer TANSUĞ, **Cihat Burak Retrospektifi Sergi Kataloğu** (Soylesi)

Res 224,Cihat Burak,Ziyafet Sofrası,1962,TÜYB

Normalde köpeğin yiyecekleri yemesi kedinin de belli bir mesafeden yemeğe ortak olması beklenirken ikisi de sofraya sırtını dönmüşlerdir. Sanki resmin dışındaki bir şey yada birisi onların ilgisini daha fazla çekmiştir.Ziyafetin sahibi olan insanlar da orada değildir hayvanlar da buna rağmen ziyafetin tadını çıkarmamaktadırlar onlara engel olan bir neden vardır ama sebebi belli değildir.

O dönemin bir diğer sanatçısı da **Yüksel Arslan**'dır.Yapıtlarındaki hayvan imgeleri kendi yaşam öyküsünün bir sonucu olarak doğmuştur. "Arture"leriyle ünlü olan Arslan'ın çocukluğundaki gözlemlerinin etkisi büyük olmuştur. Hayvanlar sanatçının hemen hemen tüm yapıtlarında iç içe geçmiş halde alegorik, metaforik, simgesel anlamlarda ve önemli rollerde yer alır. Hayvanların cinsel yaşamlarını konu alan arturelerden biri 1984 yılında yaptıklarındandır.(Res225)

Res 225, Yüksel Arslan, Arture 334, 1984, Arture

Bir diğer örnek ise 1965-68 yılları arasında Nietzsche okumalarından etkilenerek yaptığı arturelerinden biri olarak sayılabilir. **(Res 226)**

Res 226, Yüksel Arslan, Arture 89 Nietzsche, 1965, Arture

Bu iki resimde de köpekleri ve diğer hayvanları değişik hareket ve şekillerde ifade ettiğini görürüz.

O dönemden çok ünlü bir diğer sanatçı **Fikret Mualla**'dan başkası değildir. Sanatçı en ünlü yapıtlarını çok zor koşullar içerisinde yaşadığı Paris'te vermiştir. O büyüklü kentin sokaklarını, bar ve bistrolarını, caz orkestralarını resimlemiş bunun yanında natürmortlar, manzaralar, nü ve portreler de yapmıştır. Kent içindeki kalabalıklar arasında veya barlarda bistrolarda insanların yanında köpek ve tek olarak hindi, kaz, papağan, karga

gibi kuş türleri sanatçının resimlerinde sıklıkla görülen hayvan imgeleridir. Nadir olarak devekuşu, maymun ve ayı resmi de yapmıştır.¹⁴²

Res 227, Fikret Mualla, İsimli, 1958, Kağıt üzerine Guaj

Fikret Mualla'nın bu resminde mavi rengin hakim olduğu resminde önlü arkalı insan figürleri içerisinde siyah leke biçiminde gösterilmiş köpeği görürüz. Mualla bistroda veya sokakta insanların yanına bir tane köpek imgesi yerleştirir ve köpeğe tasma takmayı tercih etmez. Köpeğin bu sahipsizliği bir sokak köpeğini çağırıştırır şekilde değildir. Resimlerde genellikle siyah leke biçiminde yer alan köpek türünün tek örneği olarak insanların yanında genellikle mutlu ve neşelidir, bazen de çevresindeki insanlarla ilgilenmek yerine özel birini yada başka bir köpeği arıyor yada bekliyor gibi belli bir yere bakar(**Res 227**)

¹⁴² Bkz (123) ENUYSA, 129

Res 228, Fikret Mualla, Sokakta, 1958, Kağıt üzerine Guaj

Mualla'nın "Sokakta" resminde ise dış mekanda kalabalıklar içinde siyah köpeği durağan bir halde resmetmiştir. Kalabalıktan kimsenin ilgi duymadığı köpek birini beklemektedir. **(Res 228&229)** Sanatçının resimlerindeki köpek imgesinin yalnızlığı kentleşmenin bir sonucu olarak hayvanların yaşam alanlarının ve sayılarının azalmasının ifadesi gibi basite indirgenmiş bir açıklamayla anlatılamayacak kadar derin bir yalnızlıktır. İnsanlar arasında zaman zaman neşeli, zaman zaman yabancı olan köpek imgesi sanatçının insanlar içinde yalnız olmakla ilgili kişisel tecrübelerinin ve hassas ruh halinin matforu olabilir. Mualla'nın resimlerinde daima yalnız ve sahipsiz olarak beliren köpek imgesinin sanatçının Paris yaşantısının bir özeti, ruh halinin resimlerindeki yansıması olduğu söylenebilir.¹⁴³

¹⁴³ A.g.t,131

Res 229, Fikret Mualla, Sokakta, 1958, Kağıt üzerine Guaj, Ayrıntı

1950li yılların ortalarında soyut resmin Türk resim sanatında rol oynamayı sürdürürken 60'lı yılların politik-toplumsal olayları ve bazı başka nedenler resim alanında figüratif eğilimlerin canlanmasına sebep olmuştur.¹⁴⁴ 1961 Anayasasıyla toplumsal ortamın bireyi ve özgürlükleri öne çıkaracak yönde şekillenmesi resim alanında figüre olan eğilimin nedenlerinden biridir. 1960lı yıllarda **Neşet Günal, Nedim Günsür, Orhan Peker, Turan Erol ve Nuri İyem** resimlerinde Anadolu insanının yaşantısını, kent yaşamını, göç olgusunu toplumsal gerçekçi bir yaklaşımla ele almışlardır.¹⁴⁵

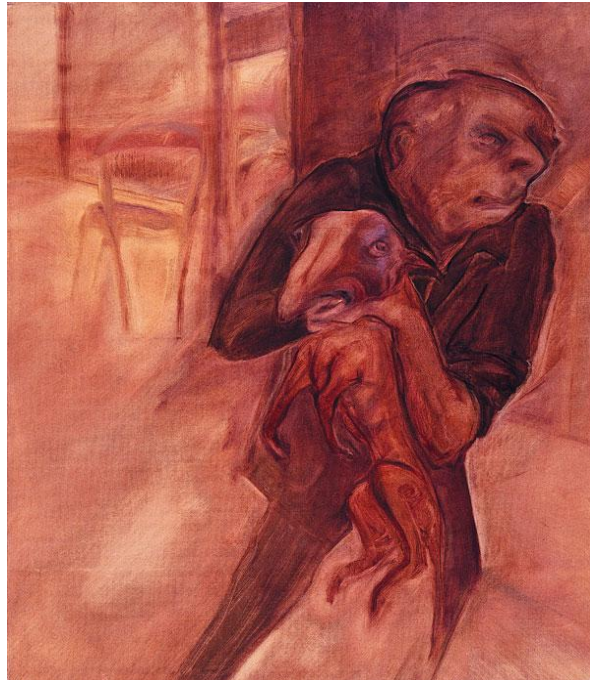
Daha sonraki yıllarda Akademi'de D grubundan hocaların ve Neşet Günal'ın öğrencileri ve 68-70 yıllarında Akademi'den mezun olduktan sonra Fransa'ya gönderilen son ressamı olan **Mehmet Güleryüz, Alaettin Aksoy, Gürkan Coşkun, Utku Varlık ve Neş'e Erdok** figürü, resimlerinde kendi iç dünyalarının ve kişisel anlatımlarının öznesi yaparak figüratif resmi toplumsal gerçekçi anlayıştan daha öznel bir boyuta taşımışlardır.¹⁴⁶ Bu durumun bir uzantısı olarak da doğal olarak hayvan figürü de resimlerinde vazgeçilmez elemanlar olarak sıklıkla karşımıza çıkar. Bu sanatçılardan **Mehmet Güleryüz**'ün sanatının değişmez özellikleri plastik olarak "hareket", bakış açısı olarak da "toplumsal eleştiridir". Bu eleştiri çoğu zaman yukardan bakan bir acıma duygusu içerir. Figürler deforme edilmiş veya kusurları abartılmış olarak ifade edilir.

¹⁴⁴ A.g.t,131

¹⁴⁵ A.g.t,132

¹⁴⁶ A.g.t,132

Sanatçının resminde hayvan imgesi evcil hayvan, doğada hayvan, kent yaşamında hayvan gibi alışılacelmış bağlamların dışında yer alır yani simgeseldir. Erken dönem resimlerinden itibaren hayvan ve insan imgesi çoğunlukla kentsel mekanlarda form olarak birbirlerine benzemesi, herhangi birinin doğaya bağlı bir üstünlüğünün olmaması hatta hayvanın insana kurnazlığıyla denk olduğu göze çarpar. Dış görünüş ve yapı bakımından kurulan bu denklik yeni bir varoluş anlamı yaratılan bir düzen oluşturur. Bu düzen içinde simgesel ve metaforik anlamlar taşıyan hayvan imgeleri Güteryüzün resim dilinin önemli bir parçasıdır.¹⁴⁷

Res 230, Mehmet Güteryüz, Sevgiden Nefret Doğar, 1978, TÜYB

Sanatçının 1978 tarihli “Sevgiden Nefret Doğar-Köpek Sevgisi” isimli resminde metaforik yakınlaşma üzerinden dozu arttırılmış bir eleştiri söz konusudur. **(Res 230)** Resimde bir figür boğazından tuttuğu bir köpeği öfkeyle taşımaktadır, Köpek her ne olursa sahibini öfkelenirmiş ve boğazından sıkılarak ortamdaki uzaklaştırılmak kendisi için uygun görülmüştür. Öfkenin nedeni figürün kendi kaygılarından fırsat bulamadığı için köpeğin ihtiyaçlarına cevap veremeyişidir. Figürün ihmalkarlığı ve gaddarlığı resimde eleştiri konusudur.¹⁴⁸

¹⁴⁷ A.g.t,134

¹⁴⁸ A.g.t,136

Res 231, Mehmet Gülerüz, Provokasyon, 1977-78, TÜYB

Gülerüz'ün 1977-78 tarihli "Provokasyon" isimli bir diğer resmi ise (**Res 231**) kentli insanın düşünce ve davranışlarının insan eliyle hayvanlara nasıl aşılanabildiği gösteren bir yapıttır. Burda köpekler insanın isteği doğrultusunda davranmaları için provoke edilmektedirler ve bu durum "perde arkasında" gerçekleşmektedir. Arka plandaki yan yatmış zayıf durumdaki ata saldırımları için provoke edilmektedirler. Buradaki metafor kentli insanın da köpekler gibi provoke edilebilirliğini göstererek insanın yapısı eleştirmek istenmektedir.¹⁴⁹

Figür resminin bir diğer sanatçısı olan **Neş'e Erdok** da resimlerinde hayvan imgesini çoklukla kullanan bir diğer ressamımızdır. Resimlerinin çoğunda hayvan imgesine rastlamak kaçınılmazdır. Sanatçı çoğunlukla sokak hayvanlarının gündelik yaşam içindeki rollerini, iç mekanlarda özellikle kedilerin kişilerle örtüşen karakterini veya vapur yolculuklarında kedilerin başına buyruk hallerini yansıtır. İstasyonda sabahlayan insanlara sokak köpeklerinin, kedilerin eşlik edişi sanatçının şehir, insan gözlemlerinin sonucudur.¹⁵⁰

¹⁴⁹ A.g.t,137

¹⁵⁰ A.g.t,146

Res 232, Neşe Erdok, Ortaköy, 1997, Tüyb

Örneğin Erdok'un 1997 tarihinde yaptığı "Ortaköy" isimli resmi (**Res 232**) sanatçının hayvan imgesini hem sokaktaki gündelik yaşam içindeki rolü hem simgesel anlamda kullandığı resimlerden biridir. Dört insan figüründen oluşan bu resimde köpekler hayli dikkat çekicidir. Gündelik hayattan bir enstantaneyi andıran bu resmin arka planında ise bu figürlerin modern elbiseler içerisinde zamanımızın tabiriyle "ticky" olmalarıyla altan alta dalga geçen, hicveden bir anlayışı sezinleriz. Resmin merkezindeki köpeğin dışkılaması bize bu anlamı doğrudan doğruya iletmektedir. Sanatçı burada kendi bakış açısını ortaya koyar.

Sanatçının toplumsal gerçekçilik anlayışıyla daha erken dönemde yaptığı bir diğer resmi ise 1981 tarihli “Isınanlar” eseridir. **(Res 233)** Burada bir önceki örnekte rastladığımız alaycı uslubun aksine ağır yaşamsal koşullar içerisinde ezilmiş hayata pek de ümitli gözlerle bakmayan sokakta yaşayan figürleri görürüz. Bu figürlerin doğal olarak en yakın arkadaşları da kendileriyle aynı kaderi paylaşan sokak hayvanlarıdır. Burada Erdok diğer resminden farklı olarak resmin anlamına katkısı dolayısıyla plastik olarak da pastel renkleri ve özellikle grileri kullanmayı uygun görmüştür.

Res 233, Neşe Erdok, Isınanlar, 1981, TÜYB, Özel Koleksiyon

Sanatçının “Çoban” isimli resmindeki köpek ise konuya öyle başarılı bir anlatım getirir ki rol olarak insan figüründen çok daha fazla öne geçer. **(Res 234)** Çobanın yanındaki beyaz köpek ifade olarak çobandan çok daha fazla duygu ifade etmektedir.

Res 234, Neşe Erdok, Çoban, TÜYB, Özel Koleksiyon

Sonraki yıllarda özellikle figüratif anlayıştan gelen ve hocalarının izinden giden ressamların resimlerinde hayvan figürlerinde rastlarız. Özellikle Neşet Günal'ın, daha sonra da Neşe Erdok'un atölyesinde hem eğitim görmüş daha sonra da akademiye dahil olmuş ressamlardan Nedret Sekban (**Res 235**)

Res 235, Nedret Sekban, Kabataş Parkı, TÜYB

Ahmet Umur Deniz(**Res 236**)

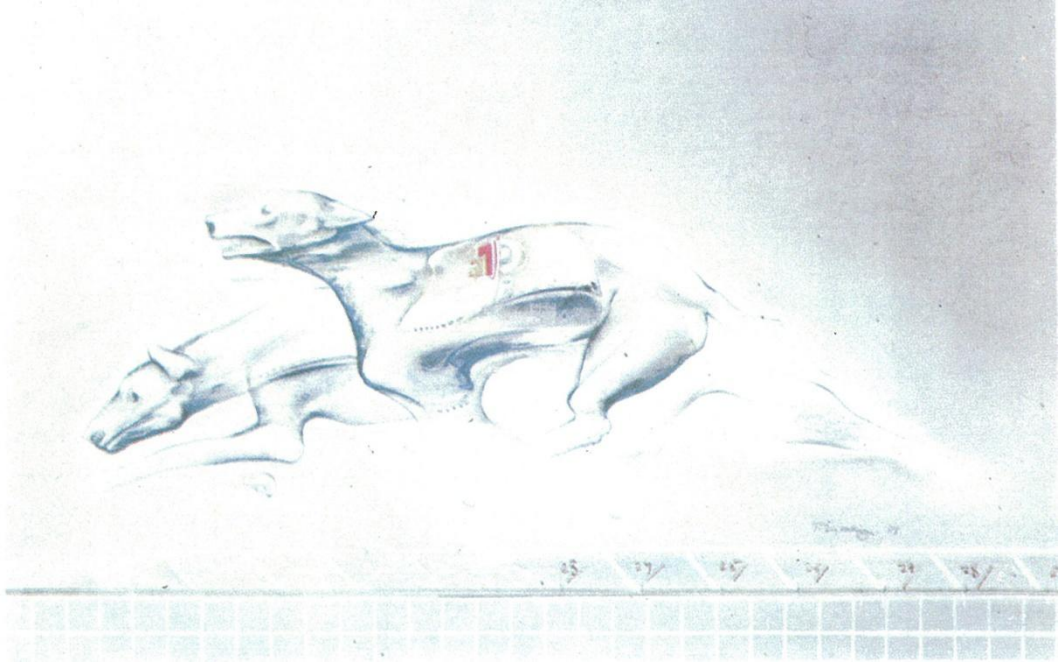
Res 236,Ahmet Umur Deniz,Kağıt Toplayanlar,TÜYB

gibi ressamların yapıtlarında köpek figürüne çokça rastlarız. Onlar da hayvanları ya metaforik bir anlamda yada gündelik hayattaki rolleriyle ele almışlardır.Bunun yanı sıra Fuat Acaroğlu(**Res237**)

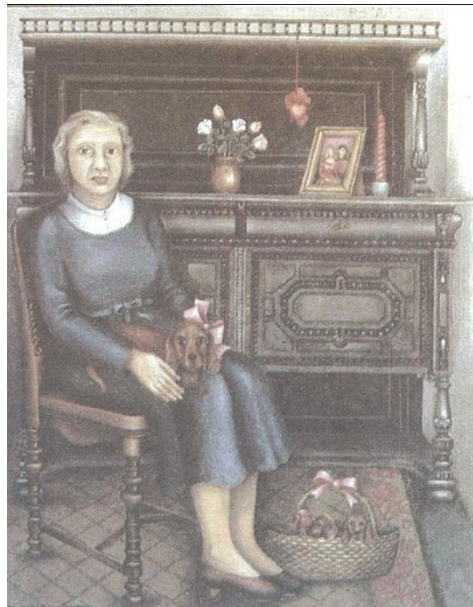
Res 237,Fuat Acaroğlu,Tanrıların Korumaları,TÜYB

Timur Kerim İncedayı(**Res 238**)

Res 238,Timur Kerim İncedayı,Köpek Yarışı,TÜYB

yada Filiz Başaran Özayten(**Res239**)

Res 239,Filiz Başaran Özayten,Yaşlı Kadın,Tahta ÜYB,Özel Koleksiyon

ve Tülin Gksayar(**Res240**)ın resimlerinde

Res 240, Tülin Gksayar, Ziyafet sofrası, TÜYB, zel Koleksiyon

köpek figürüne rastlamak mümkündür. Fakat Türk sanat tarihi içerisinde batı sanatındaki örneklerde gördüğümüz gibi insanla veya sanatçının kendisiyle köpeğın veya başka bir hayvanın “dostluğın” özellikle konu alan resimlere rastlamak pek de mümkün olmamaktadır.

7.SONUÇ

Franz Kafka “Bütün soruların cevapları bir köpeğin bakışlarında gizlidir” demiş.

Köpeklerin dışında hangi varlık sadece bakışlarını değil tüm hayatlarını sevgiyle bizim gibi kör üyeleri olan bir canlının hizmetine sunar? Başka hangi canlı için medeniyeti kuracak olan Romulus ve Remus’u emziren ve onların hayatta kalmasını sağlayan “Lupa”nın efsanesi anlatılmıştır? Altı aylık bulldog köpeği Pelléas öldükten sonra hayvanların yaşamlarını yakından incelemeye alan Belçikalı yazar Maurice Maeterlinck “On the Death of a Puppy”(Bir Yavru Köpeğin Ölümü Üzerine)adlı makalesinde şöyle der: “Acaba biz insanoğlu mu kurt ve çakalların arasından kanişi,bekçi köpeğini ve tazıyı seçtik yoksa onlar mı kendiliğinden bize geldiler?”Ve yazar şöyle bir sonuca varır: “Bu gezegende bunca canlıyla çevrelenmiş olduğu halde yapayalnız olan biz insanoğluyla sadece köpekler gönülden bir bağ kurabilmiştir.” Bu anlaşma için biz insanlar daima minnettar olmalıyız.¹⁵¹

Pek çok kez işlendiği üzere onların bizlerle olan bu bağı evrensel bir temadır. Bu temaya çok eskilerde, Homer’ın Odysseus’unda, yirmi sene sahibini sabırla bekledikten sonra ona kavuştuğu an, sabrının sonucuna ulaşarak ölen köpek Argosun hikayesinde rastlarız. Köpeğin cesareti ve asaletini anlatan hikayeler dilden dile tarihe yayılarak asla bitmemiştir. Örneğin, Greyfriar’ın Bobby’si, sahibi John Gray’in Edinburg’taki Greyfriar kilise bahçesindeki mezarında 1858’den 1872’ye dek yatmıştır yani sahibinin mezarını beklemiştir. Bobby’nin bu vefa timsali hikayesi çocuk kitabı yazarı Eleanor Atkinson’un bir kitabına ve Walt Disney’in 1961 yapımlı bir filmine konu olmuştur. Ve 20yy Asya’sında Tokyo’da Shibuya metrosunun dışında Hachiko’nun onuruna dikilmiş olan bronzdan yapılmış heykeline rastlarız. Bu sevimli köpek her öğleden sonra sahibi Profesör Eisaburo Ueno’yu beraber yürüyüşe çıkmak için üniversiteden dönmesini metro istasyonunda bekler. Sahibi 21 Mayıs 1925’te aniden kalp krizinden ölünce Hachiko bir daha asla metro istasyonundan ayrılmayarak onu gün be gün yıllar boyunca vatandaşların bakımıyla sonsuz bir sabırla beklemeye devam eder. Şimdilerde turistlerin bir numaralı ziyaret yeri olan bu sevimli yavrunun heykeli 1934 yılında metro istasyonuna dikilir. Kendisi de heykelinin açılış törenine katılan Hatchiko bundan bir yıl sonra ölür.¹⁵²

¹⁵¹ Robert ROSENBLUM, *The Dog In Art from Renaissance to Today*,39

¹⁵² A.g.k,39-40

İnsanla köpek arasındaki bu tarifsiz bağı konu alan daha pek çok adanmışlık hikayeleri sanat eserlerinde halen bizleri etkilemeye devam ediyor. Şundan emin olabiliriz ki Antik Romalı veya 16.yy Venedik insanları köpeklerini en az bizim kadar sevdiler ve en az bizim kadar onlara evlerinde hayatlarını paylaşma fedakarlığını gösterdikleri, bununla beraber koyun gütmeye, kemirgenleri yok etmeye, yemek için hayvan alama gibi tüm kabiliyetlerini insanın hizmetine sundukları yada aristokrat aileler Medici ve Bourbonlarla ünlü efsaneler Actaeon ve Atalanta usulü kutsal avlanma geleneğine ayak uydurdıkları için minnet duydular.¹⁵³

İnsanlık tarihine baktığımızda köpekle insanın dostluğunun 12000 yıl öncesine dayandığını görüyoruz. İnsanlar tarım toplumuna geçtikçe köpekler pek çok rol üstlenmişlerdir; koyunların güdülmesi, ev bekçiliği, ev halkıyla arkadaşlık...gibi

Ortaçağın başlangıcından beri köpekler sosyete, din adamlarının evlerinde oyun aracı olarak görülürler. Köpekler sevidikçe dini ve dünyevi hayattaki rolleri, anlamları çeşitlenir. Dini anlamda bakıldığında Hristyanlık'ta eski ahitte şeytan veya kötü şeylerle, yeni ahitte ise İsa'nın savunucuları olarak anılıyorlardı. Fakat tarih geneline bakıldığında onların asıl varlık sebebi avlanmadır. Köpeklerin sahipleriyle geyik, sülün, tilki veya kurt avında yer almaları sanatta büyük yer bulmuştur. Gotik el yazmalarında ve Rönesans Panellerinde bile yer almışlardır.

Rönesans'ta köpekler genellikle bir av sahnesinin elemanı, dini, mitolojik veya alegorik kompozisyonun bir ögesi yada sahibinin yanı başında resmedilmiş olarak görülür. Bu dönemin resimlerinde köpek figürünü sivil hayatın bir parçası, hayvanseverliğin bir sembolü, aristokrat zevkinin ve modasının bir simgesi, yüksek sosyetenin avlanma merakının bir göstergesi, köpek türlerinin bir yansıması, köpeğin kabiliyetlerinin görüntülenmesi olarak gözlemlenir. Aslında birbiriyle çelişecek anlamlar da barındırıyorlardı mesela köpek o dönem aynı zamanda cinselliğin sembolüydü bununla beraber kilise babaları, bilginler, şairler ve hümanistler köpek figürüyle sembolize ediliyorlardı.

---

¹⁵³ A.g.k,40

Rönesans'tan itibaren daha sonraki yüzyıllarda geçerli olmak üzere köpekler bağımsız olarak ele alınmaya başlamışlardır. Zengin İtalyan aileleri kendi güçlerinin ve prestijlerinin bir sembolü olan köpeklerinin portrelerinin resmedilmesini istemişlerdir. Köpekler aynı zamanda aile ve sadakatin bir simgesi olarak resmedilmişlerdir. 16.yyda köpekler sahiplerinin karakterlerini yansıtan güç ve asaletin temsilcileri olarak resmedildiler. Bir de şöyle bir ayırım vardı: süs köpekleri dişiliği, av köpekleri ise erkekliğin gücünü temsil ediyorlardı.

16.yydan itibaren köpekler artık sadece birer sembol veya sahiplerinin statüsünü temsil eden varlıklar olarak resmedilmekten çok onların sevgili dostları olarak ele alınmaya başladılar. Zira köpeğin sanat tarihi boyunca öne çıkan en önemli rolü "sadakat"tır. Aynı dönemde köpekler yüz ifadelerinin resme yansıtıldığı bağımsız portrelerinin oluşturulması gündeme gelmiştir.

17.yy'daysa Janr resminin vazgeçilmez bir elemanı olarak karşımıza çıkarlar. Bu resimlerde köpekler sadece zenginlerin kıymetli köpekleri olarak değil aynı zamanda alt tabakada ve fakirlerin evlerindeydiler. Bununla birlikte başka anlamlar da yüklenmeye başlanmış örneğin evin çocuğu gibi algılanan örnekler verilmiştir.Fakat ne ilginçtir ki aynı zamanda köpekler şehvete düşkün yaratıklar şeklinde erotik bir figür olarak edebiyatta ve görsel sanatlarda yerlerini alırlar, bu bağlamda şehveti ve hayvani tutkuyu temsil ederler. Diğer taraftan köpekler itaatin ve eğitilebilirliğin sembolüdürler.

Köpeğin belirli rolüne rağmen, batının düşünce ve duygularındaki sürekli değişikliklerle tarih boyunca sanatçılar ve patronları köpeklere değişik anlamlar yüklemişlerdir. Fakat görüş farklılığındaki değişikliğin kaydedildiği en belirgin zaman 18.yydır. Zira aynı yüzyılda insan figüründe de abartılı duygusallık, kahramanlık ve ilkel anlayışa dönüş gibi daha önceden tanıdık olmayan tüm duygular resimlerde görünür olmaya başlamıştır. En sadık canlılar olan köpeklerin sahiplerine uyum sağlamaları sonucu insanların onlara değişik betimlemelerle resmetmeleri gündeme gelmiştir.18.yy'ın bir diğer en önemli özelliği ise köpek portrelerinin belli başlı bir konu olarak işlenmeye başlaması olmuştur. 18.yyda İngiltere, hayvanları anatomik ve bilimsel olarak inceleyen ilk ülkedir. Bu dönemde köpeklere sadece bekçilik, sahibiyle arkadaşlık gibi rollerinden ayrı olarak doğaya hakim güçlü bir varlık rolü verilmiştir.

Köpeğin köklerine dönüp onun gerçek ruhunu yansıtmak temel amaç halini almıştır. Köpeğe duyulan ilgi öylesine büyümüştür ki onların insanlar gibi kabiliyetler taşıdıklarına -örneğin piyano çalmak, şarkı söylemek gibi- inanılmıştır.

19.yyla beraber insanla köpeğin dostluk temasının resme damgasını vurduğunu görürüz. Landseer, Ansdell gibi ressamalar bu konuyu büyük bir başarıyla işlemişlerdir. Aynı zamanda yüzyıla damgasını bir diğer akım olan Empresyonizm ressamaları bu konuyu öylesine içtenlikle ve natürellikle işlemişlerdir ki günümüzdeki resamlara ilham vermeye devam etmişlerdir. Realist Gustave Courbet'den etkisinde yaptıkları günlük hayattan enstantanelerdeki köpek figürlerinin sevimliliği, cana yakınlığı dikkatlerden kaçmayacak kadar ilgi çekicidir. Bu ressamalar bu tavırlarıyla da modern resmin öncülleri olarak karşımıza çıkarlar.

20.yyın özgür sanat anlayışı içerisinde köpekler artık resmin baş aktörleri haline gelmiş anlam çeşitliliği en üst noktasına ulaşmıştır. Dünya savaşlarının da etkisiyle sanatçılar köpeği yalnızlığın, yabancılaşmanın, sosyal adaletsizliğin sembolleri olarak sembolize etmeye başladılar. Köpeğin insan rolü yüklenmesi gündeme gelir.Bununla beraber teknolojinin gelişmesiyle sadece resimde değil afiş,fotoğraf gibi her türlü görsel medyada kullanılmaya başlanırlar. 18.yyda başlayan köpeğin portresini resimleme olgusu köpeğin kişiselleştirilme noktasına gelip dayanmıştır.

Batılı anlamda Türk resim tarihinde ise köpeği resmin ana teması halinde işlenmesinden çok figüratif kompozisyonlarda resmin bir elemanı olarak kendi anlamında betimlemek daha yaygın bir alışkanlıktır.

Günümüzdeyse hayvanlara verilen değerin bir nebze olsun artması onları eskisinden daha fazla önemli ve hayatlarımızın vazgeçilmez varlıkları haline getirdiğinden sanatta, görsel ve yazınsal medyada bu sevimli hayvanların daha fazla karşımıza çıkmalarına sebep olması sevindirici bir durum oluşturmaktadır. Sonuçta kısaca şöyle diyebiliriz: "Köpek resmi yapmak demek hayatın kendisini yapmak demektir."

8.BU KONUNUN BENİM RESİMLERİMDEKİ DİŞAVURUMU

Köpeğiniz dünya üzerinde sizi kendinizden bile daha çok sevecek tek kişidir” demiş Josh Billings. Bu sevgiyi yaşayabilen ve farkında olan şanslı insanlardan biri olarak yaşadıklarım böyle bir dünya yaratmamda etkili oldu. Önsözümde ve Giriş kısmında da belirttiğim gibi köpekler hayatımın birer parçası oldular. Onlarla yaşadığım bu yakınlığı resimlerime aktarmak istedim. Onların masumiyetini, saflığını, yakınlığını resimlerimle ifade etmek istedim.

Her iki köpeğimle de Büyükada sokaklarında tanıştım. Altı yıl önce Şanslı'yı (**Res 241**) ilk gördüğümde kelimenin tam anlamıyla kendisine vuruldum. Ondan sonra da ondan ayrılmak mümkün olmadı. Hele onun hazin hikayesini, başından geçen olayları ada halkından öğrendiğimde büsbütün bağlandım. İlk olarak yol kenarında otomobil çarpmış bir halde bulunmuş, köpek barınağında tedavi edilip kurtulmuştu. Daha sonra tekrar hastalanıp ölümden dönmüş bir çiftliğe verilmiş orada mutlu olamamış derken bir şekilde adaya getirilmişti. Yani pek çok kez ölümün kıyısından dönmüş bu ufacık sevimli canlıdan uzak durmak pek mümkün değildi.

Res 241, “Şanslı”

Geçen yıl ise yine ada sokaklarında yürürken Şanslı'dan birkaç boy büyük Lady'ye rastladım.**(Res 242)** Ayağı toplallıyordu, yine de keyfi yerinde gibiydi. Dayanamayıp ayağına merhem sürdüğümde onun benim köpeğim olacağını anlamıştım. O gün ayrıldım yanından fakat daha sonra yağmur yağdığı bir zaman dayanamayınca o da ailemizin bir üyesi oldu.

Res 242, "Lady"

Deneyerek adının "Lady" olduğuna karar verdiğim bu köpek öylesine eğitimliydi ki sahibinin büyük olasılıkla mecbur kaldığı için sokağa bıraktığını tahmin ettim. İkisinin anlaşması pek uzun sürmedi.**(Res 243)**

Res 243, Şanslı & Lady

Yaşamımın bir parçası olan bu canlılar varlıklarıyla ve doğalarıyla kurmak istediğim dünyanın baş aktörleri haline geldiler. Resimlerimde yaşadığım bu atmosferi ifade etmeye çalıştım.

Res 244,İsimsiz,2009,TÜYB

Resimlerimde, aldığım eğitimin de bir uzantısı olarak başlangıcından bugüne dek figür vazgeçilmez bir elemandır. Çoğunlukla kadın figürü olarak beliren tek figürlü resimlerimde gerçeklik anlayışımın ifade etmeye çalışırım. Bu çalışmamda seçtiğim temanın doğrultusunda temel olarak alınan kadın figürü kendimden oluşmaktadır. Fakat bu anlayış bir oto-portreden ziyade köpeklerimle kurduğum dünyanın yansıtılmasının bir ürünüdür.**(Res 244)** Bunu yaparken canlı renkler yerine ışık gölgeye yakın bir duruşla desen altyapılı kompozisyonlar oluşturdum. “Atmosfer” başlı başına önem teşkil etmektedir, zira atmosferin resimlerimin karakteristiğini oluşturan bir unsur olduğunu düşünmekteyim.

Res 245,İsimsiz,2009,TÜYB

Konumun ana öğelerinden biri köpek figürüyse bir diğeri de “ada” unsurudur. Ada kendi başına bir anlam taşıdığı kadar Hristiyanlıktaki baba, oğul ve kutsal ruh üçlemesi gibi ada, ben ve köpeklerim birbirinden kopmaz bir dünya oluşturur, bir açıdan da benim dünyamın birer parçası olarak karşımıza çıkarlar. Zira “ada” kavramı başlı başına içinde anlamlar silsilesini ihtiva eden bir kavramdır. Hayattan kopuşu, izole oluşu ifade etmesinin yanında bağımsız bir dünya oluşu itibariyle aynı zamanda “arada” bir yerdedir. Hem ana toprak parçasına bağlı, hem ondan kopuk, hem bütünlüğün bir parçası, hem de kendi başına tekil bir varoluşu temsil etmektedir.

“Ada” unsuru resimlerimin vazgeçilmez bir mekan olgusu olarak kullanılmıştır çünkü yaratmak istediğim “cennet” olgusuyla birebir örtüşmektedir.**(Res 245)** Aynı zamanda dayatılan modern hayattan bilinçli olarak kopuşu temsil eder. Köpeklerse saflıkları ve masumluklarıyla cennetteki melekler olarak kabul edilebilirler. Bu temsiliyet sanat tarihindeki anlamlarından onları ayırıştırır çünkü genellikle sanat tarihinde sadakati, doğruluğu, adaleti, bilgeliği yada cinselliği sembolize etmişlerdir. Burada onlara dostluk rollerinin yanı sıra daha ruhani bir anlam yüklenmiştir.

“Cennet” kavramı da içinde pek çok anlam içeren diğer olgulardan bir tanesidir. Benim dünyamdaki ada-cennet ilişkisi, hem fiziksel özelliklerinden dolayı-doğası, denizi, yeşilliği, hayvanlarla dolu olması, ezici medeniyetten, teknolojiden, bunların eseri olan araçlarından uzak olması gibi-hem de bunlarla beraber insanlardan uzak huzurlu bir ortam yaşattığından dolayı kurulmuştur.

Res 246,İsimsiz,2011,TÜYB

Resimlerimdeki temel insan figürü ise daha önce belirttiğim gibi benim. “Cennet” olgusuna uygun olarak genellikle beyaz giysiler içinde bir betimleme söz konusudur. **(Res 246)** Bununla beraber genelde sanat tarihinden alışık olduğumuz cennete ait olması gereken canlı renkler kullanılmamıştır, bunun sebebi ise yalnızlık duygusunun verdiği hüznün olsa gerektir. Hayvanlarla kurulmuş dostluğun vermiş olduğu huzur ve mutluluğa karşın insanoğlunun yaratmış olduğu cehennemden duyulan keder iç içe geçmiş durumdadır.

Ada aynı zamanda “özgürlüğü” de temsil eder. Sanılanın aksine özgürlüğün karşıtı olan “esaret”, hapishane yada sınırlı bir alanda yaşamak zorunda olmak gibi mekansal bir yaptırımdan çok, toplumdaki diğer bireylerin oluşturmuş olduğu bir durumdan başka bir şey değildir. Derinlemesine düşündüğünüzde fark edersiniz ki, kişisel özgürlüğünüz yanınızda başka bir insanın olmasıyla son bulur, o insan en sevdiğiniz kişi olsa bile. Bununla beraber bile isteye bu durumu kabullenmek doğal bir davranıştır tıpkı aile kurmak, çocuk sahibi olmak gibi. Bu açıdan düşünüldüğünde özgürlüğün yalnızlıkla bütünleştiği fikri ortaya çıkabilir; bu fikir içinde gerçeği barındırmakla birlikte özgürlüğün oluşabilmesi için tek temel özellik olamaz elbette.

Diğer taraftan insanlarla yaşamanın, toplumla beraber olmanın getirdiği zorluklar düşünüldüğünde toplumdan uzak olmanın ne denli bir özgürlük duygusu yaşattığını tahmin etmek zor olmasa gerektir.

Bu duyuların ışığında hayvanların insanlardan ayrılan, sonsuz sevgi, sadakat ve vefa duyguları da eklendiğinde “cennet” duygusuna ne kadar yaklaşıldığını tahmin etmek zor olmaz.

Tüm bu çalışmam içerisinde aktarmaya çalıştığım üzere köpeklerin insanlık tarihi boyunca insanın yanbaşında onların en iyi dostu olması tesadüf sonucu olmamıştır. Zaten sanat tarihine baktığımızda belli ki sanatçılar ve onların hizmet ettiği aristokratlar veya diğer insanlar bu duygunun bir sonucu olarak köpeklerini otoportrelerinin veya aile resimlerinin içine dahil etmişlerdir. Ama diğer dönemlerden ayrı olarak köpeğin çağımızdaki kadar hayatımızın vazgeçilmez bir parça olması durumu görünen o ki günümüzün insani değerlerinin değişmesine, kalabalığa tezat olarak manevi yalnızlığın artmasına, teknolojiye karşıt olarak da doğal olana, saf olana duyulan özleme bağlanabilir.

Ben de bu düşüncelerin bir sonucu olarak yaşanan bu bağı resimlerimle aktarmaya çalıştım.

Res 247,İsimsiz,2010,TÜYB

Resimlerimde ressam Lucien Freud'un etkisi çok büyük olmuştur.**(Res 247)** Zira figür resminde çağımızın en başarılı ressamlarından biri olmasının yanı sıra köpek figürünü kullanışı, köpeğin insanla ilişkisini ifade edişindeki ustalık beni ziyadesiyle etkilemiştir. Günümüz insanının mekan içindeki hallerini, köpekleriyle kurdukları ilişkiyi öyle büyük bir ustalıkla resmetmiştir ki bundan etkilenmemek imkansızdır. Köpek besleyenlerin aşına oldukları üzere onlar sahiplerinin ayak ucundan ayrılmazlar, daima temas içinde olmayı severler, sahipleriyle olmaktan mutluluk duyduklarını davranışlarıyla ve yüz ifadeleriyle belli ederler. Genellikle sahipleriyle birlikte olduklarında çok huzurlu olurlar ve öyle de hissettirirler. Freud da bu durumu çok iyi gözlemlemiş ve eserlerine büyük bir başarı ve içtenlikle aktarmıştır. O da benim gibi resimlerinde kendi köpeklerini -"Pluto" ve "Eli"yi- model olarak kullanmıştır.

Res 248, İsimli, 2010, Tüyb

Her resmimde şu yada bu şekilde ada unsuru bulunur. Kah pencereden görülen bir manzara olarak, kah duvarda bulunan bir fotoğraf, çoğunlukla da denizin yanıbaşında...Interior resimlerimde bu önemli bir unsurdur zira başka bir dünyada, aranan bu atmosferin yakalanamayacağına dair göndermede bulunur. Üstelik ada atmosferinde sadece köpekler değil diğer tüm hayvanları yakından tanıma imkanı olduğundan bu masumiyetin sadece köpeklere değil doğadaki diğer tüm canlılara ait bir özellik olduğunun ayırdına varırsınız. Köpeklerin yanı sıra martılar, güvercinler, kediler, atlar ve hatta kargalar bile “cennet”i tamamlayan elemanlar olarak yerlerini alırlar. Buna mukabil yanıbaşınızdaki dostunuzla kurduğunuz bağ diğer bir mutluluk ögesidir. Dostunuzun size duyduğu yakınlık, sizinle temas halinde olma ihtiyacı, yüzünden hiç eksik olmayan masumiyeti bir şekilde ifade edilmeye çalışılmıştır. **(Res 248)**

Res 249,İsimsiz,2011,TÜYB

Daha önce de değindiğim üzere önceleri tek olan köpek figürü daha sonra hayatıma diğer k peğimin katılmasıyla ikiye çıkmıştır.**(Res 249)** Onlarla kurduğum bu manevi bağı temsil etmek için onların en huzurlu anlarından biri olan uyurken resimlemeyi uygun buldum. Yine arka planda güneşin batmasının getirdiği atmosfer doğrultusunda huzur olgusunu yaratmaya çalıştım. Gün batımı hemen hemen her resmimin değişmez unsurudur zira kanımca doğanın da huzura kavuştuğu an bu andır, gündüzün o hareketli hatta keşmekeşli atmosferinden sonra tüm tabiatın durulduğu zamana tekabül eder.

Res 250,İsimli(Piero di Cosimo-A Satyr Mourning over a Nymph resminden esinlenme), 2012,TÜYB

Önceleri yaşadığım hayattan aktarımlarla gerçekçi bir yaklaşımla ele aldığım resimlerimde son olarak geldiğim noktada(**Res 250**) “melek” unsurunu da bu resmime katmaya karar verdim. Daha önce işlediğim sahibine yas tutan köpek teması(**Res 245**)burada tekrar edilmiş, bununla beraber kompozisyonun içine bir melek de dahil edilmiştir. Her resmimde olduğu gibi adaya ait tüm özellikler yerlerini korurken diğerlerinden ayrı olarak başka köpek figürleri de arka planda yerlerini almışlardır. Burada daha çok imgesel bir düşüncenin resme aktarılması söz konusu olmuştur. Bundan sonra da bu minvalde resimler üretmeyi düşünmekteyim.

Tüm çalışmam boyunca daha önce de belirttiğim üzere tüm bunların aslında göndermede bulunduğu kavram “bir dünya oluşturma” fikridir. İnsanın onurlu bir hayat sürebilmesi, savaşımadan huzurlu bir yaşam elde edebilmesi kanımca bu gerçekliğe bağlıdır. Bu bağlamda insanın kendini tanıyabilmesi değerlerini sorgulaması en gerekli olan eylemdir. Aksi takdirde dünyamız çok karanlık günlere gebe olacaktır.

9.KAYNAKLAR

Kitaplar

BOWRON, Edgar Peter, REBBERT, Carolyn Rose, ROSENBLUM,Robert, SECORD William(2006)**Best In Show,The Dog in Art from Renaissance to Today**,Yale University Press,London,The Museum of Fine Arts,Houston,The Bruce Museum,Greenwich

H.RUBIN James,(2003)**Impressionist Cats & Dogs**,Yale University Press,New Haven & London

CLARK, Kenneth(1977)**Animals and Men: Their Relationship as Reflected Western Art from Prehistory to the Present Day**,William Morrow and Company, New York

McCONATHY,Dale,(1982)**Best of Friends: The Dog and Art**, The Dog Museum of America,New York

SECORD William,(1992)**Dog Painting 1840-1940:A social History of the Dog in Art**,Antique Collection Club,Woodbridge,United Kingdom

ROSENBLUM,Robert,(1988)**The Dog In Art from Rococo to Post Modernism**,Yale University Press,New York

THOMSON,Richard,(1982)**Les Quat Patters: Image of the Dog in Late Nineteenth-Century French Art**,Art History

BAUDELAIRE,Charles,(1995)**Le Peintre de la vie moderne**, (The Painter of Modern Life) trans.& ed. Johnatan Mayne, London

ARSAL, Oğur (2000), **Modern Osmanlı Resminin Sosyolojisi (1839 – 1924)**,Cev. Tuncay Birkan, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

TANSUĞ,Sezer,(1988)**Cihat Burak Retrospektifi Sergi Kataloğu**

Tezler

ENUYSAL, Makbule Gizem, (2010), **Sanayi-i Nefise Mektebi'nin Kuruluşundan Günümüze Türk Resmi'nde Hayvan İmgesinin İfade Biçimleri Açısından Değerlendirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, MSGSÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Web Adresleri

http://wikipedia.org/wiki/Sofonisba_Anguissola

<http://wikipedia.org/wiki/Ribera>

<http://wikipedia.org/Rubens>

http://en.wikipedia.org/wiki/Alexandre-François_Desportes

http://en.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Oudry

http://en.wikipedia.org/wiki/George_Stubbs

<http://www.nationalgallery.org.uk/artists/george-stubbs>

http://en.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptist_Huet

http://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Gainsborough

http://en.wikipedia.org/wiki/Joshua_Reynolds

<http://www.nationalgallery.org.uk/artists/sir-joshua-reynolds>

http://tr.wikipedia.org/wiki/William_Hogarth

http://tr.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Battista_Tiepolo

http://en.Wikipedia.org/wiki/Pompeo_Batoni

<http://www.turkish-media.com/forum/topic/185284-jean-honore-fragonard>

http://en.wikipedia.org/wiki/Philip_Reinagle

http://en.wikipedia.org/wiki/James_Ward

http://tr.wikipedia.org/wiki/Jaques-Laurent_Agasse

http://en.wikipedia.org/wiki/Sir-Edwin_Landseer

http://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/Richard_Ansdell

http://en.wikipedia.org/wiki/Alexandre-Gabriel_Decamps

http://en.wikipedia.org/wiki/Alfred_de-Dreux

http://www.allartclassics.com/author_biography.php.no=244

<http://www.dogpainting.com>

http://en.wikipedia.org/wiki/Eugene_Joseph_Verboeckhoven

http://www.whistler.arts.gla.ac.uk/correspondance/people/biog/Noble_JS

http://artiqueroadshow.com/Thomas_Blinks.htm

http://en.wikipedia.org/wiki/John_Emms

http://en.wikipedia.org/wiki/George_EarlPainter

http://www.oilpaintingfactory.com/Arthur_Wardle.html

http://tr.wikipedia.org/wiki/Gustave_Courbet

ÖZGEÇMİŞ

N.MİNE SÜREKEN

E-Mail: minis2004@hotmail.com

GSM: 0537 267 92 18

DOĞUM YERİ VE TARİHİ: İSTANBUL 1973

EĞİTİMİ:

2000-2003 MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM PROGRAMI YÜKSEK LİSANS MEZUNU

1992-1999 MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ RESİM
BÖLÜMÜ NEŞE ERDOK ATÖLYESİ LİSANS MEZUNU

1984-1991 KADIKÖY ÖZEL MODA KOLEJİ MEZUNU

YABANCI DİL:

Çok iyi derecede İngilizce,Orta derecede Almanca

ÇALIŞTIĞI KURUMLAR

2011 ADALAR HALK EĞİTİM MERKEZİ RESİM ÖĞRETMENLİĞİ

2008-2010 ÖZEL RESİM KURSUNDA ÜCRETLİ RESİM ÖĞRETMENLİĞİ

2001-2008 MİLLİ EĞİTİM, İLKÖĞRETİM, RESİM ÖĞRETMENLİĞİ

1999-2001 ÖZEL RESİM KURSUNDA ÜCRETLİ RESİM ÖĞRETMENLİĞİ

KATILDIĞI SERGİLER

2010 Kadıköylü Sanatçılar Sergisi

2008 Karma Sergi, "Dört Kadın Dört Mevsim"

2005 Karma Sergi, "Dört Kadın Dört Mevsim"

2004 Karma Sergi, "Dört kadın Dört Mevsim"

2001 Beyoğlu Akademililer Sanat Merkezi Karma Sergi

2000 Deniz Müzesi Yarışması Sergisi

1999 Tekel Yarışması Sergisi

1999 Kalp Vakfı Sergisi

1998 Kalp Vakfı Sergisi